

Keď pneumatiky dymia

Dobrym vodičom sa človek nerodí. Treba doslova roky skúseností a tisícky najazdených kilometrov a aj vtedy vás dokáže na cestách neraz niečo prekvapiť. Aby sme boli na zvládanie nečakaných situácií čo najlepšie pripravení, musíme svoje vodičské umenie trénovať. Rovnako ako príslušníci Vojenskej polície.

„Vojenski policajti najazdia pri výkone svojej profesie množstvo kilometrov,“ objasnil kpt. Peter Puskajler z Centra výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek. „Okrem iných plnia aj úlohy pri ktorých je perfektné ovládanie motorového vozidla bezpodmienečné. Napríklad pri sprievodoch dôležitých osôb či ochranných prevozochoch. Často pri týchto akciách jazdia v kolónach a veľkou rýchlosťou,“ dodal veliteľ kurzu. Výcvik vodičov trvá týždeň a do roka ich Centrum výcviku realizuje tri až štyri. Má dva bloky – v prvom sa frekventanti sústreďia na teóriu a v druhom absolvujú praktické jazdy zručnosti. Náplňou prvého bloku je teória jazdy, konštrukcia vozidla, zdravotná príprava so zameraním na poskytovanie prvej pomoci a zákon č. 315 o premávke na pozemných komunikáciách. Ten musia vojenski policajti ovládať bezchybne. Druhú časť kurzu tvorí škola špeciálnej jazdy, ktorú policajti vykonávajú pod vedením odborníkov z firmy Vipotest na špeciálnom povrchu v areáli púchovského Matadoru. Tento povrch sa vyznačuje zníženou adhéziou. Vlastnosťami sa dá prirovnať k snehu či ľadu. „Výcvik realizujeme na vozidlách Vojenskej polície, ktoré účastníci kurzu využívajú pri svojej bežnej služobnej činnosti. Je dôležité, aby si zvládanie krízových situácií vyskúšali na vozidlách, ktoré majú pridelené. Minimálne však na vozidlách rovnakého typu. Vodiči sa učia zvládať vyhýbací manéver, slalom na rôznych povrchoch, rozjazdy na šmykľavej ploche, krízové brzdenie, simuláciu a nasledovné zvládanie šmyku prednej a zadnej nápravy, čiže šmyk nedotáčavý a šmyk pretáčavý, otočku o 180 stupňov a rýchly prejazd stanovenej dráhy,“ spresnil kpt. P. Puskajler.

Vykonávanie podobných vodičských kurzov má svoje neodškriepiteľné opodstatnenie. Štatistiky uvádzajú, že najviac dopravných nehôd sa stáva pri rýchlostiach medzi 40 a 60 km/h. Príčinou môže byť okrem iného aj podcenenie tejto „relatívne“ nízkej rýchlosti a absencia skúseností zo správania sa vozidla a vodiča pri krízových situáciách. Svoje o tom vie aj rotmajster Ľubomír Gerbeľ. Vo Vojenskej polícii slúži štrnásť rokov. „Tento kurz som prvýkrát absolvoval pred dvoma rokmi. Na cestách som v podstate každý deň a už niekoľkokrát som zúročil to, čo som sa v ňom naučil,“ priznal rtm. Ľ. Gerbeľ, ktorý je už tri roky služobným vodičom riaditeľa Vojenskej polície.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVI, č. 9/2008
Redakčná uzávierka 8. septembra
Do výroby zadané 11. septembra

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane zlatí olympijskí
medailisti Elena Kaliská a Michal Martikán
Foto: **Pavol VITKO**

Nevyžiadateľný obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Nad hladinou vododromu

str. 6 - 8

Cyperské slnko

str. 9

Tradície a dnešok

str. 10 - 11

Príbeh z odboja

str. 32 - 33

Editoriál

Otec, ktorý ani jednému zo svojich dvoch synov nebol na stužkovej? Muž, ktorý v priebehu 29-ročného manželstva 13 rokov nebýval s rodinou? Čo je to za život? Čo je to za človeka? Nie! Vec treba postaviť inak! Celkom naopak! Obaja synovia sú na otca hrdí a aj preto si zvolili rovnaké povolanie, ako má on. No a manželka – tá sa pri pohľade na svojho muža v okamihu najväčšieho úspechu jeho profesionálnej kariéry usmieva. V tom úsmeve je žičlivosť aj satisfakcia. Pravdaže – aj šťastie. Je to presne ten okamih, keď prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič menuje plukovníka Mariána Áča, muža, ktorý o. i. slúžil päť rokov v misiách, do hodnosti brigádneho generála. Okamih skvelého rodinného príbehu. Zároveň je to vojenský príbeh, akých nebýva až tak veľa. O to viac, že nielen generálovi synovia, ale aj pani Alenka pracuje v rezorte obrany. A to už 33 rokov. O rok viac ako jej manžel. Ak by si niekto myslel, že ich manželstvo je dlhou celorodinnou službou v armáde fádne zelené, veľmi sa mylí. Napríklad v neveľkej záhradke nad Liptovským Mikulášom sa pre radosť venujú pestovaniu krásnych pestrofarebných kvetov (brig. gen. sme predstavili v OBRANE č. 3 / 2006).

Za každým menovaným či povýšeným generálom stojí zaujímavý príbeh. Napísať ho – na to však treba aj dobrého novinára, ktorých v našom rezorte ubúda. V každom prípade, postupne sa budeme snažiť všetkých nových generálov na stránkach OBRANY predstaviť. Aj oni sa totiž veľkou mierou podieľali na 15-ročnom príbehu ozbrojených síl samostatnej Slovenskej republiky, ktorý si pripomenieme v septembri v rámci Dňa Ozbrojených síl SR (viac minister obrany SR Jaroslav Baška na strane 4, zástupca náčelníka GŠ generálpukovník Peter Gajdoš na str. 5 a program osláv na poslednej strane).

Ešte jeden príbeh. Ten človek armádou kedysi pohrdal. Z rodných Čiech ho ako vojaka základnej služby preložili za trest na posledné tri mesiace do Bratislavy. Tunajšiu službu na bráne politickej akadémie nenávidel ešte viac. Nešlo pritom o bránu. Hovorí, že aj preto svoju vojencinu za socializmu začal ako čatár absolvent a po roku to „dotiahol“ na slobodníka. Dnes si tento muž armádu váži. Dokonca ju má rád. Navyše vstúpil do Aktívnych záloh Armády Českej republiky, kde dosiahol hodnosť major. Zúčastňuje sa na vojenských cvičeniach, navštívil misie v Iraku, v Afganistane aj na Balkáne, organizuje zbierky pre sociálne slabších veteránov protifašistického odboja. Je to veľký umelec. Nemusel by. No on aj takto chce prejavíť svoje vlastenectvo, národnú hrdosť a vernosť demokracii. Je to Václav Marhoul, režisér a producent filmu Tobruk. Film o českých a slovenských vojakoch bojujúcich počas 2. svetovej vojny v severnej Afrike mal koncom leta premiéru na Slovensku. Na jeho realizáciu prispelo aj naše ministerstvo obrany. Vo svojom žánri nepochybne patrí k tomu najvydarenejšiemu, čo sa v Čechách a na Slovensku o 2. svetovej vojne nakrútilo.

Pozrite si ho.

obranu štátu. Stovky skúsených dôstojníkov, príslušníkov bývalej spoločnej armády, ktorí často dlhé roky spolu so svojimi rodinami žili na území Čiech, mali vôľu, guráž a energiu vrátiť sa domov a pomôcť pri budovaní nových ozbrojených síl. Rovnako sme vďační všetkým profesionálom českej národnosti, ktorí vtedy ostali u nás a rozhodli sa pre uniformu Armády Slovenskej republiky.

Je symbolické, že Slovenská republika mala od prvej sekundy existencie svojich reprezentantov v uniformách vojenských mierotvorcov. V tom čase pôsobili v misii UNPROFOR na Balkáne a v pozorovateľských misiách v Afrike. Boli to práve príslušníci mierových misií, ktorí veľkou mierou prispeli v prvých rokoch samostatného Slovenska k prestíži, dôveryhodnosti a medzinárodnej akceptácii našej republiky. To, že ozbrojené sily si získali dôveru nielen v zahraničí, ale od svojho vzniku až dodnes sa jej tešia aj doma, je záväzujúce. Pritom je zrejmé, že armáda ani zďaleka neprežívala len šťastné a úspešné chvíle. Sú dni, ktoré nechceme, aby sa v budúcnosti v akejkoľvek forme zopakovali, ale na ktoré nemôžeme zabudnúť. Spomeňme si na apríl 1996, keď vo výcvikovom priestore

obyvateľmi v krajinách svojho nasadenia. Veľkú dôveru získavajú v rámci medzinárodných veliteľstiev Aliancie či Európskej únie, o čom svedčia čoraz vyššie pozície, ktoré zastávajú. A to, že ozbrojené sily majú vo svojich radoch napríklad aj kozmonauta, olympijských víťazov či majstrov sveta len dotvára obraz vojakov ako ľudí, ktorí vedia, čo je to tvrdá príprava, získavanie zručností, spolahlivosť, vytrvalosť, lojalita, dôstojnosť a ambicióznosť.

Pred nami je aj celý rad ďalších úloh. Pokračuje reforma vojenského školstva. Očakávame od nej kvalitných a odborne pripravených absolventov, ako aj intenzívnu a cielavedomú spoluprácu s vojenskými vzdelávacími inštitúciami predovšetkým v rámci krajín Aliancie. Súčasným potrebám OS SR prispôbovujeme aj vojenské zdravotníctvo, vojenské opravárenské podniky a vojenské výskumné ústavy. Počet našich vojakov sa za 15 rokov znížil viac ako o polovicu, preto aj štruktúry zabezpečujúce servis a podporu ozbrojených síl musia byť primerané potrebám rezortu a pracovať efektívne a zmysluplne. O to viac, že vojaci nevyhnutne potrebujú financie na modernizáciu svojho výstroja a výzbroje, pričom máme záujem, aby sme v tejto oblasti držali krok s našimi partnermi v zahraničí.

Vojaci, zamestnanci,

Ozbrojené sily Slovenskej republiky prešli za posledných 15 rokov základnými zmenami v systéme plnenia bezpečnostných záruk voči vlastnej krajine a svojim spojencom. Majú za sebou veľké reformy a s nimi súvisiace zmeny štruktúr, majú za sebou viac ako 50-percentnú redukciu počtov. Vojaci sa rozlúčili s desiatkami posádkových miest. Po zrušení základnej vojenskej služby sa už armáda priamo nedotýka životov polovice našej populácie,

Vážení profesionálni vojaci, vážení zamestnanci rezortu obrany, blahoželám Vám ku Dňu Ozbrojených síl Slovenskej republiky a k 15. výročiu ich vzniku.

Slovenská republika sa pred pätnástimi rokmi stala samostatnou krajinou so všetkými symbolmi štátnosti. Tešili sme sa z vlastnej hymny, štátneho znaku a z pocitu, že Slovákom sa naplnil po stáročia snivý sen o samostatnej suverénnej domovine, ktorá bude dobrým domovom pre slovenský národ a všetky národnosti žijúce na našom území. Sen, ktorý začínal dostávať kontúry práve v meru-šmych rokoch 19. storočia počas slovenského národného obrodzenia a počas ozbrojeného vystúpenia slovenských dobrovoľníkov za národnú slobodu. Áno, vtedy sa definitívne začalo naše národné prebúdzanie – tak ako sa spieva v našej hymne. A na počesť týchto dôležitých dní slávime Deň ozbrojených síl.

Tohtoročný Deň ozbrojených síl sa nesie v znamení 15. výročia ich vzniku. Dámy a páni, na začiatok chcem zdôrazniť: je mimoriadne pozitívne, že sme sa s našimi českými susedmi a bratmi rozlíši korektne a v dobrom. Tak, aby sme sa s nimi ako dobrí priatelia stretli v spoločnej Európe, čo sa stalo možno skôr, ako si viacerí z nás predstavovali.

V období začiatkov budovania základov nášho štátu čestné miesto pripadá Armáde Slovenskej republiky, dnes našim ozbrojeným silám. S odstupom pätnástich rokov je fascinujúce vnímať úprimné nadšenie a rozhodnosť vôle dôstojníkov a zamestnancov novozriadeného rezortu obrany, s akými sa vtedy podieľali na delení bývalého federálneho vojenského majetku, budovaní nových armádnych štruktúr či výstavbe základných oporných bodov

Zaľubica tragicky zahynulo päť vojakov základnej služby. Spomeňme si aj na 19. január 2006, keď pri návrate z misie KFOR zahynulo pri leteckom nešťastí neďaleko maďarskej obce Hejce 42 vojakov a príslušníkov nášho rezortu. Všetci tí, ktorí zomreli pri plnení vojenských povinností na území Slovenskej republiky a v zahraničí, ostávajú v našich myšliach.

Za 15 rokov prešli ozbrojené sily obrovskými zmenami. Tie najväčšie súviseli so vstupom Slovenska do Severoatlantickej aliancie. Stali sme sa súčasťou najväčšieho a najmocnejšieho bezpečnostného systému na svete. Sme dôveryhodní partneri pre našich spojencov. Tešíme sa z bezpečnostných záruk, no zároveň plníme naše záväzky v oblasti medzinárodného krízového manažmentu. Svoje úsilie sa snažíme v tejto oblasti koncentrovať a v budúcnosti chceme pôsobiť v troch misiách – v rámci síl NATO v Afganistane, pod zástavou OSN na Cypre a v bezpečnostných silách Európskej únie na Balkáne. Najmä Afganistan, ktorý je mimoriadne dôležitý z hľadiska medzinárodnej bezpečnosti, ako aj samotnej budúcnosti NATO, je v súčasnosti v centre našej pozornosti. Je dôležité, že rozvíjame výborné vzťahy so všetkými našimi susedmi a že tieto vzťahy preverilo aj nasadenie v zahraničných misiách. Spomeniem len našu súčinnosť s Čechmi v Kosove a v Afganistane, s Poliakmi v Iraku, s Rakúšanmi na Golan-ských výšinách, s Maďarmi na Cypre a s Ukrajincami aj v rámci úspešných medzinárodných cvičení. Naši vojaci si vďaka svojej práci, ako aj vďaka korektnému vystupovaniu a ľudským vlastnostiam získali úctu a vďačnosť aj medzi

ale v uniformách ozbrojených síl slúžia iba tí, ktorí si vojenčinu vybrali za svoje povolanie. Napriek tomu – alebo práve preto – nechceme, aby sa armáda vytrácala z povedomia občanov. Nie je v našom záujme uzatvárať sa za kasárenské ploty a do akejsi málo komunikatívnej a od verejnosti vyčlenenej autonómie. Naopak. Naším úsilím je hovoriť o našej činnosti, prezentovať naše úlohy a ciele, diskutovať a byť otvorení. A zároveň – ako to hovorí aj programové vyhlásenie našej vlády – podporovať rozvoj vojenských tradícií. Aj tých, ktoré vznikli za posledných 15 rokov, aj tých, na ktoré môžeme byť hrdí z obdobia protifašistického odboja, československých légii či boja za národnú slobodu.

Vážení vojaci a zamestnanci, milí kolegovia,

dovoľte, aby som sa poďakoval a zablahoževal aj všetkým vašim rodinným príslušníkom s dôrazom na tých, ktorých partneri, deti či súrodenci pôsobili v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Poďakovanie tiež patrí všetkým orgánom štátu, ako aj občianskym združeniam, ktoré s našim rezortom ústretovo a korektne spolupracujú. Úcta za všetko, čo urobili pozitívne, patrí aj mojim predchodcom v kresle ministra obrany. Samozrejme, úprimná vďaka patrí všetkým, ktorí sa svojou prácou, talentom a lojalitou prispeli k vzniku a fungovaniu našich ozbrojených síl a rezortu obrany.

Jaroslav BAŠKA
minister obrany SR

pečoty a OT-90. Niektoré špeciálne spojacie prostriedky či nákladné vozidlá sme zase odovzdávali. Je to za nami. Ak ma na tomto procese niečo teší, tak je to predovšetkým skutočnosť, že medzi nami, vojakmi bývalej federálnej armády, nevznikli žiadne národnostné problémy. Veľa slovenských dôstojníkov sa vrátilo z Čiech budovať novú slovenskú armádu, no veľa Slovákov, ktorí v Čechách ostali, tam dosiahli v uniforme slušnú kariéru. Tak isto to bolo na Slovensku. U mňa tiež vykonával funkciu náčelníka štá-

že nebola na vysokej úrovni už v čase Československej ľudovej armády. Vojské štruktúry boli však pod priamym vplyvom vtedy vládnucej politickej strany a z toho vyplývajúcich tlakov a aj deformácií. Dnes sme súčasťou Severoatlantickej aliancie a Európskej únie, takže pri budovaní našich ozbrojených síl sa inšpirujeme aj princípmi a skúsenosťami vojakov z ostatných krajín NATO. Dôležitý však musí ostať náš pohľad a naše možnosti.

K ďalším rozhodujúcim zmenám patrí to, že akokoľvek sa v minulosti cvičilo, boli to len cvičenia vo vojenských priestoroch alebo na mapách. Dnes plníme reálne úlohy v oblastiach kde prebiehajú skutočné vojnové konflikty, respektíve udržiavame pokoj tam, kde bola vojna predtým. So ctou plníme záväzok, že nie sme iba konzumentmi mieru, ale prispievame aj k medzinárodnej bezpečnosti a mieru. Je pre nás dôležité, že naši zahraniční partneri nám aj v rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu dôverujú. Veľkou satisfakciou a povzbudením pre ozbrojené sily je dôvera slovenských vojakov. To, že je stále na vysokej úrovni, je obrazne povedané jeden z najkrajších darov k nášmu 15. výročiu.

Oslavy o tradíciách a spôsobilostiach

Zástupca NGŠ generálplukovník Peter Gajdoš

• *Pán generálplukovník, minister obrany Jaroslav Baška vás poveril prípravou osláv Dňa ozbrojených síl. V čom bude ich hlavné poslanstvo?*

Hlavné poslanstvo spočíva v odkaze tradícií, ktoré sú súčasťou historického dedičstva našich ozbrojených síl aj nášho štátu. Deň ozbrojených síl sa viaže k ozbrojenému vystúpeniu slovenských dobrovoľníkov v roku 1848. Tentoraz si navyše pripomíname 90. výročie vzniku Československých légii, ktoré koncom 1. svetovej vojny výrazne pomohli vzniku Československej republiky. Pripomíname si aj 15. výročie vzniku vtedy Armády Slovenskej republiky. Preto oslavy budú o to dôstojnejšie. Bude to sviatok budovania nových, moderných, mobilných, vysoko modernizovaných, dobre vyzbrojených profesionálnych Ozbrojených síl SR. Chceme prezentovať, čo sme za 15 rokov dosiahli, aké sú naše povinnosti v rámci členstva našej krajiny v NATO a Európskej únii. (Podujatia ku Dňu ozbrojených síl od 20. do 22. septembra sú uvedené na poslednej strane časopisu a na internetovej stránke MO SR – pozn. red.)

• *Kde ste slúžili pred 15 rokmi a ako ste vnímali vznik samostatnej armády?*

V rokoch 1992 až 1995 som bol veliteľom 10. tankového pluku v Martine. Rozdelenie Česko-Slovenska som vnímal ako historickú udalosť. Bral som to tak, že niet cesty späť, je len cesta dopredu. Svojím dielom som sa podieľal na budovaní nových ozbrojených síl. Neboli to jednoduché úlohy. Časť vojenskej techniky sme v rámci delenia majetku bývalej federálnej armády prijímali aj v našom pluku – trebárs bojové vozidlá

bu pluku podplukovník českej národnosti a bol výborný. Aj preto dnes máme s Armádou Českej republiky tie najlepšie vzťahy.

• *Ako by ste charakterizovali profesionálneho vojaka v časech, keď ste začínali nosiť vojenskú uniformu? Aký je jeho osobnostný profil dnes?*

Keď som ledva 15 ročný odchádzal z dedinky Sila pri Nitre na Vojenské gymnázium v Banskej Bystrici, čo to je armáda som ešte príliš nechápal (smiech...). Najväčší rozdiel v živote armády spočíva v tom, že vtedy bola povinná vojenská služba. Hovorilo sa síce, že dva roky či rok v armáde sú pre mladého muža vecou cti, ale tak u nás, ako aj v iných krajinách, to bolo o povinnosti, o donútení. Teraz sme v armáde všetci dobrovoľne. Dobrovoľne sa podriaďujeme náročným úlohám, dobrovoľne znášame vysoké tempo, požiadavky či nebezpečenstvo. Na druhej strane štát nám zabezpečuje oprávnené benefity vyplývajúce z našej služby. To je základ. Konštruktívne pripomienky k výkonu služby v rámci služobného postupu a našich vojenských štruktúr považujem za prirodzené. Ak však niekto chce bolestinsky ochkať, nech si opakovane položí otázku, či do našich radov vstupoval dobrovoľne a či chce prispievať k hrdosti a dôstojnosti ozbrojených síl aj seba samého – alebo chce niečo iné. Profesionálneho vojaka dneška by mala charakterizovať hrdosť, dôstojnosť, lojalita, kamarátstvo, pripravenosť či akcieschopnosť. Mimoriadne dôležitá je aj jazyková pripravenosť či vystupovanie na verejnosti. Pokiaľ ide o odbornú vojenskú profesionalitu dôstojníkov, nebolo by korektné hovoriť,

• *V roku 1982 ste ukončili Vysokú vojenskú školu Ľudvíka Svobodu vo Vyškove a v jej areáli ste doteraz uvedený na pamätnej tabuli ako najlepší absolvent ročníka. Už ako 33-ročný ste v roku 1992 velili 10. tankovému pluku v Martine. V roku 1995 ste sa na rozkaz stali riaditeľom kancelárie ministra obrany Jána Síteka. Od 1. februára 2005 ste zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR. Okrem znalostí, rozhľadu, energie a vojenskej guráže – čím ste povestný, aký je ešte recept na tak úspešnú vojenskú kariéru?*

Predovšetkým ma teší, že povolanie, ktoré som si pred rokmi vybral, ma nesklamalo. Naopak, táto práca ma celé tie roky zaujíma a profesionálne naplňa. Na to, aby ste niečo dosiahli, potrebujete dobré rodinné zázemie, ktoré mám. To zázemie je aj o tom, že váš pracovný čas je bežne desať, dvanásť aj trináť hodín denne, že soboty a nedele bývajú často voľné iba v kalendári... Žičlivé rodinné prostredie a podpora sú mimoriadne dôležité. Potom sa dá sústrediť na plnenie úloh. Na to, ako sa veci dajú riešiť, ako prekonávať problémy, ako víťaziť. Nech to, prosím nevzniesť veľmi osobne, ale celú vojenskú kariéru som sa riadil tým, že tí dobrí hľadajú riešenia a plnia úlohy. Tí ostatní hľadajú výhovorky.

Rád by som využil túto príležitosť a aj prostredníctvom OBRANY by som aj vo svojom mene chcel zablahoželať a poďakovať sa všetkým vojakom aj zamestnancom ozbrojených síl, vrátane tých, ktorí už od nás odišli, ako aj ostatným kolegom z rezortu obrany, k nášmu spoločnému sviatku – ku Dňu Ozbrojených síl Slovenskej republiky a k 15. výročiu ich vzniku.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Banán nad hladinou vododromu

Vo vrtuľníku, ktorý sa pomaly kĺzal asi tri metre nad vodnou hladinou vododromu vo vojenskom výcvikovom priestore Lešť, zaznel signál: Vztyk! Vojenský potápači v čiernych neoprénových kombinézach sa postavili a držali sa rukou lana. Po signáli: Pripraviť! sa posunuli smerom k dverám vrtuľníka. Keďže na nohách mali plutvy, nebolo to také jednoduché. Jednu plutvu vystrčili vpred a držali sa dverí. S napätím čakali na nasledujúci povel. Vpred! Vyskočili, mierne prehnúť, s nohami vpred! Tesne pred dopadom si jednou rukou pridržali masku na tvári a druhou vzduchové fľaše. Päťami rozrazili vodnú hladinu. Po dopade rozpažili ruky a snažili sa čím skôr dostať späť na hladinu. Po vynorení urobili rukou nad hlavou očko, ako signál, že všetko je v poriadku a rýchlo plávali z miesta doskoku preč, aby na vodnej hladine vytvorili formáciu celej skupiny.

Takto vyzerala jedna časť takticko-potápačského kurzu vojenských potápačov vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť za pomoci trénera Jakub Koloseum. Zástupca riaditeľa odboru výcviku Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR na Lešti kapitán Jozef Hanzel, ktorý mal celý kurz po odbornej stránke pod palcom, si tréner pochvaľuje.

POMOC JAKUBA

„Výsadky do vody nie sú lacnou záležitosťou. Tréner nám pomáha šetriť nemalé finančné prostriedky, výcvik je oveľa bezpečnejší a má vysokú efektivitu,“ konštatuje kapitán Hanzel, ktorý je sám skúseným inštruktorom potápania. Potápaniu sa začal venovať ešte počas štúdia prieskumného smeru na Vysokej vojenskej škole vo Výchove a neskôr aj v žilinskom pluku špeciálneho určenia. Má na svojom konte stovky zostupov pod vodnú hladinu. Najhlbšie sa dostal až do hĺbky 45 metrov v jaskyni v Tornali.

Náplňou kurzu, ktorého sa zúčastňujú príslušníci sereďského ženijného práporu a žilinského pluku špeciálneho určenia, je nielen zdokonaľovacia potápačská príprava, ale aj taktika a strelby. „S vojenskými potápačmi spolupracujeme už tretí rok. Nie sú to žiadni nováčikovia. Prichádzajú k nám väčšinou už so slušnými skúsenosťami. Zväčša majú za sebou aj zdokonaľovacie kurzy. Nejde o potápanie do veľkých hĺbok, skôr o podhladinové. Dôraz kladieme predovšetkým na zladenosť celého tímu potápačov, prieskum cieľovej plochy, vysadenie z vrtuľníka (trénera Jakub Koloseum) na vodnú hladinu, vyhľadávanie a označovanie predmetov pod vodnou hladinou, ako aj ich vyzdvihovanie. Každý rok vidieť u potápačov výkonnostný posun vpred. V tomto roku sme pre nich pripravili aj plnenie streleckých úloh z krátkej i dlhšej strelnej zbrane na našej strelnici, ale aj strelby počas plávania na vodnej hladine, z člna a pri vysadzovaní na breh. Musia zaujať po vysadení určený priestor, urobiť jeho prieskum a zabezpečiť predmostie pre ďalšie jednotky,“ približuje kapitán Hanzel hlavné úlohy kurzu a pripomína, že v podmienkach našich ozbrojených síl sa mnohé z toho dá precvičovať len na Lešti.

ADRENALÍN NA VODE I POD ňOU

Skupinu potápačov zo Sereď priviedol zástupca veliteľa družstva desiatnik Vladimír Buda. Rodák z Hlohovca je už vyše päť rokov profesionálnym vojakom. Potápaniu sa však venuje oveľa dlhšie, od svojich 15 rokov. Vo vodnej nádrži Turček sa dostal až do hĺbky 60 metrov. V tomto roku má na svojom konte už vyše

100 odpotápaných hodín. „Každý z našich potápačov, ktorí prišli do kurzu na Lešť, má v tomto roku minimálne 30 hodín pod vodou. Zabezpečuje im to potrebnú bezpečnosť pri plnení úloh pod vodnou hladinou. Hoci nejde o skutočný vrtuľník, len o tréner, pre každého je prvý zoskok určitým adrenalínom. Vo vrtuľníku ešte raz veliteľ kontroluje, či má každý otvorené fľaše, či funguje regulátor, z ktorého dýchajú, či je plávajúca vesta (žaket) čiastočne dofúknutá, aby sa potápač po zoskoku do vody čo najrýchlejšie vynoril,“ pripomína desiatnik Buda a pozorne sleduje počínanie svojich kolegov. Snažia sa pri výskoku z trénera držať telo mierne prehnuté v tvare banána.

Po zoskoku sa postupne potápači na vodnej hladine formujú do taktického tvaru. Na hrote je veliteľ skupiny. Plávajú na chrbte, v ruke držia zbraň a každý z nich vykrýva svoj strelecký sektor, aby sa v prípade prepadnutia mohli účinne brániť. Blížia sa k brehu. Vystupujú na breh (každý ma na sebe vyše 20 kilogramov výstroja). Slnko nemilosrdne pripeká a čierna farba neoprénu ešte zvyšuje jeho účinok. Z potápačov doslova leje. Nielen voda, ale aj pot. Potápač prieskumník slobodník Ivan Stojanov pri spomienke na svoj prvý zoskok z trénera len pokrčí plecami: „Veľa si z toho nepamätám. Nevedel som dosť dobre, do čoho vlastne idem. Hneď som bol vo vode. Je to dobrá skúsenosť, rovnako aj celý kurz, ktorý je robený veľmi zaujímavo. Cítim, že vždy po jeho skončení som zasa odborne ďalej,“ priznáva Bratislavčan Ivan, ktorý je päť rokov vojenským profesionálom. Najviac mu z potápačskej praxe utkvelo v pamäti vyzdvihovanie predmetov z rieky Tisa pred tromi rokmi pri záplavách. „Vyťahovali sme vtedy panel z hĺbky okolo šesť metrov. Najhoršie na tom bolo, že sme pracovali v silnom riečnom prúde a prakticky nulovej viditeľnosti. Robili sme len po hmate,“ spomína slobodník Stojanov na svoju najzložitejšiu prácu pod vodnou hladinou.

SAMOPAL, UTOPENÝ POTÁPAČ I PNEUMATIKA

Leštiansky vododrom sa stal neskôr aj miestom plnenia troch úloh pod vodnou hladinou na časový limit. Dejiskom prvej je miesto na brodenie bojovej techniky. Vojenská jednotka, ktorá tadiaľ nedávno prechádzala, pri brodení stratila dve strelné zbrane. Úlohou jednot-

livých skupín potápačov je v časovom limite 30 minút ich nájsť. Do vody vchádza prvá skupina. Určujú si sektor, kde by mohli zbrane byť. Idú v rojnici. Keďže pod vodnou hladinou je takmer nulová viditeľnosť, natiahnu si medzi sebou lanko, ktorého koniec je ukotvený o krik na brehu. Medzi sebou majú rozstup na rozpaženie rúk, aby dokonale pokryli celý prehľadávaný pás. Spočiatku sa im vôbec nedarí. Až keď sa už pomaly približuje koniec časového limitu, majú úspech. Vylovia zbraň a ukazujú ju nad hlavou.

„Hĺbka nebola veľká, asi dva metre. Skoro nič sme však nevideli. Museli sme sa spoľahnúť len na hmat a dobrú spoluprácu dvojice, ktorá postupne prehľadávala priestor pod vodou. Okrem toho nás mýlili rôzne kovové predmety. Postupne sme prehľadávali celý vyčlenený sektor,“ hovorí unavený, no spokojný potápač – prieskumník vojak Branislav Lipták. Rodák z Hlohovca pôsobí v sereďskom prápore už štvrtý rok a práca vojenského potápača sa mu celkom pozdáva. Najmä také praktické výcviky, ako teraz na Lešti. Veľa času na reči však nemá, lebo celá skupina sa musí rýchlo presunúť na plnenie ďalšej úlohy.

Tentoraz ich čaká pod vodou utopený potápač. Teda figurína v potápačskom výstroji v hĺbke približne dva a pol metra. Na hladine je o dno ukotvená bójka. Na ňu pripevnili potápači navijak a začínajú vyhľadávaním do formy slimáka, či špirály kontrolovať priestor pod vodnou hladinou. Zasa je vzdialenosť medzi nimi na rozpaženie rúk. Prvý pokus bol neúspešný. Treba zväčšiť polomer slimáka. Zasa nič. Až tretí pokus prináša úspech. Našli potápača. Teraz je potrebné dostať ho na vodnú hladinu. Dvojica potápačov sa ponára k figuríne. Nafukujú mu plávajúcu vestu, aby ho vynesla hore. Figurína, ktorá verne pripomína potápača, sa pomaly vznáša na vodnú hladinu.

Dejiskom tretej úlohy je miesto s najväčšou hĺbkou vody na celom vododrome. Utopená pneumatika z kombajnu päť a pol metra pod vodnou hladinou imituje motorové vozidlo. Úlohou tímu je hľadať ju, určiť súradnice, kde by sa mohla nachádzať a dostať ju hore. Členovia tímu si rozdeľujú úlohy. Dvojica potápačov hľadá pod vodnou hladinou. V mútnej vode nakoniec zazrú niečo, čo sa podobá na siluetu pneumatiky. Pomocou dohovorených signálov prídu až

k predmetu. So sebou majú deko bójku. Nafúknu ju vzduchom z automatiky a bójka rýchlo vystrelí hore na vodnú hladinu. Medzitým im ďalší zo skupiny podávajú vynášacie vaky. S ich pomocou sa budú snažiť dostať pneumatiku na vodnú hladinu. Potápači sa dostávajú k predmetu. Podkladajú pod oba jeho konce vaky. Rovnomerne ich musia prífukovať. V opačnom prípade, keby išlo o skutočné vozidlo, by ich pri nerovnomernom nafukovaní mohlo privaliť.

„Išlo predovšetkým o koordináciu činnosti každého člena nášho tímu dohovorými signálmi. Precvičili sme si to v čistej vode. Ale to je celkom niečo iné. Tu sme sa veľmi nemohli spoľahnúť na oči, skôr na hmat,“ konštatuje potápač prieskumník a zároveň aj vodič pretlakovej komory slobodník Juraj Kemláge. Rodák z Ríšňoviec je tretí rok profesionálom a tento kurz patrí medzi vyvrcholenie jeho odbornej prípravy.

Desiatnik Buda pozorne sledoval činnosť tímu a pripomenul, že predpokladom na splnenie každej úlohy je predovšetkým dokonalé zladenie činnosti všetkých jeho členov. „Nie je tu priestor pre nejakých sólistov. Všetci musia prispôbiť svoje úsilie splneniu spoločnej úlohy,“ pripomína desiatnik Vladimír Buda. S určitou spokojnosťou v hlase konštatuje, že v posledných rokoch došlo vo vybavení sereďských potápačov k podstatnému zlepšeniu.

ABY SME NEBOLI NEGATÍVNOU RARITOU

„Pred štyrmi rokmi sme dostali potápačskú výstroj PS-04, ktorá je veľmi dobrá na potápanie s otvoreným okruhom. Plne vyhovuje na výcvik a výučbu nových potápačov. Čo je dobré na výcvik, však nevyhovuje na plnenie bojových úloh. V podmienkach armád krajín NATO je tak už určitou raritou a anachronizmom. Ustúpili od neho aj naši západní, severní a južní susedia. Potápač sa musí pri plnení bojovej úlohy presunúť nepozorovane, čo s otvoreným okruhom nie je možné, keďže na hladinu unikajú vzduchové bubliny. Tie ho prezradia a ohrozia nielen splnenie úlohy, ale aj život samotného potápača... Ostatné súčasti výbavy sú okrem zastaraných dekompresných komôr, ktoré slúžia v prípade potreby na záchranu potápača, v poriadku. Máme napríklad výkonný malý kompresor, vhodné masky,“ vyratáva desiatnik Buda plusy i mínusy vo vybavení potápačov.

Kapitán Jozef Hanzel s nádejou v hlase pripomína, že zlepšenie by malo nastať aj v prípade nákupu potápačského výstroja s uzavretým okruhom: „Máme prisľúbené, že už na jeseň by prvé súbory mali doraziť k nám, do Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR na Lešti. Budúcoročný kurz by sme už mali tieto súbory využívať. Potrebné bude postupne zakúpiť aj nové typy vodotesných mínohľadačiek, kvalitné motorové člny na prepravu potápačov i novú generáciu podvodných navigačných a dopravných prostriedkov.“

Súčasnou slovenského príspevku do bojovej skupiny Európskej únie pod poľským velením v roku 2010 budú aj ženisti, preto je potrebné čím skôr potrebné vybavenie zakúpiť a získať v jeho používaní potrebné praktické skúsenosti. Desiatnik Buda a jeho kolegovia zo sereďského ženijného práporu preto veria, že po Lešti sa dostanú prístroje s uzavretým okruhom aj k nim.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Cyperské slnko

Aj keď zakryté súvislou vrstvou mračen, dávalo o sebe vedieť 35 stupňovými horúčavami i počas návštevy (21. - 23. august) dvoch štvorhviezdičkových generálov ozbrojených síl susedných štátov, ktoré tvoria spoločný kontingent v jednej z najdlhšie trvajúcich mierových misii v histórii OSN.

Na večne zelený ostrov po roku zavítali náčelník Generálneho štábu OS SR, generál Ľubomír Bulík a náčelník Obranného štábu maďarských ozbrojených síl generál András Havril (na fotografii), aby sa presvedčili o úrovni plnenia operačných úloh vojakmi. Spoločný slovensko-maďarský kontingent funguje už sedem rokov a v podmienkach medzinárodného spoločenstva je dĺžka takejto kooperácie v rámci jedného kontingentu svojím spôsobom výnimočná. „Spolupráca s maďarskými vojakmi na Cypre je bezproblémová a priateľská, čo má určite vplyv aj na úroveň bilaterálnej spolupráce susedných krajín, napríklad pri medzinárodných cvičeniach, výmene malých jednotiek, účasti na rôznych kurzoch, seminároch a ďalších aktivitách. Ide o budovanie širokej a konštruktívnej dôvery, na základe ktorej sa môže spolupráca ešte rozšíriť,“ zdôraznil generál Bulík.

PROFESIONALITA A KREATÍVNOSŤ

Význam práce kontingentu podčiarkol aj náčelník štábu misie plukovník Gerald Hughes. Ocenil najmä profesionalitu a kreativnosť vojakov pri plnení úloh v najvyťaženejšom sektore ostrova. Jeho slová boli adresované aj slovenskej ženijnej jednotke, ktorá pôsobí priamo na veliteľstve misie ako jeho podporná jednotka. Ženisti, so skúsenosťami z bývalej Juhoslávie, Eritrey, Iraku aj Afganistanu, dokážu aj v ťažkom teréne pohoria Trosos opravovať cesty, stavať mosty, či budovať nové

heliporty na základniach v nárazníkovej zóne. Generál Bulík prehovoril aj prísnejším tónom. Viedli ho k tomu niektoré udalosti, ktoré sa odohrali od začiatku roka práve v tejto misii. Mali ich na svedomí jednotlivci a hlavnú úlohu pri nich zohrával alkohol. „Dôležitá pre službu v misii je nielen profesionalita pri plnení operačných úloh, ale aj uvedomovanie si zodpovednosti, dodržiavanie disciplíny a snaha o vysoký morálny kredit. Nereprezentujete len svoju jednotku a kolektív, ale celú Slovenskú republiku,“ povedal generál Bulík.

Na veliteľstve štvrtého sektoru v campe generála Štefánika prezentoval súčasné úlohy slovensko-maďarského kontingentu jeho veliteľ podplukovník Juraj Varga. Novým fenoménom, na ktorý musia vojaci reagovať operatívne, je postupné uvoľňovanie napätia medzi gréckymi Cypčanmi na juhu a tureckými na severe. V praxi sa to prejavuje napríklad čoraz častejším narušovaním nárazníkovej zóny farmármi, ktorí sa bez povolenia správy medzinárodného spoločenstva pokúšajú obrábať pôdu v zóne. Začínajú sa stavať nové domy, poľovníci sa odvažujú na dostrel nielen pozícií OSN, ale aj pozícií tureckej armády. To všetko vytvára tlak na vojakov mierových síl pri udržiavaní status quo. Veľkú úlohu pri takýchto situáciách zohrávajú tzv. styční dôstojníci. Major Pavol Štepo je jedným z nich. „Ide tu o veľkú dávku

diplomacie, treba riešiť sporné otázky vyjednávaním smerujúcim k dohode tak, aby sa žiadna strana necítila poškodená,“ hovorí o svojej 24 hodinovej službe.

MONITOROVANIE

Presun uprostred minových polí na pozorovateľské stanovište číslo 246 v bielych džípoch tretej čaty, pod velením poručíka Mariána Gondu, nás zaviedol k malému výbežku do mora. Žiarivá malachitová farba vody tvorí nemennú scenériu každodennej práce slovenskej hliadky, ktorá výkonným ďalekohľadom monitoruje morskú hladinu. V čase návštevy generálov sme boli svedkami narušenia výsošných vôd malým rekreačným člnom. Čatár Miroslav Kalman incident nahlásil na vyšší stupeň velenia. Poznamenal, že takéto porušenia sú stále častejšie a na svedomí ich majú najmä rybárske člny.

Ďalšou zastávkou bolo pozorovacie stanovište číslo 126, vypínajúce sa nad rozdelenou dedinkou Píla a nesúce zaujímavý názov Alcatraz. Generál Bulík a hlavný poddôstojník ozbrojených síl štábu nadrotmajster Richard Fabrícius hovorili s mužstvom o bežných otázkach služby, ale aj o problematike jazykovej prípravy vojakov.

„Inšpekcia“ generálov priniesla nové námety, ktoré môžu prispieť k skvalitneniu prípravy a vysielania jednotiek do zahraničia. Začiatkom septembra sa začala nová séria rokovaní najvyšších politických predstaviteľov rozdelených častí ostrova o budúcom usporiadaní krajiny. Vyše 34 rokov sa riešenie nepodarilo nájsť. Hádám to teraz aj s mierovou pomocou našich a maďarských vojakov vyjde a cyperské slnko opäť zažiarí naplno.

por. Markéta GRÁCOVÁ, Bernard ROŠTECKÝ
Foto por. Markéta GRÁCOVÁ

moci Červenej armády, ktorá sa nestihla presunúť na Slovensko a podporiť povstalecké jednotky.

PRIEBEH POVSTANIA

Po mobilizácii záložníkov do 35 rokov, ktorá prebehla 1. septembra 1944 na podnet SNR, sa počet vojakov povstaleckej armády zvýšil na 47 000, neskôr až na 60 000. Spolu s nimi bojovalo do 18 000 partizánov. Pozemné vojská podporovalo aj povstalecké letectvo; známe svojím pôsobením je najmä letisko Tri Duby (dnes Sliač). Niektoré letecké jednotky, ktoré prišli o svoju výzbroj, boli nasadené ako pešie a stali sa z nich najlepšie útvary povstaleckej armády.

K prvým bojom došlo pri Žiline. Povstalecké jednotky sa zmocnili Banskej Bystrice, kde vyhlásili obnovenie Československej republiky a operovali na území stredného a východného Slovenska. Z B. Bystrice začal

Slovenské národné povstanie

Dňa 29. augusta o ôsmej hodine večer vyhlásil vtedy ešte podplukovník generálneho štábu Ján Golian v Slovenskom rozhlasе známe heslo: „Začnite s vystáňovaním!“ Začalo sa Slovenské národné povstanie, ktorým slovenský národ vyjadril svoj postoj k fašistickej diktatúre.

Myšlienka zorganizovať ozbrojené protinemecké povstanie vznikla už v decembri 1943. V byte na Gajovej ulici v Bratislave bola podpísaná Vianočná dohoda, na základe ktorej vznikla v roku 1944 povstalecká Slovenská národná rada (SNR) a bola sformovaná skupina vojakov a politikov zodpovedná za predbežnú prípravu Povstania. O finančné zdroje sa postaral vtedajší guvernér Slovenskej národnej banky Imrich Karvaš, ktorý zabezpečil prevoz troch miliárd korún do Banskej Bystrice. Peniaze a zásoby zhromaždili povstalci na strednom a východnom Slovensku. Vojenským velením nad Povstaním poveril československý prezident Edvard Beneš z exilu v Londýne 23. marca 1944 pplk. Jána Goliana. Čoraz viac slovenských vojakov postupne dezertovalo a pridávalo sa k partizánskym skupinám alebo k Červenej armáde. Najmä účastníci bojov na východnom fronte videli na vlastné oči nemecké spôsoby obsadzovania nových území a zároveň si uvedomovali, že Nemecko skončí vojnu ako porazený štát.

KARPATSKÉ NEDOROZUMENIE

Ruské vojská v úsilí podporiť SNP postupovali v roku 1944 smerom k slovenskej východnej hranici. V auguste stáli pri mestečku Krosne, iba 40 kilometrov od severovýchodných hraníc našej krajiny. Povstalci však stále nemali žiadne spojenie s Moskvou ani s vojskami stojacimi pred hranicou. Správu po strastiplnej ceste doručil až

4. augusta kapitán Mikuláš Ferjenčík a predstaviteľ komunistov Karol Šmidke. Podľa plánu sa ruské vojská mali presunúť k Duklianskemu priesmyku, kde sa mali spojiť s Východoslovenskou armádou. Druhým variantom bolo postaviť sa na odpor nemeckým vojskám a brániť karpatské priesmyky, ako aj strategický trojuholník Banská Bystrica – Brezno – Zvolen až do príchodu sovietskych vojsk. Na slovenskom území sa však udalosti rozbehli divokým tempom. Slovenská vláda vyhlásila 11. augusta na území Slovenska stanné právo.

V martinských kasárňach skupina partizánov v spolupráci s antifašistami z vojenskej posádky pri pokuse o odzbrojenie postrieľala 27. augusta skupinu nemeckých vojakov pod velením plukovníka Otta. Nemecká odveta nenechala na seba dlho čakať, 29. augusta vstúpili okupačné vojská na Slovensko, ktoré pre Nemcov nebolo viac spriatelenu krajinou.

Reakciou na nemeckú agresiu bolo vyhlásenie najprísnejšej bojovej pohotovosti všetkých posádok a rozkaz na ozbrojený odpor. Povstanie vypuklo predčasne, bez po-

vyslať Slobodný slovenský vysielateľ. Nemecké vojská v značnej presile postupne obsadili mestá Vrútky, Kežmarok, Poprad aj Levoču. Nie všade bol ozbrojený odpor urputný, niektoré mestá získali fakticky bez boja. Ťažké boje sa však odohrávali pri Telgarte, Partizánskom a v horských priesmykoch na strednom a severnom Slovensku. Povstalci stratili aj Turiec, dlhšie sa darilo držať obranu smeru Ružomberok – Banská Bystrica. Začiatkom októbra začali povstalecké jednotky pociťovať nedostatok zbraní a munície, ale aj pokles morálky.

PRECHOD K PARTIZÁNSKEMU BOJU

Na Slovensko priletel 7. októbra generál Rudolf Viest, ktorý prevzal velenie nad československými vojskami. Situácia na povstaleckom území bola v tom čase veľmi vážna. Nemecký generálny útok na povstalecké pozície sa začal 18. októbra bombardovaním B. Bystrice, Liptovskej Osady a Brezna. Generál Viest vydal 28. októbra jednotkám rozkaz prejsť na partizánsky spôsob boja. Slovenské národné povstanie bolo zatlačené do hôr.

Strápené ženy so šatkami na tvárach. Muži kopú a hrabú v zemi. Ženy sa nad nimi sklňajú a ponad plecia im pozerajú do sivočiernej jamy, ktorú dnes voláme spoločný hrob. Jedno po druhom vyťahujú telá a ukladajú ich na plachty poukladané na studenej zemi. Slzy sa lejú po líkach stárien – už sa nedá rozoznať mladšia či staršia žena, trápenie vpísalo hlboké vrásky do tváre každej z nich. Z mŕtvol sa šíri prenikavý zápach, ale oni vytrvalo pozerajú na znetvorené telá. Hľadajú medzi nimi svojich synov a mužov. Boli zavraždení za pomoc partizánom, či za priamu účasť v odboji.

Hoci sa vojna už skončila, v nich zostáva. Zostane v nich do konca života ako nesmrteľné memento bolesti, ktorú prežili oni a ich blízki, keď zahynuli pri obrane vlasti v Slovenskom národnom povstaní.

Víťazná porážka

Význam Slovenského národného povstania ako boja Slovákov za slobodu je neodškriepiteľný. Otvoreným vzoprením nemeckej agresii sa naši predkovia postavili na stranu spojeneckých mocností a stali sa po ich boku víťazmi vo vojne. Aj keď Povstanie bolo potlačené, dva mesiace viazalo nemecké vojenské sily, ktoré nemohli byť nasadené na východnom fronte. Do boja sa okrem vojakov a partizánov zapojilo aj civilné obyvateľstvo, ktoré v rámci svojich možností ubytúvalo členov odboja, poskytovalo im prístrešie aj pomoc. Povstania sa zúčastnilo 130 000 Slovákov a približne 8 400 zahraničných príslušníkov. Bok po boku bojovalo proti Nemcom 32 národov a národností.

OSLAVY SNP

Historický odkaz SNP si pripomenuli v Banskej Bystrici pri centrálnom pamätníku SNP. 64. výročie Povstania oslávila 29. augusta politická špička Slovenska spolu so širokou verejnosťou. Pripomenuli si odvahu a utrpenie nášho národa. Na ústredných oslavách sa zúčastnili: prezident SR Ivan Gašparovič, predseda parlamentu Ján Paška, predseda vlády Robert Fico, podpredsedovia parlamentu, členovia vlády, veľvyslanci i vojenský pridelenci. Delegácie položili vence a červené ruže k pamätníku SNP v Banskej Bystrici. Pred oficiálnym aktom sa konalo slávnostné zasadnutie Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, na ktorom bol prítomný aj minister obrany. Priamym účastníkom odboja poďakoval za hrdinstvo.

HORIACE SPOMIENKY

Oslavy SNP sa začali už 27. augusta na námestí SNP v Bratislave. Pokračovali slávnostným kladením vencov k pomníku padlých v Lazoch pod Makytou, v osade Mladoňov, ktorú ako jednu z mnohých počas SNP (29.10.1944) vypálili nemeckí vojaci. V Mladoňove minister obrany spoločne so starostom obce zasadili ovocný stromček z osady Kalište, ktorá jediná zo 102 vypálených obcí nebola obnovená. Vysadenie 102 stromčekov z Kališťa symbolicky prepojí spálenú osadu a Kalište znovu ožije v osadách, ktoré mali viac šťastia a život v nich pokračoval ďalej. Pamiatku padlých si za účasti ministra obrany pripomenuli aj obyvatelia obcí Uhrovec a Miezgovce pri Bánovciach nad Bebravou, Strečna a Prievidze.

Dvojstranu pripravila **Michaela FARKAŠOVÁ**
Foto **Peter DOVINA**

Kolégia ministra obrany Slovenskej republiky s návrhom ďalších krokov. V jarných mesiacoch sme absolvovali niekoľko stretnutí s našimi spojencami v rámci Aliancie, ktorí už takéto stretnutie organizovali, aby sme získali prepotrebné skúsenosti a know-how. No a potom prišla príprava materiálu na rokovanie vlády s návrhom na vymenovanie splnomocnenca vlády a na stanovenie koordinačného mechanizmu pre túto aktivitu. V zmysle uznesenia vlády boli tiež zriadené pracovné podskupiny pre bezpečnosť, dopravu, financie, protokol a zabezpečenie a pre médiá. Osobne som viedol ich prvé rokovania, až na bezpečnostnú podskupinu. V tomto prípade som sa osobne stretol s vedúcim tejto podskupiny pánom Ivanom Goldschmidtom z Národného bezpečnostného úra-

Unikátna príležitosť prezentácie Slovenska

Štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň

• *Pán štátny tajomník, vláda vás 27. augusta 2008 menovala do funkcie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre prípravu a realizáciu neformálneho zasadnutia ministrov obrany členských krajín NATO v Slovenskej republike. Mohli by ste charakterizovať podujatie, ktoré ste začali pripravovať?*

- Podľa zvyklostí platných v NATO, štandardne ministri obrany zasadajú trikrát do roka, pričom jedno zasadnutie je formálne v centrále NATO v Bruseli a dve rokovania sú neformálne a v zásade sú organizované v jednej z členských krajín Aliancie. Jesenné zasadnutie v roku 2009 bude na Slovensku. Samotná príprava a realizácia tohto zasadnutia, ktoré vo svojom význame a charaktere nemá v rámci Slovenskej republiky v minulosti obdobu, bude kľásť mimoriadne nároky v zmysle bezpečnosti, organizácie atď. Zasadnutie tejto úrovne vyžaduje úzku medzirezortnú koordináciu. Aj preto vláda na svojom zasadnutí 27. augusta schválila materiál, ktorý okrem vymenovania splnomocnenca rieši tiež medzirezortný koordinačný mechanizmus. Čaká nás naozaj veľká výzva, ale verím, že spoločne túto nepochybne náročnú úlohu zvládneme.

• *S koľkými účastníkmi možno rátať a kde sa bude stretnutie konať?*

- Predbežne počítame s tým, že na rokovaní sa zúčastní minimálne 30 VIP hostí vrátane všetkých minist-

rov obrany členských krajín NATO, generálneho tajomníka NATO či ministrov obrany ďalších krajín, v závislosti od rokovacích formátov. Je teda možná účasť aj ministrov obrany z Ruskej federácie, Ukrajiny, Afganistanu či ďalších. Treba si uvedomiť, že celkovo môže na Slovensko prísť až 800 delegátov a navyše niekoľko stoviek žurnalistov. Ale opakujem, všetko bude záležať na rokovacích formátoch, na ktorých sa zástupcovia členských krajín NATO dohodnú.

O tom, kde sa toto podujatie uskutoční, by som nechcel predbežne špekulovať. Odborné zložky v súčasnosti preverujú všetky možnosti tak, aby sme splnili podmienky, ktoré nám stanovuje jednak NATO a jednak sme, samozrejme, limitovaní aj zákonmi, keďže toto rokovanie si vyžaduje veľké nároky na fyzickú, objektívnu či personálnu bezpečnosť. Viac o tom, kde sa toto rokovanie uskutoční, by sme mali vedieť v najbližších mesiacoch.

• *Aké prvé kroky ste začali podnikať na jeho zabezpečenie?*

- Už od druhej polovice roku 2007 bolo urobených viacerých krokov. Predovšetkým to bolo samotné rozhodnutie kandidovať na organizáciu tohto podujatia, ktoré prišlo po výraznej vnútrorežortnej koordinácii, rovnako ako po konzultácii s Ministerstvom zahraničných vecí SR. Následne bol spracovaný materiál na rokovanie

du, ako aj s ďalšími predstaviteľmi tejto podskupiny, keďže, ako som už spomínal, nároky na bezpečnosť budú mimoriadne. Uložil som všetkým vedúcim, aby spoločne komunikovali s cieľom prípravy viacerých potrebných dokumentov, ktoré nás v procese prípravy tohto rokovania ešte čakajú. Opakujem, bude to určite veľmi náročná úloha, ktorá na Slovensku nemá obdobu.

• *Prečo padla voľba na Slovensko?*

- Tu ide o iniciatívu členských krajín, nie o voľbu. Slovenská republika má ako člen Severoatlantickej aliancie aj isté záväzky. Je nepísaným pravidlom, že sa jednotlivé členské štáty striedajú v organizovaní či už summitov na úrovni hláv štátov a vlád, alebo rokovaní ministrov zahraničných vecí alebo obrany. Keď sa pozrieme na našich susedov v rámci V4, Česká republika organizovala summit NATO v roku 2002, Maďarsko organizuje rokovanie ministrov obrany v októbri tohto roku a Poľsko na jar budúceho roku.

Čo sa týka formálneho postupu pri kandidatúre Slovenskej republiky na organizáciu tohto rokovania, vzhľadom na procedúry NATO, deklaroval v minulom roku na základe rozhodnutia ministra obrany Slovenskej republiky stály predstaviteľ Slovenskej republiky v Severoatlantickej rade (NAC) záujem Slovenskej republiky zorganizovať neformálne zasadnutie ministrov obrany členských krajín NATO v Slovenskej republike. NAC 30. apríla 2008 schválila kandidatúru Slovenskej republiky a následne 23. júla 2008 formou tichej schvaľovacej procedúry aj termín 22. – 23. 10. 2009 na usporiadanie tohto zasadnutia.

• ***V čom bude stretnutie ministrov obrany NATO pre Slovensko výnimočné?***

- Ako som už spomínal, organizácia takéhoto podujatia nemá na Slovensku obdobu. Možno z hľadiska bezpečnostných opatrení by sme ho mohli porovnať so summitom Bush – Putin v Bratislave v roku 2005. Slovensko sa opätovne na niekoľko dní stane stredobodom pozornosti významných celosvetových médií, ale aj odbornej a laickej verejnosti. Toto stretnutie predstavuje teda unikátnu príležitosť prezentácie Slovenska nielen v rámci NATO, ale aj v euro-atlantickom kontexte. Naši spojenci, napríklad zo Slovinska, nás v rámci konzultácií upozornili, aby sme sa okrem odbornej stránky sústredili aj na celkové zviditeľnenie krajiny, napríklad v oblasti kultúry či cestovného ruchu. Osobne sa teším, že na Slovensku privítame množstvo významných politikov z tých najplynnejších krajín a že aj takýmto spôsobom rezort obrany napomôže zviditeľniť Slovenskú republiku.

• ***Pán štátny tajomník, jednou z vašich ďalších hlavných úloh, ktorým sa v rámci pôsobenia na ministerstve obrany venujete, je reforma vojenského zdravotníctva. Ako by ste definovali presnejšie túto oblasť reformy rezortu a aké bude jej vyriešenie?***

- Čo sa týka vojenského zdravotníctva, vychádzame z materiálu, ktorý odsúhlasila vláda SR. Nazvali sme ho Koncepcia vojenského zdravotníctva so zameraním na vojenské nemocnice, vojenské zdravotnícke zariadenia a ostatné rekreačné zariadenia. Z materiálu jednoznačne vyplýva, že tri nemocnice sú z hľadiska súčasných počtov a potrieb rezortu obrany predimenzované. Nevidíme ďalšiu opodstatnenosť, aby ich rezort obrany naďalej spravoval v takomto počte. Veď len v porovnaní s rokom 1993 klesol počet slovenských vojakov viac ako o polovicu, nehovoriac už o rokoch predtým. Preto v tejto etape dokončujeme prevod akcií Leteckej vojenskej nemocnice v Košiciach do správy ministerstva zdravotníctva. Prirodzene, vnímame aj rôzne ohlasy alebo podnety, ktoré s takýmto riešením nesúhlasia a podľa ktorých by uvedená nemocnica mala ostať v pôsobnosti ministerstva obrany. Ako som však už povedal, pre potreby ozbrojených síl je táto nemocnica nadbytočná. Samozrejme, špecializácie týkajúce sa leteckého lekárstva, ktoré dnes využívame v Košiciach, budeme pre našich pilotov a letecký personál využívať aj naďalej. Postupne sa však môžu vytvoriť vhodné personálne a materiálno-technické podmienky na to, aby túto činnosť zabezpečovala Ústredná vojenská nemocnica v Ružomberku.

• ***Aká je budúcnosť Nemocnice ministerstva obrany v Bratislave?***

- V Bratislave platí variant zlúčenia s nemocnicou ministerstva vnútra. V súčasnosti sa dokončuje projekt zlúčenia, ktorý bude konkrétne definovať naše jednotlivé postupy a kroky. Definuje aj ekonomické vstupy potrebné na výstavbu novej spoločnej nemocnice, ktorá by mala stať na pozemkoch ministerstva vnútra. Tie sú v Bratislave situované na Cintorínskej ulici v Starom Meste. Bude stanovený aj plán definujúci okruh činností nemocnice a ekonomicko-podnikateľské súvislosti. S tým súvisí definovanie personálnych predpokla-

dov, vytvorenie štruktúr oddelení a veľa ďalšej práce. Je to veľmi náročný proces najmä z realizačného, finančného aj časového hľadiska. Oba rezorty sú však odhodlané tento zámer úspešne realizovať. Vytvorili sme medirezortnú pracovnú skupinu, v ktorej pôsobia zástupcovia oboch nemocníc aj oboch rezortov. Našou snahou je, aby nová nemocnica bola vybudovaná v horizonte dvoch rokov, čo je veľmi náročný termín.

• ***O osude bratislavskej vojenskej nemocnice sa diskutovalo už dávnejšie. V čom si získal podporu tento variant?***

- Aj z môjho pohľadu pôsobenia vo vojenskej nemocnici v Bratislave sa mi jednoznačne javí variant spojenia s nemocnicou ministerstva vnútra ako najvhodnejší z viacerých hľadísk. Samozrejme, je tu ekonomické hľadisko. Vieme, že naša nemocnica v stave, v akom je dnes, produkuje stratu a stratu by tvorila aj v budúcnosti. Ďalej je tento variant výhodný aj z personálneho hľadiska. Ani jedna z nemocníc nedisponuje kompletným lekársym personálom tak, ako by bolo potrebné. Ak sa nemocnice spoja, máme predpoklad, že chýbajúci personál sa doplní, a tým v personálnej oblasti zabezpečíme komplexnú starostlivosť. Ďalší dôvod – obidve nemocnice sú z hľadiska prístrojového vybavenia, ale aj samotného stavu budov vo viacerých oblastiach zastarané. Je zrejme, že v krátkej budúcnosti by do obidvoch nemocničných zariadení museli plynúť veľké investície na rekonštrukcie a modernizáciu. Dovolím si tvrdiť, že ani jeden z rezortov by si to nemohol dovoliť, nakoľko priority smerovania investícií sú orientované do iných oblastí.

• ***Ako bude financovaná výstavba spoločnej nemocnice?***

- Samotná výstavba nemocnice bude financovaná z odpredaja nepotrebného majetku oboch rezortov. Konkrétne to budú nehnuteľnosti v areáli Nemocnice ministerstva obrany a časť nevyužívaných či nadbytočných objektov Nemocnice ministerstva vnútra na ulici Fraňa Kráľa. Ako som už povedal, pozemok plánovanej spoločnej nemocnice je vo vlastníctve ministerstva vnútra.

• ***Rezort obrany sa plánuje rozlúčiť aj s vojenským zdravotným zariadením v Tatranských Matliaroch...***

- Tak ako bolo navrhnuté v spomenutej koncepcii, realizovať sa bude aj odpredaj zdravotného zariadenia Tatranské Matliare. Opäť je to o tom, že počet príslušníkov ozbrojených síl príliš klesol, aby sme sa mohli tváriť, že chceme všetky zdravotné či rekreačné zariadenia, ktoré mala k dispozícii oveľa väčšia armáda. Vychádzame z filozofie, že radšej si ponecháme v rezorte menej zariadení, ktoré budú v oveľa väčšej miere využívané naším rezortom, ako keď ich máme priveľa, no ich objem pôsobnosti v prospech rezortu obrany je na veľmi nízkej percentuálnej úrovni. Príslušníci rezortu obrany sami dobre vedia, že naše zdravotné zariadenia stratili vojenský či rezortný charakter a ich charakter je skôr civilný. Lenže – mali pri takom poklese počtov ozbrojených síl inú voľbu? Dodávam ešte, že tie zdravotné zariadenia, ktoré nám ostanú, budú musieť spĺňať aktuálne kvalitatívne štandardy. Tým chcem povedať, že

z výnosu za odpredaj Matliarov chceme modernizovať naše zariadenia v Tatranských Zruboch, Novej Polianke a v Piešťanoch.

• ***Môžete načrtnúť perspektívu Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku?***

- Nemocnica ostáva v štruktúre rezortu a sú pred ňou viaceré investičné zámery. Mám na mysli napríklad dobudovanie chirurgického pavilónu. Je tu aj nový projekt na vybudovanie protónového centra. Ide o ojedinelú technológiu, ktorá bola vyvinutá v Rusku. V prípade úspešného etablovania bude táto technológia znamenať prevratný moment v liečbe onkologických ochorení, ktorých na Slovensku, bohužiaľ, každoročne pribúda. Efektívnosť a úspešnosť protónovej terapie je totiž v porovnaní s liečbami, ktoré sa dnes v onkológii štandardne používajú, na veľmi vysokej úrovni.

• ***Ktorým ďalším úlohám sa budete po dohode s ministrom obrany Jaroslavom Baškom ešte venovať?***

- Ako iste viete, Slovensko bolo až do konca minulého roka jednou z mála krajín, ktorá nemala potrebnú ofsetovú legislatívu a ani ofsety nevyužívala. Vďaka práci tímu pod vedením ministra obrany, vtedy štátneho tajomníka, Jaroslava Bašku to už nie je pravda a dnes môžeme využiť ofsety pri viacerých veľkých projektoch, ktoré na nás čakajú. Práve toto je jedna z ďalších dôležitých úloh, ktorým sa venujem. S tým čiastočne súvisí aj ďalšia agenda, ktorú riešim, a to je problematika Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Úloha Európskej únie v oblasti bezpečnosti vo svete je stále vyššia. Na rozdiel od situácie pred niekoľkými rokmi je dnes agenda EBOP naozaj živá a oveľa väčšia. Mojm cieľom je tiež čo najvýraznejšie zapojenie sa SR do aktivít v rámci Európskej obrannej agentúry (EDA). No a dohliadam aj nad plynulým procesom týkajúcim sa odpredaju bytov Bytovej agentúry rezortu obrany (BARMO).

• ***Pán štátny tajomník, z vášho životopisu je zrejme, že ste pôsobili na viacerých dôležitých postoch ako manažér v súkromných spoločnostiach. Ako sa vám „dostáva do žíl“ riadenie v štátnej správe? Kde sú prednosti prostredia, v ktorom v súčasnosti pôsobíte?***

- Systém fungovania a riadenia v štátnej správe naráža niekedy na administratívne prekážky a celkovo nie je až taký flexibilný ako v komerčnej sfére. Je to logické. Vyplýva to zo všeobecných pravidiel, ktoré v štátnej sfére platia. Čo sa týka zamestnancov, malo by platiť pravidlo, že zamestnanci štátu sú profesionálni, lojálni a mali by neustále na sebe pracovať. Pracujeme napríklad s informáciami, ktoré majú aj utajovaný charakter. Niekedy sa týkajú bezpečnosti celého štátu. Je preto mimoriadne dôležité, že na ľudí v štruktúrach rezortu, a to na každom stupni riadenia, musí byť spoľahnutie. Dôležité je, aby zamestnanci vyvíjali tiež vlastnú iniciatívu. Nemalo by to byť len o čakaní na úlohy. Štátna správa je pre mňa nové poznanie, pričom v zásade vnímam doterajšie skúsenosti pozitívne.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

História od macochy?

V každej civilizovanej krajine (najmä v štátoch NATO) venujú veľkú pozornosť poznaniu a prezentovaniu vlastnej histórie. Aj tej vojenskej. Rovnako je to u našich západných, severných i južných susedov. Všade sídlia vojenské múzeá v dôstojných priestoroch a využívajú sa aj na pestovanie pocitu hrdosti na vlastnú vojenskú históriu. Na Slovensku sa začalo s budovaním obdobnej ustanovizne až po vzniku samostatnosti. Začínala prakticky od nuly, pretože spoločnej československej vojenskej histórie sme sa ľahkomyselné vzdali (bolo by zaujímavé aj po tých vyše 15 rokoch vedieť, prečo sa zbierky vojenského múzea nestali súčasťou delenia federálnej armády ČSFR, keď napríklad v jeho leteckej časti v Kbeloch sú exponáty, ktoré sa zrodili u nás, na Slovensku, v Trenčianskych leteckých opravovniach)...

Prvý májový deň 1994 vznikol v Bratislave Vojenský historický ústav, ktorého súčasťou sa stalo aj Vojenské historické múzeum. Pôvodne sídlilo v Trenčíne v priestoroch letiska, kde bol pripravený aj projekt jeho výstavby.

NENAPLNENÉ PROJEKTY

Projekt, ktorý by ho povzniesol na patričnú úroveň, z rôznych, najmä finančných dôvodov sa, žiaľ, napokon neuskutočnil. Znova sa potvrdil náš svojský, macošský prístup k chápaniu vlastnej histórie, ktorý je aj v podmienkach stredoeurópskeho regiónu raritou.

Od roku 2004 sídli múzeum v časti piešťanského letiska. V súčasnosti má dve múzejné oddelenia

v Piešťanoch a vo Svidníku. Vo svojich zbierkach eviduje vyše 40-tisíc múzejných predmetov v 22 múzejných fondoch. Niektoré sú skutočne veľmi vzácne. A to nielen z nášho slovenského pohľadu. Vo Svidníku a v priestoroch bývalého bojiska v podduklianskom kraji je to predovšetkým vojenská technika a zbrane sovietskej, československej a nemeckej armády, ktorými sa v týchto končinách v čase druhej svetovej vojny bojovalo.

V Piešťanoch je od septembra 2004 sprístupnená expozícia: Výzbroj československej armády v rokoch 1945 – 1992. Múzeum disponuje tromi halami s celkovou výstavou plochou 3 743 metrov štvorcových. Je v nich umiestnená časť leteckej, automobilovej, delostreleckej techniky, ako aj obrnenej a ťažkej pásovej techniky.

TULIPÁN, PIÓN I AVIA B-33

Medzi jeho najvzácnejšie exponáty patrí napríklad replika lietadla generála M. R. Štefánika Caproni Ca-33, ktorá sa zrodila vďaka kolektívu nadšencov v Trenčianskych leteckých opravovniach, bojové lietadlo Su-25K, nákladné vozidlá Tatra 128 a 111, 203-milimetrový samohybný kanón Pión, 240-milimetrový mínomet Tulipán, vrtuľník Mi-8 PPA či rakety protivzdušnej obrany na odpaľovacích zariadeniach. Vonkajšia časť expozície sa rozprestiera na ploche vyše 37-tisíc metrov štvorcových.

Podľa riaditeľa Vojenského historického ústavu podplukovníka Miloslava Čaploviča múzeum neustále pokračuje v dopĺňovaní a kompletizácii zbierky povojnovej vojenskej techniky, zbraní a výstroja používaných v československej armáde v rokoch 1945 – 1992.

V súčasnosti sa prostredníctvom výmeny s inými múzeami usiluje získať najmä lietadlá Mig-15, 17, 19, Il-14 a 28. Múzeum zasa môže ponúknuť na výmenu rôzne typy vojenskej techniky (automobilovej, obrnenej, tankovej, delostreleckej, leteckej i PVO, či ručných palných zbraní). „Pre mnohých je možno menej známe, že naše múzeum vystavuje svoju techniku aj v košíckom Múzeu letectva. Ide o 17 lietadiel. Sú medzi nimi: MiG-19, MiG-21 rôznych verzií, Su-22, 25, L-29 a T-38 Talon. Počítame s tým, že niektoré z nich, ktorých máme viac, budú košíckému múzeu zapožičané. Zvýšenú pozornosť musíme venovať záchrane exponátov v prírodnom areáli VHM vo Svidníku a na Dukle. Ide predovšetkým o záchranu čs. lietadla Avia B-33 (pôvodne sovietsky Iljušin Il -10), ktoré je umiestnené na podstavci v Nižnom Komárniku a dopravného lietadla Lisunov Li-2 (pôvodne americký Douglas DC-3), to je zasa na podstavci vo Vyšnom Komárniku. Avia je jediným typom tohto lietadla u nás. Potrebuje však generálnu opravu a konzerváciu. Následne by malo byť lietadlo vystavené v krytých priestoroch, kde by bolo chránené nielen pred nepriazňou počasia, ale aj pred vandalmi. Keď na tento účel nedostaneme potrebné financie, vzácny múzejný exponát nenávratne podľahne zubu času,“ hovorí riaditeľ VHU podplukovník Čaplovič.

Vojenské historické múzeum má záujem aj o dnes vyradovanú vojenskú techniku z útvarov ozbrojených síl. Najmä o lietadlá L-39 V, Su-22, Mig-29 či An-24, ale aj o delostreleckú techniku, mínometry, raketometry, rádiovú a spojovaciu techniku, špeciálne automobily a techniku PVO. „Do múzea by sa mali postupne dostať aj všetky prototypy vojenskej techniky, ktoré boli vyrobené na Slovensku a prešli vojskovými skúškami. Do evidencie múzea by mala prejsť aj technika múzejnej hodnoty, ktorá sa dnes nachádza vo Vojenskom technickom a skúšobnom ústave Záhorie,“ pripomína podplukovník Čaplovič.

Piešťanské múzeum aj zapožičiava vojenskú techniku vojenským útvarom. Je o ňu veľký záujem.

V posledných rokoch sa takto ocitli rôzne typy vojenskej techniky vo vojenských útvaroch v Michalovciach, Trebišove, Prešove, Košiciach, Liptovskom Mikuláši, Martine, Žiline, Topoľčanoch, Nemešovej, Nitre, Kuchyni či v Rašove. Spolu ide o viac ako dvesto kusov múzejnej techniky, zbraní a výbroje.

CHÝBAJÚ INFORMÁCIE A PROPAGÁCIA

Veľkou slabinou je pomerne malá informovanosť o Vojenskom historickom múzeu a jeho dvoch oddeleniach vo verejnosti prostredníctvom internetu. Webová stránka Vojenského historického ústavu je pred dokončením. Počíta sa v nej aj s propagáciou múzea a prezentáciou najzaujímavejších exponátov. Nie celkom dobré je aj značenie k múzejným expozíciám v Piešťanoch a vo Svidníku. V spolupráci s miestnymi samosprávami by aj tu malo dôjsť k náprave. V samotnej vonkajšej expozícii múzea v Piešťanoch sú potrebné terénne úpravy, treba vybudovať ďalšie chodníky pre návštevníkov, postaviť prístrešky pre leteckú a pozemnú vojenskú techniku. Doposiaľ chýba aj dôstojný vstup do samotného múzea. Vo vnútorných expozíciách absentujú monitory, na ktorých by mal návštevník možnosť získať doplnujúce informácie o exponátoch nielen v slovenskom jazyku, ale aj v angličtine, nemčine či ruštine. Podplukovník Čaplovič priznáva, že múzeum má v súčasnosti aj nedostatok informačného materiálu.

PRIBLÍŽIME SA K SUSEDOM?

„Ide najmä o rôzne druhy skladačiek, plagátikov či pohľadníc. Sprievodca po múzeu je zatiaľ v štádiu priprav. Do budúcnosti bude nevyhnutné postaviť nové výstavné priestory, zatriktívniť múzeum pre širokú verejnosť. Keď máme naplniť uznesenie vlády SR č. 1078 z 20. decembra 2006 o stratégii rozvoja múzeí a galérií v Slovenskej republike do roku 2011, budeme potrebovať oveľa vyššiu podporu od svojho zriaďovateľa MO SR ako doteraz. Všade okolo nás, či sa už pozrieme do Čiech, Poľska či Maďarska, alebo Rakúska a Nemecka, sa takáto starostlivosť vojenským múzeám poskytuje a sú zahrnuté do fungujúceho systému výchovy k vlastenectvu. V Maďarsku sa Vojenské historické múzeum nachádza priamo v srdci Budapešti, na hradnom kopci, v Poľsku sa vo Varšave buduje celkom nová vojensko-historická expozícia, v susedných Čechách má Vojenský historický ústav tri rozsiahle expozície: letecké múzeum v Prahe – Kbely, Vojenské technické múzeum v Lešanoch, kde v posledných rokoch každoročne otvárajú nové rekonštruované expozície. Priestory Armádneho múzea v Prahe – Žitkovce sa pripravujú na rozsiahlu rekonštrukciu. Vojenské múzeá v týchto krajinách nemajú problémy s odbornou pomocou ozbrojených síl. Či už ide o odborné ošetrovanie, prevozy a inštaláciu veľkorozmerných predmetov v expozíciách, alebo pri ich sťahovaní z útvarov do múzeí. Nám takáto pomoc veľmi chýba. A pritom máme do Piešťan previezť od vojenských útvarov a zariadení vyše 100 kusov veľkorozmerných múzejných predmetov. Vlastnými silami a prostriedkami Vojenského historického ústavu túto úlohu nie sme schopní splniť,“ konštatuje s určitou trpkosťou v hlase podplukovník Miloslav Čaplovič.

Verí, že postupne sa aj u nás začne meniť vzťah k vlastnej vojenskej histórii a bude sa vnímať ako plnohodnotná súčasť výchovy profesionálnych vojakov našich ozbrojených síl. Tak, ako je to bežné v armádach Aliancie.

Jozef ŽIAK

Foto archív VHÚ, Peter DOVINA

Peking 2008: Tri, dve, jedna!

Hry XXIX. olympiády v Pekingu sa nepochybné zapíšu do dejín svetového olympijského hnutia. Pod piatimi olympijskými kruhmi sa na športoviskách čínskej metropoly predstavilo doteraz najviac športovcov. Medzi nimi bolo aj 58 slovenských poslov, z toho 15 reprezentantov Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica, od ktorých optimisti pod Tatrami očakávali plodnú žatvu medailí, a predovšetkým kvalitné výkony, minimálne na úrovni osobných maxím.

Šesť medailí – tri zlaté, dve strieborné a jedna bronzová a 37 olympijských bodov sú iba potvrdením takmer rovnakého výsledku, aký dosiahli naši olympionici v olympijských Aténach pred štyrmi rokmi. Náladu zlepšili aspoň vodáci, ktorí získali tri zlaté, čo je doteraz najväčší počet najcenejších kovov v histórii slovenského

olympizmu. Aj keď do ďalekej Číny cestovala doteraz početne najmenšia výprava, aká na letnej olympiáde štartovala (v Atlante 1996 súťažilo 71, v Sydney 2000 až 108 a v Aténach 2004 64 športovcov), treba nahlas povedať, že väčšina športovcov za svojimi výkonmi nielenže zaostala, ale mnohí pripravili priaznivcom športu na Slovensku totálne sklamanie. Už tradične sme verili, že do medailovej zbierky prispedia vodní slalomári, športovní strelci i kanoisti.

ATLÉTI SCHLADILI OPTIMIZMUS

O medailových ambíciách nahlas hovorili aj atléti. K tomuto optimizmu ich nabádala tohtoročná forma viacerých atlétov, a predovšetkým lichotivé postavenie v redukovaných svetových tabuľkách (maximálne traja z jednej krajiny). Olympijská realita však poukázala na momentálnu situáciu v tomto športe a dokonale schla-

dila optimizmus. Svoj podiel na tom majú aj armádni športovci. Od chôdze, niekdajšej parádnej disciplíny slovenského športu, ktorú presne pred dvadsiatimi rokmi v Soule pozlátil svojím famóznym finišom Jozef Pribylinec, sme sa nedočkali výsledku, čo by pohladil ubolenú dušu našej atletiky.

Náš najlepší chodec Matej Tóth síce dosiahol na 20 km trati jeden z najlepších výkonov v tejto sezóne, ale na lepšie ako 26. miesto to nestačilo. Fiasko chodcov na 50 km nehodno ani komentovať. Veď z troch pretekárov dokončili chodecký maratón iba dvaja a umiestnili sa až na konci výsledkovej listiny (nestor Verkin dopochodoval iba silou vôle na poslednom mieste a Korčok do cieľa ani nedošiel a po 12 km odstúpil pre údajné zranenie)...

Ešte väčšiu hanbu urobili obaja banskobystrickí vrhači. Guliár Milan Haborák sa iba s úctou z tribúny pozeral na parádne výkony svojich súperov a nad konečným 30. miestom sa určite červenal, rovnako ako kladivár Miloslav Konopka. Sotva podpriemerné výkony odsúdili oboch iba do hľadiska, do pozície pokorného diváka. Je neuveriteľné, ako sa športová výkonnosť otočí športovcovi chrbtom. Ešte vo chvíli, keď skúsený guliár nemal splnený olympijský limit a nad jeho štartom v Pekingu visel veľký otáznik, presviedčal odborníkov, že jeho olympijská príprava je načasovaná na 15. august, keď na Národnom štadióne budú súťažiť guliari. Po tom, čo hodil sotva priemerných 19,32 m (za finálovým limitom zaostal o 108 cm) a medzi 44 pretekármi to bol iba 33. najlepší výkon, zvalil svoj neúspech na zranenie slabín, ktoré ho začali trápiť až po prilete do Pekingu a tiež na formu, ktorá ho v najdôležitejších pretekoch kariéry zradila...

Medailové ambície sa skloňovali najmä s menom kladivárky Martiny Hrašnovej, ktorá sa júlovým výkonom 76,82 m z francúzskeho Reimsu zaradila na druhé miesto vo svete. Ostalo len pri zbožnom želaní, hoci konečné 8. miesto by mnohí naši pekinskí „športovní turisti“ brali všetkými desiatimi. Olympijský debut zažil výškar Peter Horák, od ktorého sa žiadne záznaky neočakávali, no výkon 215 cm je dnes už štandardný aj na úrovni regionálnych či dedinských súťaží na Slovensku.

ZLATÍ VODÁCI

Neoslili ani banskobystrickí zápasníci Attila Bátky a Zoltán Pálkovács, ktorých účinkovanie na olympijských žinenkách možno štatisticky vykázať aj v sekundových reláciách. Pálkovács zopakoval neúspech z gréckej metropoly pred štyrmi rokmi, kde svoje účinkovanie ukončil už v 1. kole po prehre s Francúzom Lemairom.

Hviezdy z divokých perej – Elena Kaliská a Michal Martikán sú veličiny, pred výkonmi ktorých skláňa svoj obdiv nielen majestátny Kriváň, ale predovšetkým celý športový svet. Najmä víťazstvo 36-ročnej kajarkárky Kaliskej bolo z kategórie sci-fi. Tretia najstaršia účastníčka olympijských pretekov nadelila v cieľi druhej v poradí takmer štvrtminútový náskok. Jej triumf ostane zrejme dlho neprekonaný. O Elene platí stonásobne, že čím je staršia, tým je lepšia a psychicky odolnejšia. Aj jej osobný tréner Peter Mráz, ktorý ju pripravuje už 16 rokov, tvrdí, že z prchkej devy sa stala vyzretá žena.

Obaja zlatí vodáci sa psychicky vyrovnali aj so zákulisným intrigánstvom a skvostne si poradili s nástrahami divokej vody. Škoda, že nezmyselné pravidlo o štarte iba jedného vodáka z každej krajiny, neumožnilo postaviť Slovensku viac športovcov v kanále Šun-ji. Myslíme si, že medailová bilancia by bola nepochybne ešte jagavejšia.

SMOLIAR TEŠOVIČ

Osobitnou kapitolou boli výkony plavca Ľuboša Križka, nad ktorého štartom dlho viseli otázky. Slovenské olympijské „konzílium“ napokon odobril jeho účasť aj na základe splneného B-limitu. Našli sa však aj takí, ktorí o jeho štarte v plaveckom bazéne Olympic Green v National Aquatics Centre nechceli ani počuť a do vetra púšťali spomienky z Atén, kde trenčiansky rodák obsadil 27. miesto. Dvadsaťdeväťročný plavec napokon na Hrách štartoval a svojím 13. miestom v najsilnejšie obsadenej kráľovskej disciplíne na 100 m znak iba potvrdil, že patrí medzi najlepších znakovárov planéty.

V Pekingu mal na medailu útočiť aj vzpierač Martin Tešovič. Do kariet mu nahrával fakt, že dvaja z jeho veľkých súperov – Bulhar Alan Cagajev (druhý na MS 2007 a OH 2000 v Sydney) pre pozitívny dopingový nález a tiež obhajca zlata z Atén a tohtoročný majster Európy Dmitrij Berestov z Ruska, pre zranenia do Pekingu ani necestovali. Bývalý majster sveta a Európy napokon olympiádu sledoval iba ako divák. Na jednom z tréningov si poškodil stehenný sval na nohe a aj keď lekári mu štart neodporučili, Martin to chcel predsa len skúsiť. Žiaľ, bojovník na pohľadanie sa musel na súťaž silákov s činkami pozerať iba z hľadiska športového komplexu Pekinskej technickej univerzity.

Mgr. Jozef MICHNICA

Foto TASR

Jozef GÖNCI

Uprostred zlatá Elena Kaliská

zľava Miloš BÁTOVSKÝ, Ľr COSTIN, Kazimír VERKIN

Martina HRAŠNOVÁ

Výsledky VŠC Dukla na Olympiáde VODNÝ SLALOM

MARTIKÁN Michal (C1) – 1. miesto
KALISKÁ Elena (K1) – 1. miesto

ŠPORTOVÁ STREĽBA

GÖNCI Jozef (ľubovoľná malokalibrovka 60 poležiačky)
– 16. miesto v kvalifikácii (nepostúpil do finále)

GÖNCI Jozef (ľubovoľná malokalibrovka 3x40)
– 37. miesto (nepostúpil do finále)

ZÁPASENIE – grécko-rímsky štýl

BÁTKY Attila (grécko-rímsky štýl do 84 kg) – prehral v 1. kole

DŽUDO

PÁLKOVÁCS Zoltán (do 100 kg) – prehral v 1. kole

ATLETIKA

KORČOK Peter (50 km chôdza) – nedokončil - odstúpil po 12 km

BÁTOVSKÝ Miloš (50 km chôdza) – 35. miesto

VERKIN Kazimír (50 km chôdza) – 47. miesto

TÓTH Matej (20 km chôdza) – 26. miesto

HORÁK Peter (výška) – 33. miesto (nepostúpil do finále)

HABORÁK Milan (guľa) – 30. miesto (nepostúpil do finále)

KONOPKA Miloslav (kladivo) – 23. miesto (nepostúpil do finále)

HRAŠNOVÁ Martina (kladivo) – 8. miesto

PLÁVANIE

KRIŽKO Ľuboš (100 m znak) – 13. miesto (nepostúpil do finále)

VZPIERANIE

TEŠOVIČ Martin – neštartoval kvôli zraneniu

KEĎ ČAROSTRELEC PRESTRELÍ

Ťažko sa mi píše o športovcovi, ktorého pozorne sledujem od jeho začiatkov, s ktorým som sa vždy vedel podeliť o radosť z každého úspešného výsledku. Boli však aj také chvíle, keď sme sa dokázali vzájomne povzbudiť či poradiť ako ďalej. Žiaľ, viac ako výsledky športového strelca Jozefa Gönciho na OH v Pekingu ma sklamal jeho alibistický postoj k realite.

Dvojnásobný najlepší strelec tejto planéty v rokoch 1998 a 1999 nielenže prepadol výkonnosť, ale sklamal aj ľudsky. Namiesto chlapského a tvrdého priznania nasledovala palba rôznych nevkusných vyjadrení a obligatórne hľadanie vinníka všade inde, len nie vo vlastnej kuchyni. Počiatkové afektové správanie, podložené reminiscenciami o odchode zo Slovenska, ktorým sa zastrájal ešte pred OH v Aténach, vystriedali neskôr aj trizvejšie vyjadrenia o istých súkromných problémoch.

Skláňam svoj veľký obdiv i úctu k všetkému, čo tento čarostrelec, ktorého ešte pred pár rokmi označovali za strelca z inej planéty, dokázal. Jozef Gönci je historicky prvým slovenským športovcom, ktorý 25. júla 1996 na Hrách XXVI. olympiády v Atlante získal pre samostatnú Slovenskú republiku prvú medailu. K nej pred štyrmi rokmi pridal ďalší bronz, dlhé roky patril medzi našich najlepších TOP športovcov a verím, že ešte pár rokov bude. Vzorne reprezentoval rodné Košice, Duklu, napokon aj celé Slovensko, ale strieľať takto „od pása“, hlava-nehlava, je nedôstojné pre športovca jeho kalibru. Akiste si sám predstavoval krajšie umiestnenie a s ním aj lepši strelecký výkon, možno krajšiu rozlúčku so športovou kariérou, no ak je Slovac ochotná tolerovať „turizmus“ niektorých olympionikov, ktorí v Pekingu nepodali ani svoje štandardné výkony, nepochybne by tolerovala aj jeho športové zlyhanie. Veď ani Gönci nie je robot, čo vyrába medaily ako na bežiacom páse. Prikladom v tomto smere je naša najúspešnejšia plavkyňa Martina Moravcová, ktorá tento fakt pochopila a poklonila sa svojim priaznivcom a nenápadne odišla zo scény.

Vedenie banskobystrickej Dukly sa snažilo Göncimu v rámci svojich finančných i materiálnych možností vždy vytvoriť optimálne podmienky na čo najlepšiu reprezentáciu klubu i Slovenska, na jeho prípravu a zabezpečení participoval aj SOV a strelecký zväz. Je smutné, že práve vo chvíli, keď športovo zlyhal, nereagoval primerane.

Mgr. Jozef MICHNICA

Vyznamenania pre Kaliskú a Martikána

Minister obrany SR Jaroslav Baška vyznamenal 28. augusta príslušníkov Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica Elenu Kaliskú a Michala Martikána Pamätnou medailou ministra obrany SR I. stupňa za dosiahnuté výsledky na Letných olympijských hrách v Pekingu.

Na slávnostnom akte odovzdávania najvyšších vyznamenaní rezortu obrany olympijským víťazom vo vodnom slalome boli prítomní náčelník GŠ OS SR generál Ľubomír Bulík, riaditeľ Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica Ľubomír Roško, tréneri vodákov a ďalší športoví funkcionári. „Som veľmi rád, že dve zlaté medaily na olympiáde v Pekingu získali práve vojenský športovci a takto prispeli k skvelému úspechu nielen Slovenskej republiky, ale aj k prestíži nášho rezortu a vojenského športu. Za vaše dlhoročné úsilie a za vaše úspechy vám úprimne ďakujem,“ povedal Jaroslav Baška.

Elena Kaliská a Michal Martikán, ktorí v Dukle pôsobia ako športoví inštruktori spoločne so športovými funkcionármi hovorili o situácii týkajúcej sa vojenského športu a predovšetkým vodného slalomu. Minister ocenil, že vojenský klub vodného slalomu, ktorý sídli v Liptovskom Mikuláši sa intenzívne venuje aj práci s mládežou. Zaviazal sa, že pomôže vyriešiť situáciu s rekonštrukciou šatní vo vodáckom areáli, ktoré nespĺňajú dnešné štandardy. Michal Martikán zavtipkoval, že pri modernizácii ich „šopy“ už sľubovali pomoc viacerí politici a nič sa nestalo, no medaily pribúdajú ďalej, takže sa bojí, či by to klubu neprinieslo smolu. Obaja športovci však zdôraznili, že takáto pomoc by bola predovšetkým na prospech budúcnosti ich športu. Minister Jaroslav Baška potvrdil, že vodný slalom v Dukle Banská Bystrica má zo strany rezortu obrany podporu, nielen s prihliadnutím na skvelé výsledky v tejto disciplíne z olympiády v Pekingu, ale aj z predchádzajúcich prestížnych svetových športových podujatí.

Ľubomír Roško uviedol, že dve zlaté olympijské medaily sú obrovský úspech. „To sa nám ešte nepodarilo počas celej histórie Dukly,“ zdôraznil. „V kútiku duše som však počítal, že pre klub získame ešte jednu medailu. Mali sme viac kandidátov na tretie miesto. Mohol to byť Martin Tešovič, Jozef Gönci a aj Martina Hrašnová,“ dodal.

A ako vnímajú zlatí olympionici fakt, že popri Slovensku reprezentovali aj rezort obrany a ozbrojené sily? „Som členom Dukly od roku 1994, pričom Dukla ma podporovala už od mládežníckych čias. Myslím si, že to bolo obdobie, keď sme podporu najviac potrebovali a dalo sa na nej stavať. Máme ju doteraz. V pozitívnej a stabilnej atmosfére sa nám pripravovalo a pripravuje oveľa lepšie, ako keby to bolo inak,“ uviedol Michal Martikán. „Som v Dukle od roku 1996 a bez podpory klubu a vedenia rezortu obrany by sme určite náš šport nemohli robiť na takej úrovni, ako sa nám darí. Sme za to vďační a naše výsledky patria aj Dukle aj rezortu obrany,“ dodala Elena Kaliská.

Text a foto **Pavol VITKO**

Menovacie dekréty

Prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval 2. septembra do generálskej hodnosti alebo povýšil do vyššej generálskej hodnosti dvanásť generálov. Na slávnostnom akte v Prezidentskom paláci boli prítomní aj podpredseda vlády a minister vnútra Robert Kaliňák, minister obrany Jaroslav Baška, minister financií Ján Počiatek, náčelník Generálneho štábu OS SR Ľubomír Bulík a príbuzní.

Prezident I. Gašparovič uviedol, že menovanie a povýšenie generálov sa uskutočňuje na základe zhodnotenia ich práce, odbornosti a schopností. Na adresu ozbrojených síl povedal, že vojaci sa úspešne podieľajú aj na mnohých operáciách medzinárodného krízového manažmentu v zahraničí. Zdôraznil, že poslaním vojakov je aj pomoc pri riešení krízových situácií našim obyvateľom. Zároveň poďakoval aj rodinám generálov za ich podporu v ich službe. „Plne si uvedomujeme, že takáto česť nie je iba našou zásluhou, ale je aj zásluhou našich kolegov. Chcem za všetkých sľúbiť, že sa na nás môžete spoľahnúť,“ povedal generálmajor Peter Vojtek.

Prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR do hodnosti generálmajora povýšil vojenského predstaviteľa pri Vojenskom výbore NATO Jaroslava Kuču, náčelníka Štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR Petra Vojteka a náčelníka Štábu logistiky GŠ OS SR Jána Salaganiča. Do hodnosti brigádneho generála vymenoval náčelníka Vojenskej kancelárie prezidenta SR Mariána Áča, veliteľa 1. mechanizovanej brigády pozemných síl Ivana Hirku, staršieho vojenského poradcu ministra obrany pre vojenské školstvo Miroslava Kelemenca, zástupcu veliteľa Síl výcviku a podpory OS SR Juraja Krištofoviča a zástupcu veliteľa Veliteľstva vzdušných síl OS SR Ľubomíra Svobodu.

Menovacie dekréty generála si z rúk hlavného veliteľa OS SR prevzal aj viceprezident policajného zboru Stanislav Jankovič, rektor Akadémie policajného zboru Jozef Kuril, riaditeľ Úradu boja proti korupcii prezidia policajného zboru Tibor Gašpar a generálna riaditeľka Colného riaditeľstva Eleonóra Kročianová.

Pavol VITKO
Foto **Peter DOVINA**

Vycvičenosť na výbornú

Náčelník GŠ OS SR generál Ľubomír Bulík 27. augusta uskutočnil zahraničnú služobnú cestu v Nemecku spolu s veliteľom pozemných síl generálmajorom Milanom Maximom, náčelníkom štábu riadenia operácií generálmajorom Jaroslavom Vývleckom a pridelencom USA na Slovensku podplukovníkom Davidom Gallesom.

Cielom návštevy bola kontrola slovenskej strážnej jednotky, ktorá je v závere niekoľkomesačného procesu prípravy a výcviku do operácie ISAF Afganistan. „Posunúť úroveň výcviku v medzinárodnom prostredí sme hľadali vo veľkých armádach. Požiadali sme veliteľa vojenského výcvikového priestoru vo vojenskej základni Grafenwoehr v Nemecku o možnosť vycvičiť a zdokonaľiť našu jednotku v niektorých činnostiach,“ povedal L. Bulík. V septembri 2008 bude do priestoru pôsobenia poslaná slovenská strážna jednotka (ochrana a obrana tábora) v počte 45 profesionálnych vojakov na plnenie úloh strážnej služby v tábore „CAMP HOLLAND“ vo FOB RIPLEY – Tarin Kowt, provincia URUGAN.

Príslušníci OS SR pôsobia v operácii ISAF Afganistan od júna 2004. Ich úlohou je pomáhať afganskej vláde pri dodržiavaní bezpečnosti, poriadku, stability a rekonštrukcie krajiny. V operácii pôsobia v súčasnosti po prvý krát 3 ženy, ktoré pracujú ako zdravotné sestry zdravotníckeho tímu v priestore letiska KAIA v Kábule.

Text a foto **por. Markéta GRÁCOVÁ**

Pamätné medaily

Pri príležitosti 64. výročia Slovenského národného povstania (SNP) a 16. výročia prijatia Ústavy SR odovzdal 28. augusta minister obrany Jaroslav Baška a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR Ľubomír Bulík 36 pamätných medailí. Rektor Akadémie ozbrojených síl, prof. Ján Kurty si v rámci svojho ukončenia pôsobenia v rezorte prevzal na ministerstve pamätnú medailu ministra obrany II. stupňa. Šéf rezortu obrany vyzdvihol vysoké morálne, politické i vojenské prínosy SNP. „S úctou a vdakou si spomíname na všetkých odvážnych vojakov a partizánov, najmä však na tých, ktorí v SNP prišli o to najcennejšie, čo mali - svoj život,“ povedal. Vyzdvihol, že medzinárodné spoločenstvo vyspelých demokratických štátov si váži a oceňuje vklad SNP do európskeho protifašistického hnutia odporu. Baška zdôraznil, že tradícia SNP vybavila Slovensko morálnym kapitálom, z ktorého slovenský národ, ako aj profesionálna armáda ťažia dodnes.

Text a foto **Pavol VITKO**

Prezident SR Ivan Gašparovič 2. septembra na pôde Prezidentského paláca v Bratislave vymenoval nového rektora Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika. Stal sa ním brigádny generál doc. Ing. Miroslav Kelemen, PhD. Na slávnostnom akte boli prítomní aj minister obrany Jaroslav Baška, predseda výboru NR SR pre vzdelanie, mládež, vedu a šport František Devínsky, štátny tajomník Ministerstva školstva SR Jozef Habánik a náčelník GŠ OS SR generál Ľubomír Bulík.

Brig. gen. Kelemen zdôraznil, že vymenovanie do novej funkcie je pre neho ctou a predovšetkým záväzkom. Zdôraznil, že pedagogický a veliteľský zbor v rámci vzdelávacieho procesu musí pred študentmi obstať osobným príkladom a kvalitnou prácou.

Brigádny generál doc. Ing. Miroslav Kelemen, PhD. sa narodil 14. decembra 1966 v Lučenci. Absolvoval Vysokú vojenskú leteckú školu v Košiciach. V roku 2003 ukončil doktorandské štúdium vo vednom odbore operačné a bojové použitie letectva a protivzdušnej obrany. Habilitoval v roku 2007 na Žilinskej univerzite v Žiline. Je autorom desiatok odborných a vedeckých článkov a spoluautorom niekoľkých vysokoškolských učebníc a odborných monografií. Je členom Slovenskej dopravnej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied a členom Slovenského leteckého zväzu generála Milana Rastislava Štefánika.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Nový rektor

Zmeny vo velení

Dňa 31. júla slávnostne odovzdali funkciu veliteľa Mnohonárodného zoskupenia síl Stred (MNTF-C) KFOR na základni Camp Ville v Lipljan. Brigádneho generála Gerryho Hegartyho (Írsko) nahradil vo funkcii brigádny generál Kyösti Halonen (Fínsko). Zároveň prebehla výmena našich jednotiek a na území Kosova začala aktívne plniť operačnú úlohu 13. rotácia SLOVCON v počte 137 vojakov, zložených prevažne z príslušníkov 11. mpr Martin.

Slovensku bola po prvýkrát zverená vo veliteľských štruktúrach MNTF-C KFOR zodpovedná úloha, keď funkciu zástupcu náčelníka štábu pre podporu vykonáva od 28. 7. 2008 pplk. Ing. Martin Stoklasa. Spolu s ním pôsobia v štruktúre veliteľstva MNTF-C ďalší deväti príslušníci Ozbrojených síl Slovenskej republiky, prevažne z Pozemných síl OS SR.

Zverenie dôležitej funkcie v uvedených štruktúrach je výrazným priblížením k prevzatíu celkového velenia v tejto časti Kosova.

npor. Michal RÁZGA
Foto npor. Martin JOŠČÁK

Dňa 14. augusta 2008 prijal štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň za účasti zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Gajdoša a ďalších zástupcov rezortu obrany, predstaviteľov samosprávy z blízkosti Leteckej základne Kuchyňa, konkrétne starostov obcí Kuchyňa, Rohožník a Sološnica. Stretnutie sa uskutočnilo na základe žiadosti starostov, pričom hlavnými bodmi diskusie boli sťažnosti občanov uvedených obcí súvisiace so zvýšenou hlučnosťou spôsobenou leteckou premávkou na letisku Kuchyňa a spolupráca samosprávy s rezortom obrany pri pripravovaných infraštruktúrnych projektoch.

Štátny tajomník Duchoň zdôraznil, že MO SR veľmi záleží na dobrých vzťahoch so samosprávou. Mimoriadne dôležitá je adekvátna obojstranná komunikácia a spolupráca. Vzhľadom na plánovanú výlukú letiska Sliach, ktorá súvisí s komplexnou opravou vzletovej a pristávacej dráhy, v priebehu najbližších mesiacov príde k dočasnému presunu letky zo Sliach na LZ Kuchyňa. Malo by ísť o obdobie maximálne 2 rokov. Rezort obrany hľadá riešenia, ktoré by viedli k spokojnosti občanov bývajúcich v blízkosti. Pôjde napríklad o zákaz lietania cez víkend s výnimkou letov v rámci pohotovostného systému Vzdušných síl OS SR alebo o presné vymedzenie letových hodín a letových koridorov.

Text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Stretnutie so starostami

Budeme aj patrolovať na ploche letiska, kde je lekár zdravotník a šofér súčasťou skupiny Med1 a tímu MASCAL, keď sa očakáva ťažšie pristátie, transport pacientov do iných zdravotníckych zariadení či letecký prísun pacientov z bojiska. Teším sa na spoluprácu s českými kolegami, ktorí majú z pôsobenia v Afganistane predsa len bohatšie skúsenosti," hovorí Katarína Belicová pred odchodom do Afganistanu.

Polná nemocnica Armády Českej republiky, umiestnená na medzinárodnom letisku KAIA neďaleko Kábulu poskytuje zdravotnú starostlivosť pre vojakov koalíčných síl ISAF, ale aj tranzit pacientov

Doktorka Katarína v Afganistane

Keď pred tromi rokmi vstupovala skúsená lekárka banskobystrickej fakultnej nemocnice Katarína Belicová do ozbrojených síl nepredpokladala, že tak skoro získa aj skúsenosti v zahraničných misiách. V uplynulom roku patrila medzi slovenských lekárov a zdravotníkov, ktorí pôsobili na území južného Libanonu v rámci misie OSN UNFIL v belgickej polnej nemocnici. V súčasnosti je v hodnosti major členkou slovenského chirurgického tímu v českej polnej nemocnici v misii ISAF na medzinárodnom letisku KAIA v afganskom Kábule.

Za tri roky podľa vlastných slov získala mnohé (lepšie i horšie) skúsenosti z vojenského prostredia. Veľkou školou bola pre ňu najmä práca v medzinárodnom kolektíve belgickej nemocnice v Libanone. Spolupracovala nielen s belgickými kolegami, ale aj so zdravotníkmi francúzskej armády a stretávala sa vo svojej práci s vojakmi- pacientmi mnohých ozbrojených síl. Od Číňanov až po Talianov.

LIBANONSKÉ MIEŤNIKY

„Pri svojej práci sme sa zo strany vojakov mierových síl stretávali zväčša so zraneniami spôsobenými nedbanlivým zaobchádzaním so strelnými zbraňami. Išlo o poranenie drobných kostí na dolných končatinách. Najdramatickejšie chvíle sme prežívali, keď nám priviezli francúzskeho vojaka v ťažkom metabolickom rozvrate. Diagnostikovali sme mu cukrovku a tri dni sme

ho liečili, kým bol schopný prevozu do nemocnice vyššieho typu. Vojak vedel len po francúzsky a v belgickej nemocnici bola práve rotácia, pozostávajúca z Flámov, ktorí tento jazyk neovládali a komunikovali len po anglicky. Trochu som si osviežila svoje znalosti z francúzštiny. Veľmi dobrá spolupráca bola aj s talianskou armádou. Minimálne raz za dva dni k nám privádzali vojakov na ošetrovanie z neďalekej základne," spomína majorka Katarína Belicová. Pomáhali aj miestnemu obyvateľstvu. Stretávali sa najmä s rozsiahlymi a ťažkými popáleninami, ktoré vznikali pri nedbalej manipulácii s horúcimi tekutinami a s ohňom v domácnostiach. Najbolestnejšie podľa doktorky Belicovej bolo, že obeťami sa stávali práve deti. Dodnes má pred očami malé dievčatko, ktoré priviezli do nemocnice s veľmi ťažkými popáleninami. V normálnej krajine by sa podrobila potrebnej rehabilitácii a plastickým operáciám. Vo vojnovom rozvrátenom Libanone jej však zostanú následky na celý život. A nielen to. Postupne dôjde k skráteniu šliach horných končatín a už nezoberie do vlastných rúk ani lyžicu, aby sa sama najedla...

Po skúsenosti z misie OSN v krajine, kde sa už nebojovalo nasleduje teraz misia NATO v nebezpečnom Afganistane, kde sú prepady vojakov síl ISAF na dennom poriadku.

AFGANSKÁ VÝZVA

„Štvormesačné pôsobenie v tejto krajine je pre mňa ďalšou výzvou. Po odbornej i ľudskej stránke. Viem, že sa budeme stretávať aj s relatívne závažnejšími poraneniami spôsobenými strelnými zbraňami, či výbuchmi.

a udržanie ich zdravotného stavu pred ich evakuáciou. Okrem toho vytvára aj výjazdové tímy pre prípad potreby do okolia letiska a preventívnu a veterinárnu starostlivosť v celom priestore zodpovednosti.

Doktorka Belicová je prvou ženou – lekárkou zo Slovenska, ktorá je členom chirurgického tímu v Afganistane. Nie je ľahké zosúladiť povinnosti profesionálnej vojačky a matky (doma na ňu čaká dcéra, ktorá nastupuje v Banskej Bystrici do prvého ročníka gymnázia a syn, ktorý počas jej pobytu v Afganistane oslávi 14. narodeniny). Aj napriek tomu je rada, že vo vojenskom prostredí získala skúsenosti aj z pôsobenia v zahraničných misiách, spoznala vojakov rôznych armád i miestnych obyvateľov.

ŠPORTOVÝ DUCH

Zvládať všetko jej pomáha aj športový duch. Od malička rada športovala. Dnes sa venuje hlavne vytrvalostným disciplinám. Horskej cyklistike, skialpinizmu aj horolezectvu, v lete vysokohorskej turistike. S jej menom je však najviac spojený skialpinizmus. Je prezidentkou Slovenskej skialpinistickej asociácie. Aj v ozbrojených silách sa jej podarilo spoločne s ďalšími nadšencami najmä z Akadémie ozbrojených síl z Liptovského Mikuláša zorganizovať tri premiérové ročníky Majstrovstiev Ozbrojených síl SR v skialpinizme.

Jozef ŽIAK
Foto archív KB

Záujem o vojenské domovy

V mesiaci jún a júl 2008 oddelenie analýz a verejnej mienky Komunikačného odboru KaMO realizovalo výskum medzi vojenskými výsluhovými dôchodcami a vojnovými veteránmi. Vo výskume boli oslovení náhodne vybraní výsluhoví dôchodcovia vo veku od 60 rokov, v počte 800.

Vo výskumnej vzorke sú rovnomerne zastúpené všetky kraje a vekové kategórie výsluhových dôchodcov. Zároveň bolo rozoslaných 300 dotazníkov vojnovým veteránom, ktorí sú v evidencii oddelenia vojnových veteránov a osvedčení MO SR. Spracovateľom sa vrátilo celkovo 645 dotazníkov.

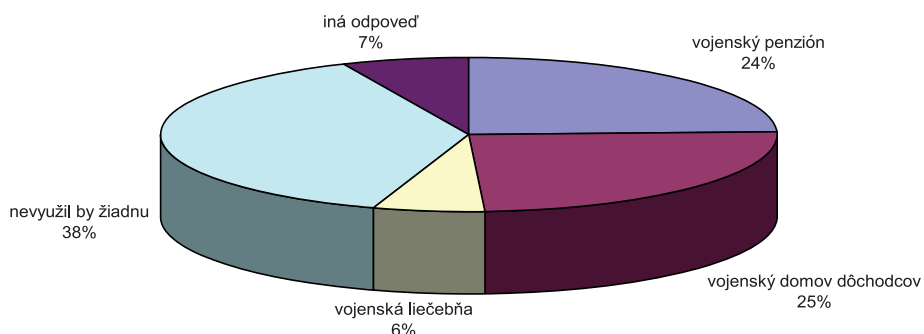
Z výskumu vyplýva, že v súčasnosti žijú v domove sociálnych služieb (v domove dôchodcov) len necelé dve percentá respondentov, iné sociálne služby (opatovanie v domácnosti, osobný asistent, stravovanie pre dôchodcov,...) využíva tiež len malý počet respondentov - niečo viac ako 8%. Vyše 80% respondentov (presne 83%) uviedlo, že nevyužíva žiadne sociálne služby.

Aký je záujem respondentov o vojenské penzióny alebo vojenské domovy dôchodcov, resp. špecializované liečebne? Zistiť odpoveď na túto otázku bol hlavným cieľom výskumu.

O vojenský penzión resp. o vojenský domov dôchodcov má záujem každý druhý respondent výskumu, len 6% respondentov má záujem o vojenskú liečebňu.

O ponúknuté formy sociálnych služieb majú väčší záujem vojenski výsluhoví dôchodcovia než vojnoví veteráni.

**Celkový záujem na ponuku sociálnych služieb
(n = 644)**

Až 56,3% z nich má záujem o niektorú z ponúknutých možností sociálnych služieb (vojenský penzión, vojenský domov dôchodcov alebo liečebňa). Najväčší záujem vojenských výsluhových dôchodcov je o vojenský domov dôchodcov (28,5%). Medzi vojnovými veteránmi záujem o vojenský penzión alebo domov dôchodcov prejavilo len 29%. Menší záujem vojnových veteránov ako skupiny vojenských výsluhových dôchodcov o tieto formy sociálnych služieb, môže byť spôsobený mnohými faktormi, môže vyplývať aj faktu rozdielu výšky ich dôchodkov (mesačných príjmov).

O vojenský penzión majú najväčší záujem respondenti vo veku od 70 do 79 rokov (34%), záujem majú skôr respondenti z Bratislavy a okolia (33%). Nadpriemerný záujem o vojenský domov dôchodcov majú respondenti z Košického kraja (37%).

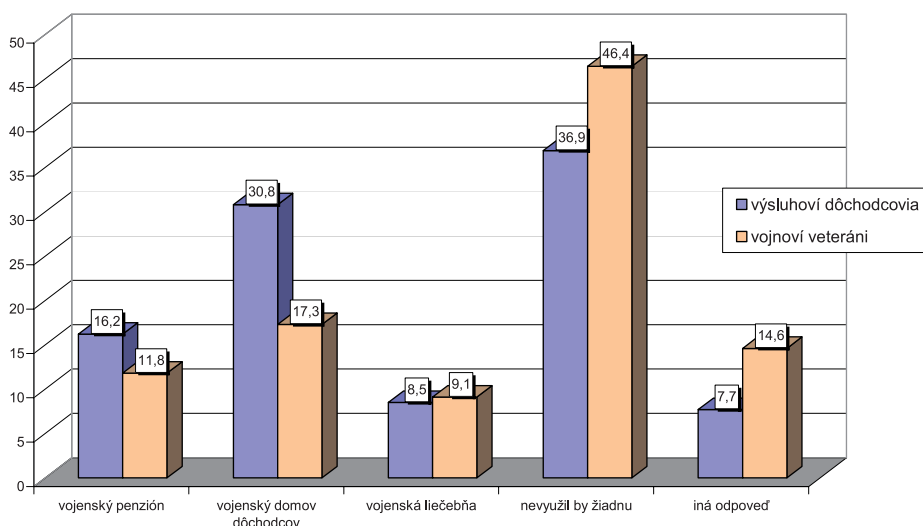
Záujem o vojenský penzión rastie s vekom dôchodcu, čo svedčí o tom, že s rastom solventnosti vojenských výsluhových dôchodcov bude (môže) rásť aj záujem o nadštandardné služby v starobe, akou je aj umiestnenie vo vojenskom penzióne.

Výskum medzi vojenskými výsluhovými dôchodcami a vojnovými veteránmi ukázal veľký záujem tejto skupiny o komunikáciu s ministerstvom obrany. Vysoká návratnosť dotazníkov svedčí o tom, že vojenski výsluhoví dôchodcovia ako aj vojnoví veteráni sú ochotní spolupracovať s rezortom a vyjadrovať sa k otázkam ich sociálnej a zdravotnej situácii.

Celkovo možno konštatovať, že skúmané skupiny dôchodcov relatívne málo využívajú existujúce formy sociálnych služieb. O vojenské penzióny majú záujem najmä dôchodcovia vo veku od 70 do 79 rokov, vojenski výsluhoví dôchodcovia s vyššími dôchodkami, takí dôchodcovia, ktorí sú rozvedení, prípadne nebyvajú vo vlastných domoch.

Ukazuje sa, že myšlienka zriadenia špecializovaných zariadení (penziónov, hospicov, ...) môže mať v budúcnosti ešte pozitívnejší ohlas medzi vojenskými dôchodcami ako je to v súčasnosti.

**Záujem o možné formy sociálnych služieb
(80 roční a starší, v %)**

Karol ČUKAN

vojenskej polície bol vyslaný na dôstojnícku akadémiu do Drážďan, neskôr na vojenskú akadémiu do Hamburgu. Na Slovensku sa najskôr v Trenčíne oboznámil s prácou riaditeľstva vojenskej polície a celou jej štruktúrou. Neskôr s konkrétnou činnosťou útvarov vojenskej polície v Bratislave, Prešove a v Banskej Bystrici, ako aj s výcvikom v Centre výcviku a kynológie vojenskej polície vo Vlkanevej – Hronseku. Mal možnosť porovnať zameranie výcviku vojenských policajtov doma, v Nemecku a na Slovensku.

ŠPECIFICKÉ CESTÍČKY

„Základy policajnej činnosti sú viac menej rovnaké. Každá armáda však pristupuje k naplneniu toho istého cieľa špecifickými cestíčkami. Videl som u vás niektoré zaujímavé postupy riešenia úloh. Oceňujem vysokú profesionalitu všetkých, s ktorými som sa počas stáže stretol. Som rád, že to nebola len zdvorilostná návšteva. Mohol som lepšie preniknúť do prípravy vašich vojenských policajtov na jednotlivé činnosti. Oslovili ma podmienky vášho nového výcvikového centra na Lešti. Najmä strelnica, ale aj priestory na boj v zastavaných oblastiach. Na základe toho čo som videl, som presvedčený, že vojenská polícia oboch našich ozbrojených síl by mohli veľmi efektívne spolupracovať aj v niektorej zahraničnej misii,“ konštatuje študent vojenskej akadémie v Hamburgu.

LÁKAJÚ HO MISIE

Po skončení štúdia by aj on chcel získať obdobné zahraničné skúsenosti. Zatiaľ usilovne čerpá z poznatkov starších kolegov. Najmä tých, ktorí pôsobili v misii ISAF v Afganistane, ale aj na Balkáne. Či už v misii KFOR v Kosove, či EUFOR v Bosne a Hercegovine. Týždne strávené na Slovensku, medzi našimi vojen-skými policajtmi považuje podpráporčík Henning Muske, okrem poznania novej krajiny a ľudí, aj za dobrú investíciu pre svoj ďalší profesionálny rast.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Z tankistu policajt

Rodák z východonemeckého Neubrandenburgu sa po absolvovaní strednej školy rozhodol pre vstup do Bundeswehru. V rodine neboli veľmi nadšení, ale rešpektovali jeho rozhodnutie. Henning Muske najskôr narukoval k tankovému práporu. Tankista sa však z neho nakoniec nestal. Už vtedy si začal čoraz pozornejšie všímať prácu vojenských policajtov v útvere. Priťahovala ho, a tak sa prihlásil do jej zložiek. Po úspešných testoch sa stal vojenským policajtom.

„Lákala ma práve rozmanitosť činností, ktoré vykonávali vojenská polícia. Samozrejme, že nechcem znižovať prácu tankistov, ale v radoch vojenskej polície som našiel pocit väčšieho sebauspokojenia z práce. Stále

sa dialo niečo nové, nebol to žiadny stereotyp. Aj keď niekedy to je poriadne náročné. Po fyzickej i psychickej stránke. Veď vojenská polícia musí dokonale ovládať viacero odborností. Od zvládnutia mnohých druhov strelných zbraní, vojenskej techniky, cez prvky sebaobrány až po špeciálne policajné úkony. Pochopil som to hneď po príchode do školy vojenskej polície Bundeswehru,“ priznáva podpráporčík Henning Muske.

STÁŽ NA SLOVENSKU

Poslucháč vojenskej akadémie v Hamburgu bol v júni a júli takmer štyri týždne na Slovensku, na odbornej stáži v útvaroch a zariadeniach vojenskej polície.

Po úspešnom absolvovaní školy vojenskej polície a získaní potrebných praktických skúseností v útvere

Hlavný cieľ – interoperabilita

Spolupráca medzi ozbrojenými silami členských krajín Severoatlantickej aliancie prebieha v súčasnosti na všetkých úrovniach. Medzi posledný príklad slovensko - americkej patrí aj júlová návšteva študentov Veliteľstva kadetov Armády USA na Slovensku.

Historicky prvú návštevu šestnástich príslušníkov spomínaného veliteľstva ROTC (Reserve Officer Training Center) zorganizoval Úrad obrannej spolupráce Ambasády Spojených štátov amerických v Bratislave. „Hlavným cieľom projektu bolo získanie skúseností zo vzájomnej medzinárodnej spolupráce medzi budúcimi dôstojníkmi našich armád,“ informoval Ing. Ivan Bílý z Úradu obrannej spolupráce, pod ktorého organizačnou taktovkou návšteva prebiehala. „V ďalšej časti programu kadeti spoznali kultúru, tradície a prírodu Slovenska,“ doplnil I. Bílý. Vojskú časť návštevy budúcich veliteľov Armády USA zabezpečili príslušníci Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hádika v Liptovskom Mikuláši v rámci druhého ročníka medzinárodného letného tábora pre kadetov Summer Camp 2008.

BEZ ÚĽAV

Náplňou spoločného vojenského výcviku amerických kadetov a kadetov Národnej akadémie obrany v priestoroch VVP Lešá bolo precvičovanie vojenských činností, techník a taktiky na úrovni tímu, družstva a čata. Mladí vojaci precvičovali útok, obranu, rozmiestnenie mimo boj, prieskum, pozorovanie či dlhodobé prežitie v teréne. „Celý výcvik prebehol bez akýchkoľvek obmedzení, úľav či výnimiek v prospech amerických študentov,“ zdôraznil veliteľ školských jednotiek NAO pplk. Emil Jarkovský.

„Aj keď naši kadeti mali miernu výhodu domáceho prostredia, výstroja a výzbroje, Američania boli snaživí a hendikep si nepripúšťali. Čo sa týka psychickej či fyzickej stránky, myslím, že sú slovenskí aj americkí kadeti na rovnakej úrovni. Rozdiel som si všimol ani nie tak v úrovni výcviku – tá je porovnateľná, ako skôr v rozdielnej mentalite. Zatiaľ čo slovenskí kadeti majú tendenciu pýtať sa, diskutovať či oponovať – čo vychádza možno zo samotnej podstaty slovanskej mentality, členovia amerických tímov plne rešpektujú človeka, ktorý družstvu velí. Cítim u nich veľký dôraz na líderstvo. Myslím si, že práve tento aspekt si naši študenti všimli a uvedomili, čo je pre ich ďalšie pôsobenie isto prínosom,“ zdôraznil podplukovník E. Jarkovský. Jeho postreh potvrdil aj veliteľ amerického tímu podplukovník George Belin: „Vo výcviku kadetov sa okrem iných vojenských zručností zameriavame najmä na rozvoj líderstva. Dôstojník musí byť predovšetkým vodca schopný niesť za svoje rozhodnutia plnú zodpovednosť,“ podčiarkol vedúci vojenskej katedry Kansaskej štátnej univerzity a dodal: „Spoločný vojenský výcvik vítame. Naši kadeti budú v budúcnosti pôsobiť v rôznych zahraničných koalíciách a multinationálnych zoskupeniach. Skúsenosti, ktoré získajú prostredníctvom aj takýchto projektov, sú pre nich veľmi cenné.“ Vyzdvihol hlavne schopnosť vzájomnej interakcie medzi americkými a slovenskými kadetmi a ich úsilie o čo najlepšiu vzájomnú spoluprácu.

ZDRAVÁ RIVALITA A IMPROVIZÁCIA

Svoje sily si mohli študenti zmerať aj v Súťaži o pohár veliteľa NAO. Bola vyvrcholením spoločného výcviku školských jednotiek. Päťčlenné družstvá súťažili na trati dlhej takmer tridsať kilometrov a museli absolvovať jedenásť disciplín: prekonanie prekážkovej dráhy a vodnej prekážky,

orientácia v teréne, hod granátom na cieľ, zdravotnícku a chemickú prípravu či strelbu zo samopalu vz. 58 a podobne. „Aj keď k súťaži a celému výcviku pristupovali všetci zodpovedne, zameriavali sme sa najmä na vzájomnú interakciu medzi kadetmi,“ pripomenul pplk. Ivan Majchut z Centra výcviku a inštrukcie NAO a riaditeľ súťaže. „Na intenzívnejšiu spoluprácu sme napríklad nevyužívali tlmočníkov. Samozrejme, okrem situácií, keď si to vyžadovala bezpečnosť, ako napríklad pri streľbách zo samopalu. Študenti tak boli odkázaní sami na seba,“ objasnil pplk. I. Majchut.

„S jazykovou bariérou problém nebol. Slovenskí kadeti si ozrejmili napríklad aj niektoré špecifické anglické vojenské výrazy, ktoré sa bežne neucia. Na zdokonalenie jazykových spôsobilostí využili aj neformálne rozhovory po spoločnom výcviku. Všimol som si, že tu vznikli dokonca priateľstvá,“ prezradil náčelník oddelenia zabezpečenia medzinárodnej spolupráce NAO mjr. Jaroslav Barilla. „Spočiatku síce bolo treba takpovediac „prelomíť ľady“, ale keďže slovenskí kadeti vedia pomerne dobre po anglicky, nebol to problém,“ zhodnotila dvadsaťročná Candyn Evansová z New Yorku, študentka druhého ročníka. „Novou skúsenosťou pre nás je zistenie, že nie sme takí rozdielni. Máme veľa spoločného. Máme podobné názory i problémy,“ doplnil „spolubojovníčku“ dvadsaťjedenročný Daniel Warner z Buffala.

Na spoločnom výcviku slovenských a amerických kadetov sa ako inštruktori zúčastnili aj špecialisti zo žilinského 5. pluku špeciálneho určenia. Svojimi cennými radami a praktickými skúsenosťami z výcviku a tiež z pôsobenia v zahraničných operáciách tak prispeli k zvýšeniu kvality tohto medzinárodného projektu.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Ťažký náklad pre NATO

Základným strategickým transportným lietadlom amerického letectva je C-17 Globemaster III. Nedávno ho nakúpili aj Austrália, Kanada a Veľká Británia. Európa však žiadne strategické dopravné možnosti nemá. Musela sa spoliehať na program SALIS, v rámci ktorého si NATO prenajímalo obrie ruské stroje An-124. Teraz sa však Severoatlantická aliancia snaží presadiť nový program NSAC, ktorého základom by bol nákup troch lietadiel C-17. Tie by letali s mnohonárodnými posádkami a jednotlivé členské krajiny NSAC by mali pridelené letové hodiny podľa výšky svojich príspevkov do programu.

V NSAC je zatiaľ 14 krajín NATO (vrátane Slovenska), Fínsko a Švédsko, ktoré sú členmi Partnerstva pre mier. Nákup C-17 sa mal rozbehnúť koncom roku 2007, potom v polovici tohto roka, najnovšie je posunutý na koniec 2008. Dôvodom je, že niekoľko krajín NSAC nákup strojov C-17 zatiaľ nepodpisalo. Dve lietadlá sa majú kúpiť zo spoločných prostriedkov, tretie zaplatia USA. Stroje budú spočiatku letieť s americkými posádkami, kým sa vycvičia letci z ostatných štátov. Sídliť by mali na základni Pápa v Maďarsku.

Boeing C-17 Globemaster III uvezie 77 500 kg nákladu. Dolet je 4 482 km. Lietadlo dosahuje maximálnu rýchlosť 830 km/h. Jeden stroj stojí 218 miliónov dolárov.

Irak chce Abramsy

Po tom, čo Irak nakúpil veľké množstvá amerických ručných zbraní, terénnych a nákladných vozidiel, obrátil svoju pozornosť aj na ťažšie kategórie. Spolu chce bagdadská vláda obrnené vozidlo za viac ako 7 miliárd dolárov.

Ako prvé žiadajú Iračania o predaj 160 štvorkolesových vozidiel M1117. Ide o klasické obrnené autá, ktoré nesú vo veži 40 mm granátomet a guľomet kalibru 12,7 mm. Iračania k nim chcú aj štyri ťažké nákladniaky na odťahovanie pokazených či poškodených M1117. Hodnota kontraktu sa pohybuje okolo 200 miliónov dolárov.

Kolesové obrnené ťažšej kategórie zastupujú LAV-25, ktoré štandardne používa americká námorná pechota. Stroje nesú vo veži kanón kalibru 25 mm. Irak ich chce spolu 352. K nim žiada ešte 24 veliteľských vozidiel LAV-CC, 16 sanitných LAV-A, 5 vyslobodzovacích LAV-R so žeriavom a navijákom a 4 logistické LAV-L určené na zásobovanie muníciou a palivom. Spolu budú stáť 3 miliardy dolárov.

Najťažšou zložkou irackej objednávky je 140 tankov M1A1 Abrams (na snímke). Po Egypte, Saudskej Arábii a Kuvajte by sa tak Irak stal štvrtou arabskou krajinou, ktorá ich používa. Okrem tankov objednal Bagdad aj množstvo náhradných dielov a pomocných vozidiel za vyše 2 miliardy dolárov.

Irak myslí aj na vzdušnú podporu a žiada o predaj 24 ťažkých ozbrojených vrtulníkov Bell 407, ktoré sú podobné americkým vojenským strojom AH-6 Little Bird.

Saudská Arábia nakupuje

Saudská Arábia nakúpila v 80. rokoch v USA päť lietadiel včasnej výstrahy a letovej kontroly E-3A AWACS (na snímke v amerických farbách). Stroje teraz potrebujú modernizáciu, aby vyhovovali súčasným technologickým požiadavkám. Vylepšenia sa sústreďujú na radar a výkon ich firma Boeing. Kontrakt nemá prevýšiť sumu 42 miliónov dolárov.

Sejkovia sa však nesústreďujú iba na modernizáciu starších lietadiel. V decembri 2005 objednali 72 stíhačiek Eurofighter Typhoon. Tento nákup istý čas ohrozovalo vyšetrovanie korupcie vo Veľkej Británii, Snemovňa lordov, ktorá slúži aj ako najvyšší súd, ho však zastavila. Vzápätí sa objavili informácie, že Saudská Arábia uvažuje o nákupe ďalších 48 až 72 stíhačiek Typhoon v hodnote 4,5 až 7 miliárd libier.

Saudská Arábia tiež v júli 2006 požiadala USA o predaj 24 helikoptér UH-60L Black Hawk. Žiadosť bola schválená. Firma Sikorsky teraz dostala objednávku za 286 miliónov dolárov, v ktorej je okrem vrtulníkov aj technická podpora a pozemné rádiové stanice. Stroje by mali dodáť do konca septembra 2011.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **US ARMY, USAF, DRDO**

Miliardy na nadzvukové strely

India objednala ďalších 800 striel s plochou dráhou letu PJ-10 BrahMos. Jedna strela stojí až 2,3 milióna dolárov, ale za túto cenu ponúka špičkové výkony. BrahMos dosahuje rýchlosť až 3000 km/h, vďaka čomu protivníkov obrana strely len ťažko zachytí. Dosah je 290 km a možno ju vypúšťať z lodí, ponoriek, lietadiel i pozemných zariadení. Verzia pre letectvo váži 2500 kg, ostatné verzie vážia 3000 kg. Strely nesú 300-kilogramovú bojovú hlavicu.

Na navedenie do operačnej oblasti slúži GPS alebo naprogramované nastavenie, na zameranie konkrétneho cieľa potom strela použije radar. BrahMos používa dvojaký pohon. Na štart slúži raketa s pevným palivom, po nabratí potrebnej rýchlosti sa spustí náporový motor.

Strela PJ-10 BrahMos vznikla spoločným vývojom Indie a Ruska. Obe krajiny plánujú ponúknuť na export až 2000 kusov. Záujem prejavili Čína aj Irán, ale výrobcovia s ponukou oslovili zatiaľ iba Malajziu, Čile, Juhoafrickú republiku, Kuvajt a Spojené arabské emiráty. Rusko a India plánujú vývoj novej verzie BrahMos 2, ktorá by používala hypersonický náporový motor a dosahovala by viac ako dvojnásobnú rýchlosť oproti súčasnej strele. To by ju robilo prakticky nezachytiteľnou. BrahMos 2 má byť k dispozícii niekedy v rokoch 2012 až 2013.

Stryker stále v kurze

Americká armáda objednala ďalších 615 osemkolesových obrnených transportérov Stryker. Firma General Dynamics ich má dodať do mája 2011. Celková hodnota objednávky môže dosiahnuť až 1,2 miliardy dolárov.

Stryker vychádza zo švajčiarskeho vozidla MOWAG Piranha-III. Líši sa od neho najmä výrazne rozšíreným elektronickým vybavením. Stroje zaviedli do služby v roku 2003 a americká armáda ich doteraz prevzala 2550 vo viacerých verziách. Okrem základného transportéra sú to napríklad velitelské, prieskumné, mínometné či sanitné stroje, ale aj delová verzia s kanónom kalibru 105 mm vo veži.

Po skúsenostiach z bojového nasadenia sa chystá vylepšená verzia LAV-H. Tá zahŕňa okrem iného spodok trupu tvarovaný do V, aby lepšie odolával výbuchom mín, vylepšený podvozok, nehorľavé pneumatiky, prídavný pancier na boky a vylepšený diaľkovo ovládaný zbraňový systém. Úpravy zvýšia hmotnosť vozidla, ktoré preto dostane aj výkonnejší motor. Takouto modernizáciou majú prejsť aj staršie Strykery.

Krátko

Číske letectvo objednalo 12 turbovrtulových lietadiel EMB 314 Super Tucano. Stroje majú slúžiť na taktický výcvik pilotov pre blízku podporu pozemných vojsk. S podvesenými zbraňami môžu slúžiť aj ako ľahké bojové lietadlá. Stroje vyrába spoločnosť Embraer a zatiaľ ich používa Brazília a Kolumbia. Okrem Čile ich nedávno objednal aj Ekvádor. Jedno lietadlo stojí okolo 9 miliónov dolárov. Ich predchodca EMB 312 Tucano sa vyrábala v Brazílii a vo Veľkej Británii a slúži v 16 krajinách.

Montovanie zameriavačov priamo na prilby stíhacích pilotov neprináša len výhody. Takéto helmy sú, samozrejme, väčšie a ťažšie ako ich predchodkyne. Negatíva sa prejavujú najmä pri vyššom preťažení v manévrovom vzdušnom boji alebo pri opustení lietadla pomocou katapultovacieho sedadla. Americké letectvo preto zaviedlo nové stroje na posilňovanie krčného svalstva v telocvičniach na leteckých základniach. Firma Survival Innovations zas dostala kontrakt za 6 miliónov dolárov na vývoj systému, ktorý by chránil hlavu a krk stíhacích letcov.

Turecké námorníctvo používa osem fregát americkej triedy Perry. Teraz dostane ďalšie dve – jednu darom, za druhú zaplatí. Predtým ich však Američania upravia na svoje náklady. Fregaty triedy Perry začali vyrábať v 70. rokoch a vzniklo ich spolu 69. Americké námorníctvo ich malo 51, ale v službe ostalo už len 30. Ostatné vyradili a časť z nich dali spojencom. Lode majú dĺžku 136 metrov a výtlak 4100 ton. Nesú kanón kalibru 76 mm, torpéda a riadené strely proti lodiam i lietadlám. Posádku tvorí 176 námorníkov.

Britské ministerstvo obrany podpísalo dohodu s firmou BAE Systems, ktorá bude najbližších 15 rokov dodávať britským ozbrojeným silám muníciu pre ručné zbrane, ale aj delostrelectvo. Kontrakt má počiatočnú hodnotu 2 miliardy libier a zahŕňa aj granáty pre mínomety, tankové či lodné delá. Netýka sa však žiadnych navádzaných zbraní. Podľa toho, koľko munície bude treba, môže hodnota kontraktu narásť až na 3 miliardy libier.

Firma Northrop Grumman získala štvorročný kontrakt za 252 miliónov dolárov na logistickú podporu pre lietadlá C-20. Za týmto vojenským označením sa skrývajú business jety Gulfstream III/IV určené na prepravu VIP osôb. Používa ich americké letectvo, armáda, námorníctvo i námorná pechota. C-20 uvezie 12 pasažierov, okrem vysokých dôstojníkov často slúžia aj na prepravu amerických politikov.

Väčšina väčších vojnových lodí v súčasnosti používa kanóny kalibru nanajvýš 127 mm. Viaceré námorníctva však skúšajú možnosti využitia armádnych delostreleckých systémov kalibru 155 mm. Najnovšie testuje britské námorníctvo pozemnú samohybnú húfnicu AS90. V prvých fázach projektu sa overovala možnosť namontovania zbrane do existujúcich delových veží britských lodí. To stálo 2,2 milióna libier. V súčasnosti by sa mal britský projekt posunúť do fázy cvičných strelieb. Na túto fázu dostala firma BAE Systems 4,5 milióna libier. Nemci skúšali podobné využitie svojich samohybných húfníc PzH-2000, ale napokon celý program zrušili.

Južná Kórea a Turecko uzavreli dohodu o spoločnom vývoji nového tanku Altay. Jeho základom bude kórejský tank XK2. Turecká zbrojovka Otokar bude na vývoji spolupracovať s viacerými ďalšími tureckými a kórejskými firmami. Prvý prototyp má byť hotový do začiatku roka 2015. Dohoda zahŕňa transfer technológií za 330 miliónov dolárov a výrobu štyroch prototypov za 70 miliónov dolárov. Po dokončení vývoja majú obe strany uzavrieť ďalšie dohody týkajúce sa sériovej produkcie. Turecko chce vyrobiť najmenej 200 tankov Altay.

Lavočkin La-5 – „drevený bojovník“

V nedeľu 17. septembra 1944 priletelo na letisko Zolná pri Zvolene z poľského Krosna 22 stíhačiek La-5FN 1. čs. samostatného stíhacieho leteckého pluku v ZSSR, ktorému velil štábný kapitán František Fajtl. Bola to mimoriadna pomoc pre SNP, pretože povstalecké letectvo disponovalo iba malým počtom väčšinou zastaraných bojových lietadiel, ktoré nedokázali čeliť nemeckej vzdušnej prevahe.

Už 18. septembra 1944 osem „lavoček“ zaútočila na nemecké letisko Piešťany a zničilo tam 10 z asi 30 parkujúcich nepriateľských lietadiel najmä typov Junkers Ju-87 Stuka a Ju-88, Messerschmitt Bf 109 a Focke Wulf Fw 189. Okrem toho piloti pluku do 25. októbra 1944, kedy museli opustiť Slovensko, zničili ešte 9 nepriateľských lietadiel, 2 tanky, 1 pancierové vozidlo, 3 delostrelecké a 3 minometné batérie, 77 nákladných a 14 osobných áut, 3 lokomotívy, 4 železničné vozne, 3 muničné sklady, 15 vojenských povozov, 4 guľometné hniezda a jedno velitelské stanovište. Z 22 pilotov pluku traja zahynuli, traja boli ťažko zranení a jeden zostal nezvestný. Aké to vlastne boli stroje, ktoré tak udatne bránili povstalecké nebo?

PREDCHODCOVIA LAGG-1 A LAGG-3

Prototyp stíhačky LaGG 1 konštruktérov S. A. Lavočkina, V. P. Gorbunova a M. I. Gudkova, vzlietol po prvý raz s označením I-22 v marci 1939. Mal rozpätie 9,8 m, dĺžku 8,9 m, maximálnu vzletovú hmotnosť 3 100 kg a poháňal ho

radový 12-valcový vodou chladený motor Klimov M-105P s výkonom 1 050 k, s ktorým dosahoval maximálnu rýchlosť 600 km/h. Ako výzbroj niesol 23 mm kanón v dutom hriadieli vrtule a dva 12,7 mm guľomety na bokoch motora.

Hoci už čoskoro sa ukázalo, že LaGG-1 má slabé letové výkony, malý dolet (iba 600 km), nízku obratnosť i náročné ovládanie, bol pre sovietske letectvo mimoriadne potrebný a rozhodli sa ho ďalej zdokonaľovať. V predvečer 2. svetovej vojny vznikla verzia LaGG-3 s motorom M-105PF-1 s výkonom 1 240 k, ktorá okrem pôvodnej výzbroje mohla pod krídlami niesť šesť 82 mm neriadených rakiet alebo dve 100 kg bomby alebo dve 100 l prídavné nádrže. S nimi síce dolet stúpol na 700 km, ale ostatné letové parametre sa príliš nezlepšili. Keďže so stále sa zlepšujúcimi nemeckými stíhačkami stroje LaGG-3 nedokázali držať krok, viaceré z nich prezbrojili 37 mm kanónmi a používali ako útočné lietadlá proti pozemným cieľom. Treba, žiaľ, objektívne povedať, že sovietske jednotky vyzbrojené stíhačkami LaGG-1 a LaGG-3 mali také straty, až sa sarkasticky začalo hovoriť, že LaGG značí „lakirovaný garantovaný grob“ (lakovaná zaručená rakva)...

NOVÍ „DREVENÍ BOJOVNÍCI“

Poučený z nedostatkov strojov radu LaGG začal Lavočkin v októbri 1941 konštruovať novú stíhačku La-5, ktorej sériová výroba sa začala v júli 1942. Aj tento stroj, podobne ako jeho predchodcovia, mal konštrukciu trupu a krídel drevenú, potiahnutú preglejkou s impregnovaným

náterom a kovové boli iba výškové a smerové kormidlá a automatické sloty na nábežnej hrane krídel, ktoré zlepšovali jeho manévrovanie pri nižších rýchlostiach. Najdôležitejšou zmenou však bol 14-valcový dvojhviezdicový vzduchom chladený motor Švecov M-82A s výkonom 1 330 k, ktorý mal síce väčší čelný odpor než radový motor Klimova, ale dokázal dať „lavočke“ s maximálnou vzletovou hmotnosťou 3 360 kg maximálnu rýchlosť 626 km/h, dostup 10 000 m a dolet 640 km. Nasledujúca verzia La-5FN (na ktorej prileteli do SNP čs. stíhači – na farebnej kresbe stroj slovenského stíhača štábného rotmajstra Antona Matúška) s motorom M-82FN s výkonom 1 673 k dosahovala rýchlosť až 650 km/hod., čím prevýšila aj vynikajúci Messerschmitt Bf 109G. Ten mal síce mohutnejšiu výzbroj i lepší dostup, ale v stredných a menších výškach, kde sa odohrávala väčšina vzdušných súbojov, mu bola „lavočka“ dôstojným súperom.

Sovietska vojnová propaganda stíhačky La-5FN glorifikovala a tvrdila, že prekonal všetky lietadlá protivníka, ale nebola to pravda, pretože sa porovnávali výkony vyladeného prototypu s výkonmi ukoristených a opotrebovaných nemeckých strojov. Faktom však je, že „lavočky“ najmä v bitke o Stalingrad (1942) a pri Kursku (1943) napravili zlú reputáciu svojich predchodcov a zaznamenali množstvo víťazstiev. Aj najúspešnejší sovietsky a spojenecký stíhač 2. svetovej vojny I. Kožedub väčšinu zo svojich 62 zostrelcov dosiahol na stíhačkách La-5 a La-5FN. Medzi skutočne najúčinnejšie stíhačky tejto vojny sa však zaradili až stroje La-7, ktoré začali prichádzať do leteckých jednotiek v roku 1944. To je už však iná kapitola.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Lavočkin La-5FN: jednomiestna sovietska stíhačka; pohon – 14-valcový dvojhviezdicový vzduchom chladený motor Švecov M-82FN s výkonom 1 673 k; max. rýchlosť – 650 km/h; dolet – 765 km; dostup – 10 000 m; hmotnosť – prázdna 2 605 kg, vzletová 3 360 kg; rozpätie – 9,80 m, dĺžka – 8,67 m; výzbroj – 2 x 20 mm alebo 2 x 23 mm kanón nad motorom, 158 kg bômb alebo štyri 82 mm neriadené rakety na závesníkoch.

Bell P-39 Airacobra: jednomiestna americká stíhačka a stíhací bombardér (používaná aj sovietskym letectvom); pohon – 12-valcový radový vodou chladený motor Allison V-1710-85 s výkonom 1 220 k; max. rýchlosť – 642 km/h; dolet – 1 207 km; dostup – 11 735 m; hmotnosť – prázdna 2 566 kg, vzletová 3 702 kg; rozpätie – 10,36 m; dĺžka – 9,19 m; výzbroj – 1 x 37 mm kanón v hriadieli vrtule, 2 x 12,7 mm guľomet v hornej časti nosa, 4 x 7,62 mm guľomet v krídlach, 227 kg bômb na závesníkoch.

Messerschmitt Bf 109G-6: jednomiestna nemecká stíhačka; pohon – 12-valcový vidlicový vodou chladený motor Daimler Benz DB 605A-1 s výkonom 1 475 k; max. rýchlosť – 640 km/h; dolet – 850 km; dostup – 12 000 m; hmotnosť – prázdna 2 247 kg, vzletová 3 400 kg; rozpätie – 9,92 m; dĺžka – 9,02 m; výzbroj – 1 x 30 mm kanón v hriadieli vrtule, 2 x 13 mm guľomet nad motorom, 250 kg bômb na závesníkoch.

Narodil sa 23. 4. 1910 v Trenčíne, v rodine poštového úradníka. V rokoch 1916–1920 navštevoval ľudovú školu. V rodnom meste absolvoval tiež štyri ročníky reálneho gymnázia, od roku 1924 v štúdiu pokračoval v Novom Meste nad Váhom, kde v roku 1928 zmaturoval. V rokoch 1928–1933 študoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Krátko pôsobil ako advokátsky osnovník v Novom Meste nad Váhom. 17. 7. 1933 nastúpil základnú vojenskú službu v telegrafnom prápore 3 v Trnave. V júli 1934 bol pridelený do kurzu a na prax do vojenského justičného úradu v Bratislave. Po absolvovaní základnej vojenskej služby s hodnosťou podporučík v zálohe opäť krátko pôsobil ako advokátsky osnovník. V novembri 1934 sa stal dôstojníkom justičnej služby z povolania v hodnosti poručíka. Bol pridelený vojenským justičným úradom v Košiciach. Tu slúžil až do evakuácie po Viedenskej arbitráži z 2. 11. 1938, kedy aj Košice pripadli Maďarsku. V roku 1936 zložil vojenskú sudcovskú skúšku na Najvyššom vojenskom súde v Prahe. V apríli 1938 bol povýšený na kapitána justície. Za mobilizácie v roku 1938 bol vyšetrovujúcim sudcom a členom senátu u vyššieho poľného súdu.

SUDCOVSKÝ POST

Po vzniku Slovenského štátu 14. 3. 1939 zastával funkciu vojenského prokurátora v Prešove. Vzhľadom na jeho právnické vzdelanie a tiež fakt, že rodiaca sa slovenská armáda mala akútny nedostatok dôstojníkov jeho vojenská kariéra napredovala pomerne rýchlym tempom. Už v júni bol menovaný za prednostu vojenského súdu v Bratislave. V čase vojny proti Poľsku, ktorej sa slovenská armáda zúčastnila po boku nacistického Nemecka, konal službu ako predseda hlavného poľného súdu v Levoči. V januári 1940 sa dočkal rýchleho povýšenia na majora justície. V novembri 1940 bol preložený za justičného poradcu novovytvoreného Veliteľstva pozemného vojska v Ban-

Generál justičnej služby

JUDr. Ivan TREBICHAŤSKÝ

skej Bystrici. Krátko potom, čo aj Slovenská republika koncom júna 1941 vstúpila na strane nacistického Nemecka do vojny proti ZSSR, bol aj Trebichavský povoláný do poľa na východný front ako prednosta vyššieho poľného súdu. Koncom septembra sa však vrátil a bol vymenovaný za prednostu pobočky vojenského súdu v Banskej Bystrici. Na nový rok 1942 sa stal predsedom Vojenského súdu v Bratislave a členom Hlavného vojenského súdu v Bratislave. Presne o rok na to bol povýšený na podplukovníka justície. Napriek výraznému postupu v kariére, jeho vzťah k režimu Slovenskej republiky naberal čoraz väčšie trhliny a to úmerne s postupujúcou mierou kolaborácie ľudákov s nacistickým Nemeckom. Pritom v samotnom mocensko-represívnom aparáte režimu si justícia od začiatku udržala určitú mieru nezávislosti, napriek tlakom zo strany autoritárneho režimu. Vo všeobecnosti svojou činnosťou zmierňovala aktivitu samotného bezpečnostného aparátu pri prenasledovaní odporcov Slovenskej republiky. Väčšinu pracovníkov totiž režim musel, pre nedostatok kádrov, prevziať z bývalej ČSR. Pri prejednávani závažných vojensko-politických deliktov, v ktorých sa odrážalo protinemecké a protiludácke zmýšľanie sa aj I. Trebichavský snažil zmierňovať samotný verdikt súdu.

ODBOJOVÉ HNUTIE

Svojou činnosťou priamo pomáhal odbojovému hnutiu a ilegálnej činnosti. V máji 1943 bol opäť odoslaný do poľa k poľnému súdu Zaisťovacej divízie (v auguste reorganizovanej na 2. pešiu divíziu) na západnej Ukrajine, neskôr v Bielorusku. Vývoj v divízii v tom čase charakterizoval pokles disciplíny, spolupráca s partizánmi, ako aj pribúdajúce prípady prebehnutia k nim. V takomto prostredí sa prejavilo jeho protiludácke zmýšľanie. V októbri bola divízia premenovaná na technickú brigádu a spolu s ním presunutá na taliansky front. Domov sa vrátil 10. 12. 1943 a hneď na druhý deň sa stal predsedom Vojenského súdu v Bratislave, ako aj členom hlavného súdu. Zároveň bol poverený vedením oddelenia vojenského súdu v Banskej Bystrici.

Od roku 1943 sa podieľal na koordinácii ilegálnej činnosti. Udržiaval kontakty s viacerými predstaviteľmi slovenskej armády. V roku 1944 bol pre svoje „nevhodné“ správanie počas osláv výročia vzniku samostatnosti niekoľko mesiacov vyšetrovaný. Vyslúžil si nedôveru nemeckých vojenských orgánov na

Slovensku. Napriek tomu sa aktívne zapojil do príprav Slovenského národného povstania. Po jeho vypuknutí vstúpil do povstaleckej armády a stal sa predsedom hlavného poľného súdu a zástupcom prednostu justičnej správy jej veliteľstva. Hneď po vypuknutí SNP vydal z Banskej Bystrice rozkaz prepustiť vojenských väzňov odsúdených za odbojovú činnosť, nachádzajúcich sa vo vojenskej väznici v Nitre, ktorý však protipovstalecky zamerané velenie tamojšej posádky na čele s majorom Šmigovským znemožnilo realizovať. Posledné dni pred ústupom do hôr úradoval na Donovaloch, následne sa stal veliteľom jednotky justičných dôstojníkov, ktorá operovala v priestore Prašivá–Latiborská hoľa, kde 1. 11. 1944 padol do nemeckého zajatia. Najprv bol väznený v Banskej Bystrici, potom vo väznici Krajinského súdu v Bratislave, od 16. 12. v nemeckom zajateckom tábore v Kaisersternbrücke a od februára 1945 v Altenburgu. Oslobodenia sa dočkal až po príchode americkej armády v apríli 1945. Do ČSR sa však vrátil až koncom mája. Podobné osudy zdieľal aj jeho brat kapitán justície v zálohe Dr. Ladislav Trebichavský a švagor štábný kapitán. dr. Alexander Kovalík. Počas SNP boli zatknutí aj jeho rodičia otec Ján a matka Mária Pavlíková.

Po vojne pokračoval vo vojenskej kariére a čoskoro mu udelili plukovnícku hodnosť. V januári 1946 bol menovaný do funkcie zástupcu prezidenta Najvyššieho vojenského súdu v Prahe. Zároveň prevzal viacero vyznamenaní. Vrcholom jeho kariéry bolo povýšenie do hodnosti generála (justičnej služby) 19. 2. 1947. Nad jeho vojenskou kariérou sa však už v tomto čase paradoxne zmrákal. Násilne ju prerušil komunistický februárový prevrat v roku 1948. Trebichavský bol totiž známy svojim protikomunistickým postojom a sympatiami k Demokratickej strane. Keď ho 26. 6. 1948 zbavili funkcie, nedokázal sa s tým vyrovať. V roku 1949 preto emigroval. V emigrácii pracoval v gumárskom podniku, od 1956 bol vedúcim slovenského vysielania v kanadskom štátnom rozhlas. Zomrel 16. 9. 1973 v Montreale.

PhDr. Igor BAKA, PhD.
Vojenský historický ústav

Foto: generál Trebichavský (prvý vpravo) spolu s ďalšími novovymenovanými slovenskými generálmi vo februári 1947 (jeho portrét sa nezachoval).

Izrael má nový satelit

Na Blízkom východe je len niekoľko takých nepriateľov, akými sú Izrael a Irán. Irán je už dlhšie upodozrievaný z nedodržiavania záväzkov o nevyvíjaní jadrových zbraní a jeho sused Izrael si nemôže dovoliť riziko ignorovať.

Odpoveďou má byť nový satelit TESCAR, ktorý vyvinula spoločnosť IAI (Izrael Aerospace Industries). Ide o moderný špiónážny satelit s vysokou rozlišovacou schopnosťou. Obsahuje veľmi citlivý radar, ktorý je schopný snímať povrch aj v prípade nepriaznivého počasia. Satelit sa zaraďuje do triedy mini satelitov. S hmotnosťou do 300 kg podstatne znižuje náklady na vypustenie do vesmíru. Satelit predstavuje nízko orbitálnu družicu, vďaka čomu získava veľmi vysokú kvalitu prenosu a záznamu. Vypustený bol 21. januára 2008 a v súčasnosti je v plnom operačnom stave.

Izraelský satelitný program však nie je žiadnou novinkou. Už dávnejšie bolo vypustených niekoľko satelitov, ktoré sú rozdelené do troch typov označovaných ako Eros, Ofek a Amos. Všetky vyvinula spoločnosť IAI.

Satelit Eros-A1 je primárne vyvinutý na bezpečnostné účely, no dáta sa dajú využívať aj na komerčné účely. Satelit Ofek-5 je určený len na bezpečnostné účely a získavanie informácií národného záujmu, vypustený bol v máji 2002. Nasledoval satelit s označením Ofek-6, ktorý stál 50 miliónov USD, ten bol vypustený v septembri 2004. Avšak pre zlyhanie tretieho stupňa prídavnej rakety sa na orbitu nedostal a skončil na dne Stredozemného mora.

Satelitný štít predstavuje prvú líniu obrany Izraela. Ide o prvotné zabezpečenie proti iránskym balistickým raketám typu Shehab-3. Tieto rakety s dosahom 1300 km pokrývajú veľkú časť územia Izraela, ale aj Saudskú Arábiu a Turecko. Irán predstavuje dlhodobu hrozbu v danom regióne, preto je vytváranie systémov včasného zamerania otázkou národného záujmu.

Peter KMEŤO
Foto archív autora

Hrdina z druhej svetovej vojny slovenského pôvodu Michael Strank získal v Spojených štátoch posmrtné oficiálny certifikát o americkom občianstve. Strank sa stal známym vďaka slávnej fotografii amerických vojakov, ktorí vztyčovali vlajku Spojených štátov pri klúčovej bitke o japonský ostrov Iwo Jima.

Strank (narodil sa 10. 11. 1919 pod menom Michal Strenk), ktorý emigroval do USA v roku 1922, získal občianstvo už v roku 1935, keď bol za amerického občana uznaný jeho otec. Oficiálny doklad o občianstve však nedostal, keďže tamjšie úrady sa mylne domnievali, že sa narodil už v Amerike. Maximálne úsilie pri objasňovaní jeho väzieb na Slovensko vynaložili bývalý veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe Vallee, pridelenec obrany pplk. Jack Wallace a seržant Matt Blais. V ich úsilí pokračoval aj terajší ambasádor Vincent Obsitnik a pridelenec obrany pplk. David Galles.

Na malom sopečnom ostrove sa odohrala jedna z najkrvavejších bitiek druhej svetovej vojny. Boje trvali 36 dní a prišlo v nich o život 7 000 amerických a 20 000 japonských vojakov. Vztyčovanie americkej vlajky zachytil fotograf Joe Rosenthal vo februári 1945. Takmer nikto netušil, že veliteľom mužov zobrazených na fotke bol slovenský rodák Michal Strenk. On a dvaja jeho kamaráti sa nikdy nedozvedeli, akí sú slávni - zahynuli pri bojoch o dva týždne neskôr.

Rosenthalova fotografia sa stala v roku 1954 modelom pre pamätník pri Arlingtonskom cintoríne v štáte Virginia. Certifikát o Strankovom občianstve si na tomto pietnom mieste neďaleko Washingtonu prevzala 31. júla jeho mladšia sestra.

plk. gšt. Jaroslav GOFJÁR
Foto archív redakcie

Občianstvo pre Stranka

Biskup v teniskách a nemecký generál

S požehnaním biskupa poľskej armády Mons. Tadeusza Ploského sa po otváracíj svätej omši v katedrále Poľského vojenského ordinariátu vydáva 5. augusta 1600 pútnikov už XVII. medzinárodnej vojenskej pešej púte z Varšavy do Čenstochovej. Spolu s poľskými vojakmi na 300 km dlhú púť vychádzajú aj ich americkí, nemeckí a litovskí kolegovia. Spolu s nimi aj 28 slovenských vojakov a vojačiek pod vedením kaplána mechanizovaného práporu v Trebišove nadporučíka Jána Szakala. Čaká ich 10 dní pochodu po horúcom asfalte, po piesku, lesmi, lúkami.

Deň čo deň, od skorého rána po budičku a raňajkách, s prestávkou na bohoslužbu spolu s vysokoškólákmi z Varšavy, za neustáleho zvuku modlitieb, piesní a katechéz z ampliónov nesených na pleciah vojakov poľskej námornej pechoty, šliapu metre a kilometre púte. Každé dve hodiny krátke prestávky. Na ulici ich čakajú domáci obyvatelia s občerstvením.

SMER ČENSTOCHOVÁ

Romantická trampská idylka? Možno. Ale iba dovtedy, kým nezačnú praskať krvou podliate otlaky v kanadách. Tie sa po druhom, či treťom dni vymieňajú za pohodlnejšie tenisky, či sandále. Nechýbajú alergie z impregnovaných maskáčov, podanie infúzií tým, čo sú na pokraji so silami. Ani americkí rangeri, či vojaci nemeckej pechoty nie sú výnimkou. Púť do Čenstochovej však nie je len pochod a duchovné cvičenie s modlitbami ruženca, spevom duchovných a národných piesní v poľštine, nemčine, angličtine, slovenčine, litovčine.

Jedenásteho augusta sa k pútnikom pridáva aj ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek, ktorý s vojakmi chce prejsť záverečnú etapu púte. Biskup v teniskách bez náznaku únavy šliape vojenským krokom, pričom stíha viesť s vojakmi aj duchovné rozhovory. Počas predposlednej etapy sa k nám pridáva aj divízny generál Bundeswehru Reinhard Kammärer. Prišiel za svojimi vojakmi. Spomedzi slovenských generálov v minulosti celú púť poctivo odšliapal dnešný poslanec parlamentu generálmajor vo výslužbe Emil Vestenický. Každoročne medzi našimi vojenskými pútnikmi nechýbajú ani ženy v uniformách. V tomto roku napríklad čatárka Monika Zolotová a npor. Renáta Baranová-Tomíková, dokonca dvojnásobná mamička. S bolesťami, ale vydržali. Ako aj naši chlapci.

NA ZÁVER KRST A BIRMOVKA

V cieľ predposlednej etapy na tzv. „Przepróšnej Górcze“ spoločne poľský a slovenský vojenský biskup celebrujú pre pútnikov vojenskú svätú omšu za účasti vojenského diplomatického zboru, generálov z Poľska, Nemecka, Litvy, USA a Slovenska. Vrcholom bohoslužby je udelenie sviatosti krstu a birmovania nemeckým a poľským vojakom, ktorí záver sviatostnej prípravy absolvovali počas 10 dňového pochodu. Zo Slovenska je na omši prítomný veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim. Na záverečnú etapu na Čenstochovskú Jasnú Horu sa vojenski pútnici vydávajú na čele s jazdeckou políciou, jednotkou čestnej stráže a vojenskou hudbou. Príchod vojenských pútnikov do Čenstochovej je sprevádzaný ováciami miestnych obyvateľov a civilných pútnikov.

Text a foto **mjr. ThDr. Tibor UJLACKÝ, PhD.**

Za okamih sme počuli a cítili v blízkosti obrovskú explóziu. Možno zázrakom sa nám nič nestalo, no z rýchleho priebehu celej udalosti sme boli veľmi rozrušení. V šere nevľúdneho úkrytu sme sa od radosti bozkávali a objímali. Keď sme sa odvážili vyjsť, v diaľke sme spozorovali požiar pozdĺž rieky Temže, kde ďalšie V-I našli svoje ciele. Boli sme šťastní, že sme prežili. No aj nešťastní z toho, ako tá hrozná vojna všetko ničí.

ŠTASTIE A BÔĽ

Napriek hrozbe ustavičných náletov, správam o neúspechoch na bojiskách, ťažkým stratám najmä na širom mori, kde „úradovali“ nemecké ponorky, lietadlám, ktoré sa nevrátili, a v neposlednom mieste aj nedostatku potravín – jar 1944 bola jedným z najčarovnejších období môjho života. Spolu s Alexandrom sme strávili toľko času, koľko nám naše povinnosti umožňovali. Chodili sme do kina, tancovať, navštevovali sme divadlo a Klub československých priateľov. Bolo to bláznivé obdobie. V jednu chvíľu sme sa schuti smiali, no vzápätí nás mučil bôľ nad stratou spolužiakov, susedov a známych. Ľudia v takej atmosfére majú sklon žiť naplno pre dnešok, lebo zajtrajšok už nemusí prísť.

Na oblohe sa pravidelne odohrávali súboje stíhačiek. Sama som bola svedkom, keď sa v blízkosti Southendu katapultovali dvaja nepriateľskí letci. Onedlho ich vyvolili

Láska rozkvitla pod bombami

Na Slovensku ešte stále žije niekoľko žien zo zahraničia, ktoré sa počas druhej svetovej vojny vydali za Slovákov. Aj ja som jednou z nich. Vydala som sa za slovenského dôstojníka, účastníka západného odboja a neskôr bojovníka v Slovenskom národnom povstaní Alexandra Domana.

Svojho, vtedy ešte len budúceho manžela som stretla v Leigh-on Sea-Chalkwell v apríli 1944. Bol pridelený do Československého náhradného útvaru, ktorý tu mal svoju základňu. Nebol to už taký tábor, aký poznali, keď v roku 1940 prišli z Francúzska do Cholmondeley Castle Parku a bývali v stanoch. V Chalkwelli bola armáda ubytovaná v súkromných domoch, cez vojnu obsadených vojskom.

Bývala som veľmi blízko, nad útesom vyčnievajúcim nad morom. Obyvatelia mesta vedeli, že títo drieční vojaci pochádzajú z Československa, malej krajiny v srdci Európy, ale nič viac. Briti sú konzervatívnejší a voči cudzincom dosť zdržanliví. Ale počas vojny si vojaci našli miesta v ich srdciach. Získali si ich aj svojím neodolateľným spevom. Bolo ho počuť každé ráno, keď pochodovali pozdĺž útesu počas pravidelných výcvikov.

EXPLÓZIA A BOZK...

Ich piesne nám boli neznáme, jazyk osobitý, aký sme predtým nepočuli. Bol silný, plný emócií, veľmi rytmický, každému znel príjemne. Časom som začala niektoré z pesničiek poznávať a ich melódie pretrvali vo mne celé dni. Moja

priateľka Jean sa s niektorými dôstojníkmi zoznámila. Na každom parkete a v pohostinstve ich bolo ľahko rozoznať. Jedného dňa priviedla spolu so svojim priateľom na večer ešte jedného mladého slovenského dôstojníka. Na prvý pohľad sme si boli jeden druhému sympatickí. Neskôr som sa dozvedela, že ešte v ten istý deň svojmu priateľovi Lacovi povedal: „Stretol som dievča, s ktorým sa jedného dňa ožením.“

Chalkwell bolo špeciálne centrum, kde väčšina aktívnych bojovníkov trávil posledné dni a týždne predtým, ako odchádzali na front alebo na špeciálne určené úlohy. O tom som však nevedela. Po nejakom čase som sa dozvedela, že môj nový priateľ patrí do skupiny skúsených parašutistov a že všetci títo dôstojníci čakajú na odsun do Sovietskeho zväzu. Nikto vopred nevedel, kedy odídu.

Keď som stretla Alexandra, mala som sedemnásť rokov. Skončila som školu a začala pracovať v neďalekej lekární v Southende. Zatiaľ čo som študovala a pracovala v lekární, trávila som týždenne jeden deň v miestnej nemocnici ako dobrovoľná členka Červeného kríža. V nemocniciach bolo veľa ranených. Ale aj nedostatok zdravotných sestier. Nepriateľ už ohrozoval Britániu novou zbraňou V-I.

Najmä na jeden večer si veľmi dobre pamätám. Bolo 13. júna 1944. Vracali sme sa s Alexandrom z kina, keď sme začuli zvláštny hluk. Na oblohe sme videli tmavé obrysy predmetu cigarového tvaru pohybujúceho sa smerom k nám. Pokým bolo počuť motor rakety, vedeli sme, že aj na otvorenom priestranstve sme ešte v bezpečí. Keby však raketa začala klesať, mohla padnúť priamo na nás. Boli sme varovaní, aby sme sa uchýlili do úkrytu.

naši námorníci a keďže boli obaja zranení, dostali sa do nemocnice, v ktorej som pracovala. Spočiatku vôbec nekomunikovali a predstierali, že vôbec nevedia po anglicky. Boli v šoku a báli sa. Ale po pár dňoch sa začali uvoľňovať a ja som bola poverená vyplniť s nimi špeciálne pohľadnice Červeného kríža, ktoré sa cez Švajčiarsko doručili ich príbuzným a oznamovali, že sú živí a evidovaní ako vojenski zajatci.

Každodennou náplňou Alexandrovej činnosti bolo okrem špeciálneho vojenského výcviku predovšetkým štúdium ruštiny ako súčasť prípravy na ich „sovietsku misiu“. Dni plynuli a ja som mu pomáhala pripraviť sa na cestu. S úsmevom si balil cenné žiletky a ušetrený prídelený toaletný mydlo a cukríky. Najdôležitejšia bola tajná zásoba penicilínu. Tú sa mi podarilo sprostredkovať od môjho šéfa v lekární. Penicilín bol v tom čase novinkou a vzácnosťou. V duchu som si želala, aby ho nepotreboval. Avšak keď už sám penicilín potreboval, jeho batožina bola ďaleko za líniou, niekde v Sovietskom zväze. Keď sa k nej v marci 1945 napokon dostal, daroval vzácny liek lekárovi druhej čs. paradesantnej brigády v Poprade.

SMŔŤ PORAZILA LÁSKA

Sobota 15. júla 1944 bola dňom odchodu! Sľúbili sme si, že si budeme písať a on ešte povedal, že ak prežije vojnu, vráti sa po mňa. A tak som ja, Jean a moja mama stáli na Chalkwellskej stanici. Tu sa 99 vybraných dôstojníkov lúčilo so svojimi manželkami, deťmi a priateľmi. Všetci sme sa modlili za ich bezpečie a odvahu, s ktorou museli čeliť nástrahám a nebezpečenstvu. Oči sa naplnili slzami. Ruky

zamávali posledné zbohom. Vlak postupne naberal rýchlosť a stratil sa v kúdloch pary a dymu.

Vydali sa na historickú púť, ktorá pokračovala loďou z Glasgowu do Port Saidu, odtiaľ vlakom do Palestíny a Damasku, autobusom cez púšť do Bagdadu, opäť vlakom do Basry, na juh Iránu (Perzia) a ešte vlakom do Teheránu. Ale to najhoršie ich na ceste len čakalo. Preplnené nákladniaky Červenej armády sa s nimi vydali na posledný úsek cesty do Pohlivi, prístavu na Kaspickom mori. Do Baku sa dostali na ruských lodiach v strašnej búrke. Po niekoľkých dňoch strávených v Baku sa odobrali do Susa Gury, kde sa pridali k čs. jednotke v Sovietskom zväze.

Začala som navštevovať hodiny češtiny spolu s ďalšími britskými ženami. Slovenských učebníc a učiteľov v Anglicku nebolo. Prvých šesť týždňov som nedostala nijaké správy, nijaké listy. Neskôr prišlo niekoľko listov s indickými známkami. A tak som si vytvárala obraz ich cesty. Potom celých šesť mesiacov vôbec nič. Jediné, čo som sa dozvedela z ústredia v Chalkwelle, bolo, že Alexander je po Karpatsko-duklianskej operácii nezvestný a že pravdepodobne 13. septembra 1944 padol. Akiste si viete predstaviť moju úzkosť a žiaľ. Spoločne sme smútili nad stratou mnohých našich priateľov. Veľa mladých žien, ktoré si zobrali za manželov Čechov a Slovákov, zostalo so svojimi deťmi opustených, nikdy s nimi nenavštívili Československo.

Alexander však žil! Z Moskvy som dostala telegram. Neskôr nasledovali ďalšie listy. Bol vážne zranený na mŕtvych poliach na Dukle. Jeho priateľ ho raneného našiel a odniesol do stanu, kde mu poskytl prvú pomoc. Zachránil mu život. Po týždňovom liečení bol opäť schopný pridať sa ku svojej jednotke a pristáť na letisku Trí Duby na Sliachi, kde sa pripojil k bojovej jednotke generála Přikryla. Počas Slovenského národného povstania bojoval pri Zvolene, Dobrej Nive a na iných miestach. Následne ostal s partizánmi v horách. v Povstaní. Alexander sa zúčastnil aj na Bielom pochode smrti cez Chabeneč a mnohých iných hrdinských akciách v horách.

Bolo to veľké šťastie, že Alexander aj jeho priateľ Laco prežili vojnu. Rovnaké šťastie bolo, že nazabudli na svoje sľuby. Krátko po ich návrate do Anglicka sa v rokoch 1945 – 1946 oženili. Priateľka Jean sa stala Lacovou manželkou a Alexander mojím mužom.

Alise DOMANOVÁ
Foto **Pavol VITKO**

Alise Domanová má s Alexandrom Domanom dvoch synov. Jej manžel krátko po vojne pôsobil na československom veľvyslanectve v Londýne. Následne ho čs. vláda odvolala do Prahy. Keď po komunistickom prevrate vo februári 1948 odmietol vstúpiť do KSČ a rozviesť sa s „imperialistickou“ Angličankou, z armády ho prepustili a politicky perzekvovali. Až v roku 1994, dva roky pred smrťou, bol rehabilitovaný a povýšený na plukovníka. Britská kráľovná Alžbeta II. Alise Domanovej osobne udelila 24. mája 2006 v Buckinghamskom paláci za jej činnosť v prospech vojnových veteránov západného odboja a ich vdov, ako aj za prínos k rozvoju vzájomných britsko-slovenských vzťahov Rad Britského impéria (OBE). Doteraz ho má ako jediná žena so slovenským občianstvom. Dňa 27. februára 2006 bol uznesením Mestského zastupiteľstva vo Zvolene schválený názov novovzniknutého mestského parku, ktorý sa volá Park plukovníka Alexandra Domana.

-pv-

Slúžil som pod generálom Jurechom

Koncom júna som sa zúčastnil v Trenčíne odborného seminára k 110. výročiu narodenia generála Štefana Jurecha. Všetci prednášatelia sa podrobne zaoberali osobnosťou generála Jurecha a jeho životnými osudmi. Každý účastník seminára mohol byť spokojný. Chcem iba pripomenúť obdobie, keď bol generál Štefan Jurech veliteľom Rýchlej divízie. Divízie slovenských vojakov vyslaných do Sovietskeho zväzu pomáhať fašistom, ktorej som bol aj príslušníkom.

Narukoval som 15. apríla 1942. Tento turnus bol na Slovensku známy ako rukovanie špecialistov. Počas troch mesiacov sme museli absolvovať tak peší výcvik, ako i vojenský vodičský kurz a presne o tri mesiace neskôr, 15. júla sme prekročili východné hranice v železničnom transporte. Našou cieľovou stanicou bol Rostov na Done, kde sme sa ubytovali v parku pod stanmi. Vtedy veliteľom Rýchlej divízie generál Jurech ešte nebol.

V jesenných mesiacoch 1942 sa jednotka, v ktorej som bol najprv zástupcom, neskôr autodôstojníkom pre vozidlá spojárov, presťahovala na Kaukaz.

Bývali sme v osade Kutajskaja a v tomto období prevzal velenie Rýchlej divízie generál Jurech. Jeho veliteľské stanovisko sa nachádzalo asi o štyri kilometre ďalej v osade Vojinka. Od dôstojníkov, ktorí chodili na veliteľstvo na porady, som sa neskoršie dozvedel, že prechod našich vojakov na sovietskú stranu nebol veliteľovi Rýchlej divízie cudzí, čo vyvolalo najmä v mužstve akési upokojenie a s generálom ovela viac sympatizovalo.

Vianoce 1942 sme prežili pokojne, bez pohybov na fronte. Inak to bolo už v prvých dňoch nového roka 1943. Urýchlene sme sa museli zbaliť. Autá a všetok vojenský materiál zostali na mieste. Vzali sme si so sebou len osobné veci, nastúpili do áut, ktoré nás odviezli na najbližšie letisko Slavjanskaja. Odtiaľ nasledoval letecky transport na Krym do mesta Kerč. Tam sme sa zdržali niekoľko dní. Potom sme sa presunuli na Ukrajinu, do Michajlovky. Začiatkom leta 1943 opäť na Krym do Geničeska, kde bolo sídlo Rýchlej divízie.

Na Kryme sa o prechode k Rusom hovorilo medzi vojakmi ešte viac ako na Kaukaze. Medzi vojakmi zavládla však neistota, lebo Rýchla divízia bola diskvalifikovaná na akúsi pešiu divíziu. V druhej polovici roka 1943 som odišiel na dovolenku na Slovensko. Pre chorobu, ktorá ma postihla, som sa do Ruska vrátil až v decembri 1943, generál Jurech pôsobil v tom čase už na Slovensku.

Generál Štefan Jurech, rodák z blízkej, takmer susednej obce, sa nestal len mojím veliteľom, ale bol som naňho aj patrične hrdý. Najmä počas služby v Rýchlej divízii. Svoje pocity dokážem ťažko opísať. Bola to hrdosť na rodáka, úcta k veliteľovi, ktorý bol síce prísny, ale spravodlivý, ale aj silné puto spolupatričnosti a veľké porozumenie, ktoré sa medzi nami na fronte vytvorilo.

Ing. Štefan ŠTEFLOVIČ

Návšteva z Indiany

V rámci dlhoročnej a úspešnej spolupráce vo vojenskej oblasti medzi Ozbrojenými silami (OS) Slovenskej republiky a Národnej gardy (NG) štátu Indiana v nedeľu 31. augusta 2008 pricestoval na 4 - dňovú oficiálnu návštevu na Slovensko veliteľ NG štátu Indiana v USA generálmajor Martin Roy Umbarger spolu s manželkou a zástupcami NG štátu Indiana.

Minister Jaroslav Baška udelil generálmajorovi Umbargerovi pamätnú medailu Ministra obrany Slovenskej republiky I. stupňa. Súčasťou programu náčelníka NG štátu Indiana bola prehliadka vojenského výcvikového priestoru Lešť a návšteva vojenského útvaru v Zemianskych Kostolánoch.

(mgr)
Foto **Peter DOVINA**

Vojenské medaily

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR Ľubomír Bulík udelil 1. augusta v Michalovciach vojenské medaily 166 vojakom OS SR z mierových misií KFOR a ALTHEA. Na slávnostnom ceremoniáli sa zúčastnil aj veľvyslanec USA na Slovensku Vincent Obsitnik. Generál Bulík potvrdil odborný rast vojakov, ktorých budú postupne nasadzovať do mierových misií. „Som hrdý na to, že budujeme profesionálne prostredie. Profesionálni vojaci majú záujem o zahraničné mierové misie, uvedomujú si, že je to ich práca a poslanie,“ dodal. Slovenskú strážnu jednotku čaká týždňový výcvik v Nemecku, ktorý má vojakov pripraviť na plnenie zahraničnej misie v Afganistane pri strážení vojenského tábora Severoatlantickej aliancie (NATO). „Je to náročná úloha. Do takejto operácie ideme po prvý raz, ale rozsah prípravy je veľmi dobrý a aj predchádzajúca príprava nasvedčuje, že úlohy zvládneme.“ Hlavnou úlohou misie ALTHEA je nastolenie a udržanie trvalého mieru a prispievanie k stabilizácii bezpečnostnej situácii v Bosne a Hercegovine. V operácii KFOR doteraz pôsobilo celkovo 2 995 príslušníkov Ozbrojených síl SR, z toho 26 žien. V súčasnosti pôsobí vo vojenskej operácii KFOR 139 slovenských vojakov, ktorí poskytujú pomoc humanitárnym organizáciám v ich aktivitách na území Kosova, vytvárajú podmienky na obnovu mierového spoluzitia kosovských Srbov a Albáncov v operačnom priestore práporu, ktorí sú nútení žiť v provizórnych podmienkach.

Text a foto **npor. Ján ČUPALKA**

168 hodín radosti

V priestoroch ubytovne BARMO na Kaleníku, neďaleko Liptovského Hrádku sa uskutočnil Detský biblický tábor Ekumenickej pastoračnej služby (EPS) v Ozbrojených silách a Ozbrojených zboroch SR. Zúčastnili sa ho takmer štyri desiatky detí. Vedúcimi tábora boli kňazi, duchovní pôsobiaci v EPS. Táto Pánom Bohom požehnaná aktivita duchovnej služby by sa dala zhrnúť aj do týchto faktov: 168 hodín, 10080 minút, 604800 sekúnd, jednoducho osem dní skvelého spoločenstva strávených pri kresťanských pesničkách so štúdiom Biblickej knihy Nehemiáš. Ten, ktorý opravil hradby v Jeruzaleme, keď boli zničené. My sme sa spolu učili budovať si hradby okolo svojho srdca pred zlými vplyvmi, ktoré ohrozujú vieru človeka vo vieru v Pána Ježiša. Ako hlavný vedúci organizátor chcem poďakovať všetkým spolupracovníkom za ochotu a pomoc pri organizovaní tohto tábora. Pán Boh požehnaj a rozhojní túto pomoc a ochotu. Myslím si že Ozbrojené sily a Ozbrojené zbory SR urobili veľa pre tieto deti.

Text a foto **por. Mgr. Viktor SABO**
štábný kaplán NAO

Bitka pri Trenčíne

V obci Trenčianska Turná, kúsok od Trenčína, sa v prvý augustový deň uskutočnila pod záštitou ministra obrany SR Jaroslava Bašku Medzinárodná konferencia pri príležitosti 300. výročia bitky pri Trenčíne. V jednom z najväčších bojových stretnutí na území Slovenska prehrali kuruci pod vedením Františka II. Rákociho a postupne sa schýľovalo ku koncu jedného z najväčších stavovských povstaní.

Konferenciu otvoril štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, ktorý ju ocenil ako dôležitý príspevok k poznaniu vlastných vojenských dejín. Podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič v priebehu konferencie historickou šablou z neďalekého bojiska potom slávnostne spoločne s Danielom Duchoňom pokrstili historický zborník k výročiu bitky: Neďaleko od Trenčína..., ktorej autormi sú Vladimír Segeš a Božena Šedová z VHÚ. Konferenciu organizoval Vojenský historický ústav Bratislava v spolupráci so Slovenskou numizmatickou spoločnosťou v Trenčíne, TSK a obcou Trenčianska Turná. Zúčastnili sa na nej slovenskí vojenský i civilní historici, zástupcovia vysokých škôl, ale aj maďarskí vojenský historici pod vedením zástupcu riaditeľa Vojenskohistorického inštitútu Vojenského historického ústavu a múzea v Budapešti podplukovníka Istvána Czigányho. Prítomný bol aj poslanec NR SR generálmajor v. v. Emil Vestenický a generálmajor v. v. Svätozár Naďovič z Klubu generálov SR. Účastníci konferencie si mohli prezrieť výstavku zbraní, ktoré sa našli na neďalekom bojisku. Dobovú atmosféru pomohli vykrešiť v historických uniformách a so zbraňami aj členovia Valašského zboru portáškeho z Valašskej Bystřice a Hornoliptovského kuruckého regimentu z Vavrišova.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Súťažil aj minister obrany

V 775- ročnej obci Liptovské Revúce sa 2. augusta konal desiaty ročník vo varení halušiek – Revúcke bryndzové halušky. Hlavným organizátorom bolo OZ Revúcki haluškári a obec. Váženým hosťom podujatia bol aj minister obrany Jaroslav Baška. Nebol však iba divákom. Spoločenský oblek vymenil za zásteru a predviedol kuchárske zručnosti aj ako súťažiaci. Súťažiaci pricestovali z celého Slovenska. V mužskej kategórii súťažilo deväť a v ženskej štyri družstvá po štyroch členoch. „V tejto súťaži v plnej miere platí, že čo si navariš, to si aj zješ,“ povedal po dojedení poslednej „súťažnej halušky“ Jaroslav Baška. „Prvýkrát som tu bol pred ôsmimi rokmi na druhom ročníku. Môžem povedať, že nielen úroveň podujatia, ale aj súťažiacich výrazne vzrástla. Prioritou nášho družstva nebola rýchlosť. Zameriavali sme sa predovšetkým na kvalitu a chuť našich halušiek a myslím si, že boli najlepšie,“ dodal s úsmevom J. Baška. So svojim družstvom „ŠK Kluchy“ sa s časom 15 minút a 44 sekúnd napokon umiestnili na piatom mieste. Čas najlepšieho družstva bol 9 minút a 19 sekúnd. Plné ruky práce mali aj príslušníci Regrutačného strediska OS SR zo Žiliny. Tohtoročnú súťaž vo varení halušiek navštívilo približne päťtisíc ľudí.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Pozývame Vás na Majstrovstvá Európy

o najrýchlejšieho strelca pre rok 2008

Protokol v praxi (32)

Oblečenie do spoločnosti

Oblečenie zohráva v našom živote dôležitú úlohu. Sme pozvaní na rôzne spoločenské udalosti a premýšľame nad tým, čo si oblečieme. Na pozvánkach je väčšinou predpísaný odev pre pánov, manželky si kladú otázku, aké oblečenie je primerané pre dámy.

Dostaneme pozvánku, v ktorej sú uvedené anglické, francúzske alebo iné výrazy, premýšľame nad významom uvedeného výrazu. Keď nie je na pozvánke predpísaný konkrétny odev, môže byť na nej uvedený:

Formal dress – spoločenský odev – muži použijú tmavý oblek, ženy si oblečú krátke šaty alebo kostým

Informal, casual – neformálne oblečenie (nie však športové)

Smart casual – módne neformálne oblečenie (napr. namiesto kravaty šatka, mokasíny bez ponožiek, prúžkované sako), ženy – hit sezóny (nie extravagantné) Dark suit – tmavý oblek pre mužov, primerané šaty (krátke) pre ženu – s výnimkou plesu

Unofficial, long suit – muži vychádzkový oblek (najlepšie sivý, môže byť s drobným vzorom), ženy kostým alebo kokteily

Summer casual – tričko do saka, ľahké letné nohavice a mokasíny, ženy – ľahké letné šaty alebo krátka sukňa s odváznym topom

Festive casual – slávnostné, ale neformálne oblečenie – farebné alebo vzorované sako, šatka namiesto kravaty, svetlé nohavice, ľahké šnurovacie topánky, ženy – kokteily, sukňa s topom alebo blúzou.

Ak nie je predpísaný odev, oblečenie prispôbime času konania spoločenskej akcie:

Denná akcia – je dôležité rozdeliť aktivity na formálne alebo neformálne, väčšinou si muži oblečú svetlejší oblek a ženy krátke šaty alebo kostým.

Aktivita v podvečernom čase – svetlý vychádzkový oblek bez kravaty (napr. vernisáž, aktivita menej formálna)

Večerná akcia – muži idú v čiernom so svetlou košelou, tmavšou kravatou, čierne šnurovacie topánky, ženy majú krátke šaty a lodičky.

Spoločensky významná večerná aktivita – muži si oblečú smoking, ženy sa oblečú do krátkych spoločenských šiat s dekolťom bez ramienok, ale aj s ramienkami, lodičky a pančuchy.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Profesionálnym vojakom, končiacim svoju aktívnu službu v ozbrojených silách a pripravujúcim sa na ďalšiu civilnú kariéru, ponúkame po prepustení do zálohy príležitosť získať zaujímavú prácu obchodného zástupcu - predajcu pre zahraničnú spoločnosť.

Vieme, že bývalí profesionálni vojaci sú kvalitne pripravení a dostatočne skúsení ľudia disponujúci vysokou mierou zodpovednosti, komunikatívnosťou, prezentačnými schopnosťami a lojalitou, čo sú v dnešnej dobe vysoko cenené schopnosti a zručnosti.

Preto v prípade Vášho záujmu neváhajte nás kontaktovať na tel. číslo:

+421 911 293 266 alebo na e-mail: biz@belmartslovakia.com.

klientovi dať k dispozícii virtuálnu kalkulačku na prepočet. Pri výbere z bankomatov bude duálne uvedená minimálne vybraná suma, rozhodnutie, či uvádzať prepočet ostatných súm, je na bankách.

MOŽNOSTI SPOTREBITELĽA

Na neúmerne zvyšovanie cien môžeme vplyvať aj my spotrebitelia, a to uprednostňovaním férových prevádzok. Viac ako 300 podnikateľských subjektov vrátane rôznych zväzov a samospráv podpísalo Etický kódex pre zavedenie eura a zaviazalo sa prepočítavať ceny bez umelého zvyšovania. Ich prevádzky budú označené žltomodrym logom kódexu s heslom: Meníme menu, nie cenu!

S príchodom eura však nemôžeme spájať navždy stálu hladinu cien – tie sa môžu zvyšovať z opodstatnených a objektívnych dôvodov.

Ak bude mať spotrebiteľ pocit, že niektorá prevádzka neodôvodnene zvýšila ceny, môže telefonicky alebo elektronickou cestou podať podnet na kanceláriu splovnocnenca vlády pre zavedenie eura. Kancelária sa bude zaoberať každým podnetom, vyhodnotí ho a v prípade opodstatnenosti bude podnikateľ musieť zdražovanie vysvetliť. Ak jeho vysvetlenie nebude postačujúce a k náprave nedôjde, subjekt môže skončiť na čiernej listine, na

Všetci sme spotrebitelia, chráňme sa duálne

Duálne zobrazovanie cien tovarov a služieb je najsilnejšou zbraňou v boji proti neoprávnenému zvyšovaniu cien v súvislosti so zavedením novej meny. Je povinné od 24. augusta. Spotrebitelia sa musia stotožniť s myšlienkou: Zavedenie eura nepredstavuje dôvod na zvyšovanie cien.

Zmena meny so sebou prinesie matematické prepočítanie príjmov a výdavkov, takže sumy budú síce iné, ale v konečnom dôsledku nezarábime, ani neprerobíme. Budeme si musieť zvyknúť na vyššiu hodnotu mincí a nezamieňať si 50-centiák s 50-haliernikom.

V snahe ochrániť spotrebiteľov pred neúmerným zdražovaním stanovuje generálny zákon (Zákon č. 659/2007 o zavedení meny euro v Slovenskej republike) niekoľko povinností pre všetky prevádzky, zamestnávateľov a organizácie.

ÚČTY A ÚČTENKY

Zákon určuje, že na účtenkách musí byť zobrazená duálne, teda v korunách aj eurách, celková suma. Ide o informáciu pre spotrebiteľa a o uľahčenie jeho adaptácie na novú menu, ale aj na vypestovanie odhadu množstva nakúpených komodít a odhadu približnej ceny za ne v eurách. Duálne zobrazovanie všetkých položiek nie je potrebné. Do 31.12. 2008 bude hlavná suma v korunách a informatívna v eurách, od začiatku budúceho roku si meny vymenia svoje miesto – oficiálnou menou sa stane euro, ako informatívna doložka bude uvedená suma v slovenských korunách. Duálne zobrazenie nemusí byť zobrazené na displejoch registračných pokladníc. V prípade, že konverzný kurz je zverejnený na viditeľnom mieste, nemusí byť na účtenke.

Všetky ceny okrem výnimiek, ktoré stanovuje Vyhláška ministerstva hospodárstva o podrobnostiach duálneho zobrazovania pre oblasť ochrany spotrebiteľov, musia byť od 24. augusta zobrazené duálne. Personál obchodov prechádza školeniami zameranými na rozpoznávanie novej meny, určovanie falzifikátov a poskytovanie základných informácií o eure a duálnom zobrazovaní.

Po stanovení konverzného kurzu sa duálne zobrazenie výslednej sumy premietlo aj na účtenky za tovary a služby v hotelovo-reštauračných zariadeniach. Toto zobrazenie by malo byť vo všetkých cenníkoch, jedálnych a nápojových lístkoch, na účtenkách a faktúrach.

Výnimkou sú napríklad displeje, váhy, elektronické tabule (ich technické riešenie neumožňuje duálne zobrazenie), ceny vratných obalov, ktoré stačí zobraziť na cenníku v oboch menách na viditeľnom mieste, ceny služieb uvádzané v katalógoch cestovných kancelárií alebo k cenníkom ku katalógom. Výnimku majú aj taxikári. Na taxometri je zobrazená iba suma v slovenských korunách. Aj „esemeska“ mobilného operátora, ktorou vás informuje o zostatku vášho kreditu, je od duálneho zobrazenia takisto oslobodená.

BANKY

V banke sa spotrebiteľ stretne s duálnym zobrazením na cenníkoch, marketingových materiáloch, ale najčastejšie na výpise z účtu. Duálne bude zobrazený počiatkový a konečný stav účtu, nie jednotlivé položky. Zároveň s augustovým (v prípade redšej periodicity aj neskorším) výpisom dostanú klienti aj cenník služieb a produktov uvádzaných vo výpisoch. Pokiaľ ide o internet banking, banka nie je povinná zobrazovať sumy duálne, musí však

ktorú bude dozeráť Združenie slovenských spotrebiteľov. Každý podnet musí obsahovať informácie z akéj ceny na akú a za aké obdobie tovar alebo služba zdraželi, presný názov predajcu a tovaru alebo služby. Sťažnosťami sa bude zaoberať aj Slovenská obchodná inšpekcia.

ĎALŠIE ZAUJÍMAVÉ INFORMÁCIE

Ceny novín a časopisov sú zobrazené duálne v cenníku, umiestnenom na dobre viditeľnom mieste v predajni.

Ceny v prevádzke, ktorá zamestnáva päť a menej pracovníkov, sa takisto zobrazia iba v cenníku na viditeľnom a dobre prístupnom mieste v predajni.

Jednotkové ceny elektronických komunikačných služieb v eurách, teda za volania, sa v rámci sekundovej tarifikácie zaokrúhľujú matematicky najmenej na štyri desatinné miesta.

Jednotkové ceny vodného, stočného, ceny tepla, jednotkové ceny elektriny a plynu v eurách sa matematicky zaokrúhľujú najmenej na štyri desatinné miesta.

Pozor, nenechajte sa pomýliť, konverzný kurz prichádza do platnosti 1. 1. 2009, keď sa všetky slovenské koruny podľa neho prepočítajú na eurá. Až do konca tohto roka sa koruna za euro vymieňa podľa trhového kurzu. Preto sa hodnota tovaru, za ktorý chcete dnes zaplatiť v eurách, môže líšiť od eurovej hodnoty uvedenej na cenovke tovaru pod alebo za slovenskou korunou.

Dvojstranu pripravila: **Michaela FARKAŠOVÁ**

Zdroj informácií: **NBS, www.euromena.sk,**

www.euro.vlada.gov.sk

Foto **Vladislav VAVRINEC**

ŠTARTOVACÍ EURO BALÍČEK - DARČEK POD STROMČEK?

Po stanovení konverzného kurzu na úrovni 30,1260 eura za jednu slovenskú korunu vypracovala Národná banka Slovenska konečnú štruktúru takzvaného štartovacieho balíčka. Obsahuje všetky euromince. Má pomôcť oboznámiť sa s novou menou a hladkému prechodu na euro počas prvých dvoch januárových týždňov. Vtedy sa očakáva nedostatok mincí malých nominálnych hodnôt v obchodoch. Obchodníci budú povinní prevziať od spotrebiteľov platbu v slovenských korunách, ale vydať im musia už v eurách.

Balíček pozostáva zo 45 kusov euromincí so slovenskými motívami. Hmotnosť jedného balíčka je 241,32 gramov. Cena balíčka bude 500 Sk (16,6 eur) a odber nebude kusovo obmedzený. V predaji budú od 1. decembra 2008 na všetkých poštách, v bankách a v Národnej banke Slovenska.

Nominálna hodnota euromince	Hodnota euromince v Sk	Počet kusov euro mincí	Hodnota v eurách	Hodnota v Sk
2	60,252	2	4	120,504
1	30,126	6	6	180,756
0,50	15,063	8	4	120,504
0,20	6,0252	8	1,6	48,2016
0,10	3,0126	6	0,6	18,0756
0,05	1,5063	5	0,25	7,5315
0,02	0,60252	5	0,1	3,0126
0,01	0,30126	5	0,05	1,5063
Spolu	116,889	45	16,6	500,09

1 euro=30,1260 korún

EUROKALKULAČKA DO MOBILU

Užitočným nástrojom pri prechode na euro je eurokalkulačka. Hoci sa špeciálne kalkulačky budú distribuovať do všetkých domácností, nie je na škodu mať poruke rýchly a šikovný ukazovateľ nových cien vo vlastnom mobile. Musíte však mať telefón, ktorý podporuje aplikácie v programovacom jazyku Java (väčšina dnešných telefónov túto podmienku spĺňa). Kalkulačka uvádza konverzný kurz a jednotlivé sumy možno prevádzať z eur na koruny a späť. Môžete si vybrať aj rozsah zaokrúhľovania – na dve, tri alebo štyri desiatinné miesta.

Na nižšie uvedenej linke nájdete presné inštrukcie, ako si eurokalkulačku stiahnuť do mobilu cez WAP, bluetooth, infračervený port, pomocou USB kábla, alebo s použitím pamäťovej karty – môžete si vybrať pre vás najkomfortnejší spôsob, pričom nie je podmienkou používať WAP ani inú platenú službu. Postupujte podľa uvedených pokynov - inštalácia je jednoduchá.

Linka: <http://www.euromena.sk/eurokalkulacka-do-mobilu/10636s>

EURONOVINKY NA NAŠICH POŠTÁCH

Slovenská pošta má pri zavádzaní novej meny špecifické postavenie.

Poštové známky a tlačivá

Poštové známky nepodliehajú duálnemu zobrazovaniu. Do konca roka 2008 platia poštové známky s nominálnou hodnotou v slovenských korunách, do konca roka 2009 je možné používať známky s korunovou aj eurovou hodnotou. Od 1. 1. 2010 budeme na listy lepíť už iba známky v hodnotách 0,01 €, 0,02 €, 0,05 €, 0,10 €, 0,20 €, 0,50 €, 1,00 €, 2,00 € a 3,00 € a známky s nominálnou hodnotou najčastejšie používaných poštových sadzieb, ktoré pošta vydá v januári 2009.

Známky s hodnotami v slovenských korunách vám pošta počas roka 2009 za eurové známky nevymení!

Poštové známky bez nominálnej hodnoty (napríklad T1 100g) sú dnes menej známe, ale v súvislosti s prechodom na novú menu je ich používanie výhodnejšie – ich hodnota nie je vyjadrená sumou v korunách alebo eurách. Písmeno T znamená Tuzemsko, číslovka za ním definuje prioritu doručenia, teda prvú alebo druhú triedu. Ďalšie číslovky symbolizujú hmotnostné pásma zásielok. Podacie tlačivá (podací lístok, poštový podací hárok, poštová sprievodka) nepodliehajú duálnemu zobrazovaniu. Do konca roka 2008 bude pošta prijímať podacie tlačivá s vyznačenou menou Skk, od roku 2009 s menou EUR.

Úhrada za služby

Do 31. 12. 2008 pošta prijíma a vydáva hotovosť v slovenských korunách. Počas duálneho hotovostného obehu, teda od 1. januára do 16. januára, pošta prijíma hotovosť v korunách aj eurách, výdavky dostanete iba v eurách. Pošty budú sumy zaokrúhľovať na celý eurocent podľa matematických pravidiel.

Poštové peňažné poukazy

Tieto tlačivá nepodliehajú duálnemu zobrazovaniu. Od začiatku roka 2009 budú k dispozícii s predtlačenými znakmi EUR a cent. Okrem tejto zmeny zostáva vizáž poukazov rovnaká. Pozor, od 1. 1. 2009 pošta neprijíma poukaz, na ktorom bude uvedená mena Skk. Sumu budete musieť prepočítať konverzným kurzom a údaje ručne prepísať na čistý doklad, dostupný na pošte.

SIPO poplatky

Na tlačivách SIPO poplatkov sa duálne zobrazuje až konečná suma, nie jednotlivé položky. Do konca roka 2008 bude zvýraznená konečná suma v slovenských korunách, počas roka 2009 bude zvýraznená úhrnná suma v eurách, tak ako sa hlavná a informatívna mena 1. januára preklopia.

Kolky

Pošty budú naďalej predávať kolky. Od 1. januára budú v platnosti už len eurové kolky, kolky v korunách však budeme môcť použiť ešte do 16. januára 2009. Po tomto dátume musí Slovenská pošta odkúpiť neplatné koky za eurovú hotovosť, alebo ich vymeniť za platné eurokolky.

Euro možno znížiť ceny!

Určite ste zachytili reklamné slogany typu: „U nás po zavedení eura ceny stúpajú nebudú!“ Ako spotrebiteľke sa mi to zdá prinajmenšom zaujímavé, veď generálny zákon stanovuje tvorbu nových cien v eurách ako matematický prepočet podľa vopred stanovených pravidiel a striktné podľa konverzného kurzu. Kde teda obchodníci prišli na to, že ich zákazníci budú mať radšej, ak už vopred sľúbia, že nezvýšia ceny? Je to neetické, odvolávať sa pri stanovovaní cien na zmenu meny. Veď prístup nezvyšovania cien by mal byť samozrejmosťou. Ti, ktorí už dnes deklarujú nezvyšovanie cien „len kvôli euru“ už teraz podkopávajú nohy všetkým snahám zabrániť takémuto zvyšovaniu – akoby už vopred predpokladali zvýšenie u všetkých ostatných. A seba stavajú do pozície tých dobrých, čo myslia na svojho zákazníka. Marketingové snahy sa akoby snažili ísť až na hranu hranice zákona. Nechajme sa prevkapiť, možno sa dočkáme aj sloganu: U nás po zavedení eura ceny klesnú! (Ak ich zvýšime ešte pred eukrom).

vatela, vedúcich zamestnancov, veliteľov a zamestnancov k oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Úlohy BTS robí bezpečnostný technik alebo autorizovaný bezpečnostný technik. Funkciu bezpečnostného technika je možné kumulovať s inými podobnými funkciami. Funkciu autorizovaného bezpečnostného technika možno spájať iba s funkciou koordinátora bezpečnosti alebo technika požiarnej ochrany. Oba sú oprávnení príslušnému vedúcemu zamestnancovi u zamestnávateľa, u ktorého vykonávajú odbornú činnosť, nariadiť nevyhnutné opatrenia na ochranu bezpečnosti a zdravia zamestnancov, ak je bezprostredne ohrozený ich život alebo zdravie. Bezodkladne o tom informujú štatutárny orgán zamestnávateľa, pričom opatrenie platí až do jeho zrušenia alebo zmeny štatutárnym orgánom zamestnávateľa.

PRACOVNÁ ZDRAVOTNÁ SLUŽBA

V systéme organizovania starostlivosti o BOZP je dôležitým článkom aj pracovná zdravotná služba. Je to najmä odborná poradenská služba pre zamestnávateľa

Ochrana zdravia pri práci

Odbor riadenia štátnej správy Ministerstva obrany SR má vo svojej starostlivosti aj preventívny bezpečnostno-technický a ochranný pracovno-zdravotný systém v rezorte. Prinášame vám podrobnejšie informácie o danej problematike.

Podľa Smernice rady Európy č. 89/391/EEC z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci boli vo všeobecne záväzných právnych predpisoch uplatnené nové právne požiadavky na postupné zavádzanie všetkých systémových prvkov organizácie a riadenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“). Majú slúžiť najmä na podporu zlepšenia BOZP a dosiahnutie novej kvality v starostlivosti.

Jednotlivé systémové prvky riadenia a organizácie BOZP sú zároveň právnymi požiadavkami zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Sú teda vymáhateľné inšpekciou práce. V súlade s ustanovením § 20 zákona a nariadením ministra obrany SR č. 58/2008 bola preto zriadená komisia BOZP, ktorá plní úlohy poradného orgánu zamestnávateľa (publikované vo Vestníku MO SR, čísťke 55 z 23. júna 2008).

Jedným z dvanástich systémových prvkov riadenia a organizácie BOZP je aj systém preventívnej bezpečnostno-technickej služby – BTS a systém pracovnej zdravotnej služby – PZS. Preventívne a ochranné služby zo strany BTS a PZS sú odborné služby poskytované zamestnávateľovi, ktoré súvisia s výberom, organizovaním a vykonávaním odborných úloh. Zameriavajú sa predovšetkým na prevenciu rizík vrátane psychosociálnych rizík a ochranou pred nimi. Na preventívne a ochranné služby

je zamestnávateľ povinný určiť dostatočný počet odborných zamestnancov, ktorí sú s ním v pracovnom pomere či obdobnom pracovnom vzťahu.

BTS a PZS sú povinné spolupracovať s príslušnými organizačnými útvarmi zamestnávateľa a so zástupcami zamestnancov pre bezpečnosť. Navzájom koordinujú svoju činnosť a najmenej raz do roka vykonávajú spoločnú previerku pracovísk zamestnávateľa.

BEZPEČNOSTNO-TECHNICKÁ SLUŽBA

Poskytuje zamestnávateľovi poradenské služby v oblasti odborných, metodických, organizačných, kontrolných, koordinačných, vzdelávacích a iných úloh. Najmä pri zaistovaní BOZP a výcviku predovšetkým z hľadiska primeranosti pracovných a výcvikových priestorov, procesov a postupov, pracovných a výcvikových prostriedkov, iných technických zariadení, organizačného a personálneho zabezpečenia. Primerane plní aj úlohy ustanovené pre PZS a v záujme optimalizácie pracovných a výcvikových podmienok ovplyvňuje postoje zamestná-

v oblasti ochrany zdravia pri práci. Činnosť pracovnej zdravotnej služby realizuje tím, v ktorom spolupracujú zdravotnícki pracovníci príslušných kategórií (lekár, verejný zdravotník a podobne) a odborníci z iných oblastí (napríklad technici). Vedúcim tímu pracovnej zdravotnej služby je lekár so špecializáciou v niektorom z odborov pracovného lekárstva. Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci robia lekári pracovnej zdravotnej služby s príslušnou špecializáciou v súlade s ustanoveniami zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých predpisov v znení zákona č. 14/2008 Z. z. Každé na trhu práce nie je v súčasnosti dostatočný počet zdravotníckych pracovníkov s príslušnou špecializáciou, bolo v rámci novelizácie zákona č. 124/2006 Z. z. stanovené prechodné obdobie do 31. decembra 2011. Počas neho môžu lekárske preventívne prehliadky osôb vykonávajúcich rizikové práce robiť aj lekári so špecializáciou všeobecné lekárstvo. Významnou úlohou pracovnej zdravotnej služby je aj dohľad nad pracovným prostredím. Ten zahŕňa najmä zisťovanie nebezpečenstva zdravotného rizika, ktoré ohrozujú zdravie zamestnancov pri práci. PZS hodnotí aj pracovné prostredie a úroveň pracovných podmienok, ktoré môžu ovplyvňovať zdravie zamestnancov. Všetky náklady súvisiace s posudzovaním zdravotnej spôsobilosti na prácu, vrátane tých, ktoré vznikli pred uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu a po jeho skončení u zamestnancov, ktorí vykonávali rizikovú prácu s možnými neskorými následkami na zdravie (ide napríklad o prácu s karcinogénymi a mutagénymi faktormi), uhrádza zamestnávateľ.

MEDI ZÁKLADNÉ PRVKY SYSTÉMU RIADENIA A ORGANIZÁCIE BOZP PATRÍ:

1. Systém koncepcie politiky BOZP a program jej realizácie
2. Systém zapojenia zamestnancov do otázok BOZP (zástupcovia zamestnancov pre bezpečnosť, komisie)
3. Systém stanovenia zodpovednosti za BOZP, organizačných štruktúr a účasti vedenia na riadení BOZP
4. Systém oboznamovania a informovania (výchova a vzdelávanie)
5. Systém komunikácie a motivácie
6. Systém posudzovania rizík
7. Systém dokumentácie a vedenia dokumentácie
8. Systém údržby a opráv
9. Systém opatrení v prípade vzniku mimoriadnych udalostí
10. Systém vyšetrovania pracovných úrazov a havárií
11. Systém preventívnej bezpečnostno-technickej služby (BTS) a ochrannej pracovnej zdravotnej služby (PZS)
12. Systém kontroly, hodnotenia a auditu

JUDr. Jozef KRAJČOVIČ
RNDr. Peter LETANOVSKÝ

Odbor riadenia štátnej správy MO SR
Ilustračné foto **Vladislav VAVRINEC**

Vojaci štyroch armád na Kriváni

V predposledný augustový deň sa uskutočnil 13. ročník Medzinárodného vojenského výstupu na Kriváň, ktorý organizuje Zväz vojakov Slovenskej republiky so sídlom v Trenčíne. Účastníci výstupu si najskôr uctili pamiatku hrdinov SNP pri pamätníku kapitána Morávka na brehu Štrbského Plesa. Minister obrany Jaroslav Baška vyzdvihol význam odkazu kapitána Morávka a ďalších hrdinov odboja aj pre dnešné ozbrojené sily a ich profesionálnych vojakov. Pri tejto príležitosti sa minister stretol aj s členmi delegácií vojenských zväzov z Českej republiky, Poľska a Maďarska.

Jaroslav Baška potom spoločne so štátnym tajomníkom Danielom Duchoňom (obaja na fotografii hore) a vyše šiestimi stovkami účastníkov výstupu absolvovali náročnú cestu na 2 494 metrov vysoký Kriváň. Najmä dopoludnia im ju zneprijemňoval silný nárazový vietor a poriadna zima. Drevený dvojkríž na vrchole bol pokrytý srieňom. „Na výstupe som druhý raz. Prvý raz sme išli z Troch studničiek, čo je ešte väčšie prevýšenie ako zo Štrbského Plesa. V tomto roku však cestu zneprijemňoval vietor a chlad,“ konštatoval minister.

Medzi účastníkmi nechýbal ani brigádny generál Libor Krejcar z českej armády, pre ktorého to bol taktiež druhý výstup, či Ordinár ozbrojených síl a ozbrojených zborov Mons. František Rábek. Turisticky založený biskup má za sebou už niekoľko výstupov na tento jeden z najkrajších tatranských štítov. Podobne ako generálporučik v. v. Jaroslav Ešmír, plukovník v. v. Peter Švrlo, bývalí prieskumníci – členovia združenia 1. prieskumný prápor či mnohí ďalší.

Na tohtoročnom výstupe nechýbali terajší ani bývalí profesionálni vojaci a ich rodinní príslušníci z celého Slovenska. Od Trebišova, Michaloviec, Prešova, Zvolena, Sliača, Liptovského Mikuláša, Martina, Žiliny, Trenčína, Topolčian, Nítry, Kuchyne až po Bratislavu. Cestu na vrchol štítu si našiel aj nový viceprezident Zväzu vojakov SR plukovník v. v. Juraj Drotár.

Každý účastník výstupu dostal na vrchole Kriváňa od náčelníka nitrianskeho strediska výberu personálu majora Baloga účastnícky list. Zástupca náčelníka trenčianskeho regrutačného strediska rotmajster Ladislav Belovič spoločne s čatárom Petrom Krchná-vým zo žilinského regrutačného strediska dávali účastníkom výstupu pamätnú pečiatku. Dostala ju aj jedna z najmladších účastníkov výstupu trojročná Lucinka Valášková z Hraníc na Morave, ktorá ho absolvovala na chrbte svojho otca. Informácie o výstupe, ale aj o našich profesionálnych ozbrojených silách účastníci výstupu získali návštevníci Vysokých Tatier v stane košického a prešovského regrutačného strediska, neďaleko penziónu Solisko na Štrbskom Plese.

Jozef ŽIAK

Foto autor, Peter STADNIČAR

podmienkach, musí spĺňať požiadavky odevného štandardu vojaka NATO. Dostatočne chrániť jeho život a zdravie v náročných bojových a výcvikových situáciách. Všetky súčiastky výstroja musia byť kompatibilné s celým radom špeciálnych moderných súčiastok výzbroje. Program inovácie sa dotýka viac ako stovky rôznych súčiastok na 24 druhoch výstroja.

PRED DVOMA ROKMI

V roku 2006 pripravili príslušníci Veleiteľstva logistiky OS SR Trenčín podklady na verejné súťaže prostredníctvom Úradu pre investície a akvizície MO SR (ÚIA). Výsledkom boli nákupy materiálu na osobné používanie: spacie vaky pre PrV, spací vak do sťažených klimatických

ROK 2007

Začiatkom minulého roka riešili príslušníci logistiky v úzkej súčinnosti s príslušníkmi zložiek OS SR zjednotenie a návrh strihového riešenia novej poľnej rovnošaty. V tomto návrhu uplatnili pripomienku zjednotenia poľnej rovnošaty pre všetky druhy vojsk vrátane výsadkových a prieskumných jednotiek, a materiálové zloženie (bavlna, polyester a lycra, letná verzia 100 % bavlna a väzba RIP-STOP – odolnosť voči trhaniu, záderom a podobne). Zaoberali sa aj obuvou pre ženy k služobnej rovnošate (v štyroch verziách: lodičky, uzatvorené topánky k nohaviciam, členkové a vyššie topánky na zimné obdobie), kde zohľadňovali požiadavky profesionálnych vojačiek.

V januári minulého roka spracovali príslušníci logistiky podklady na vyhlásenie verejnej súťaže na súčiastky termobielizácie, kde bola doplnená aj termobielizácia pre ženy, všetky typy rukavíc (vrátane taktických, zlaňovacích, zimných), opaskov popruhovových a opaskov pre Čestnú stráž, na poľné a služobné rovnošaty, služobnú a športovú obuv.

V júni 2007 bol na piatom rokovaní Komisie pre vojensko-technický rozvoj schválený nový dezén kamufláže les a púšť. Rozhodnutie o používaní (zмене) dezénu kamufláže potlačí výstrojných súčiastok v OS SR na poľné použitie s predurčením pre zalesnené teritórium a púštne podmienky. Zavedenie novej digitalizovanej kamufláže má pozitívny prínos v oblasti zvýšenia maskovania v denných a nočných podmienkach. Prevyšuje účinnosť maskovania voči pôvodnému vzoru rovnošaty 97.

AKTUÁLNY STAV

K 31. júlu 2008 bola čiastočne úspešne realizovaná verejná súťaž na termobielizáciu pre profesionálnych vojakov a vojačky. Bola podpísaná rámcová dohoda a kúpna zmluva na dodávku „vysúťažných“ súčiastok termobielizácie: termolák kaki, termotričko košelové KR kaki, termotričko košelové KR béžové, termotričko ľahké KR kaki, termotričko ľahké KR béžové, termotričko ľahké DR kaki, termotričko ľahké DR béžové, termospodky ľahké kaki, termonohavice krátke kaki, termonohavičky ženské kaki, lambada ženská kaki. Obstaranie termobúnd a termonohavíc bolo úspešné až pri druhom opakovaní súťaže.

Ďalej boli podpísané rámcové dohody a kúpne zmluvy na inovovaný pracovný odev, nosný modulárny systém v novej digitalizovanej potlačí a poľná, služobná a športová obuv. Vo februári tohto roka sa uskutočnila aj verejná súťaž na všetky typy služobných rukavíc vrátane taktických, zlaňovacích, zimných a nomexových. Súťaž bola úspešná, okrem rukavíc služobných. Na tie sa bude súťaž opakovať.

V tomto roku sú vyčlenené finančné prostriedky aj na nákup modernizovaných a inovovaných typov topánok - topánok poľných 2007, topánok poľných 2007 letných, topánok poľných 2007 zimných, topánok vysokých pre ČS PSR, ČS OS SR letných a zimných, poltopánok letných, poltopánok služobných, poltopánok letných pre generálov, poltopánok služobných pre generálov, poltopánok slávnostných, poltopánok 2007 pre ženy,

Výstroj – nový a lepší

Modernizácia výstroja profesionálneho vojaka OS SR je jednou z hlavných úloh v oblasti logistického zabezpečenia vojsk. Prinášame vám informácie o jej priebehu v rokoch 2006 až 2008 a aktuálny stav v oblasti obstarávania nových výstrojných súčiastok.

Modernizáciu výstroja si okrem už nevyhovujúceho stavu niektorých súčiastok vyžiadala aj potreba porovnateľnosti a kompatibility s armádami ostatných členských štátov NATO. Aj túto potrebu zohľadňuje „Plán inovácie výstrojných súčiastok“ schválený náčelníkom Generálneho štábu OS SR. Úzko súvisí s potrebou kvalitného a komplexného logistického zabezpečenia vojsk porovnateľného s armádami vyspelých štátov Aliancie. Výstroj musí zabezpečovať dostatočnú ochranu vojaka v sťažených klimatických podmienkach tropického a subtropického pásma, či chladnejších európskych

podmienok, spací vak letný, chrániče kolien, chrániče lakťov, osobná a posteľná bielizeň (uteráky, utierky froté, plachty, obrusy), športový výstroj („šuštiaky“, tepláky, trenírky športové), všetky druhy tričiek (vrátane športových), historické rovnošaty pre ČS PSR a ČS OS SR, taštička hygienická na služobné cesty, sieťky proti komárom pre misie, ponožky a termoponožky (s dôrazom na stálofarebnosť a pevnosť pružieniek), riad antikorový a poľné fľaše umelohmotné, poľná obuv (topánky do sťažených klimatických podmienok a prostriedky na ošetrovanie tejto obuvi), reprezentačné rovnošaty pre Čestnú stráž prezidenta SR a Vojenskú hudbu prezidenta SR, odevný systém 2006 (odevy na báze goretexu pre misie), prilba ochranná balistická s povlakom, bundy letné a zimné výberové, pletené doplnky (vrátane nomexových rukavíc a pulóvra pre PrV) a košele služobné a poľné pre profesionálnych vojakov a vojačky.

poltopánok šnurovacích 2007 pre ženy, topánok členkových 2007 pre ženy, topánok vysokých 2007 pre ženy.

V súčasnosti prebiehajú verejné súťaže na osobnú bielizeň (služobné tričká, športové tričká, tričká s hodnotným označením, tielka), maskovacie farby na tvár, inovované služobné a spoločenské rovnšaťy a plášte pre vojakov a vojačky, inovovaný nový druh poľnej rovnšaťy s digitalizovanou potlačou, historické rovnšaťy pre čestné stráže, športový výstroj, lôžkoviny, uteráky a utierky froté, spacie vaky do sťažených klimatických podmienok, spacie vaky vševojskové, košeľe (služobné i poľné) a blúzky.

Pri dolaďovaní špecifikácií a požiadaviek na novú a inovovanú výstroj spolupracuje zodpovedný integrovaný projektový tím úzko so zástupcami SEOPMZ MO SR, ÚIA MO SR, Štábu logistiky, veliteľstvami síl, 5. plukom špeciálneho určenia a 11. mpr Martin.

Verejné súťaže budú v budúcnosti vyhlásené aj na chrániče kolien a lakťov, stany (nafukovacie haly), nepremokavý odev na báze goretexu, čiapky a baretky, protiúderový komplet, respektíve výstroj na potlačanie nepokojov (štitý, obužky, protiúderové vesty, rukavice, obuv a podobne).

ZLOŽITÝ PROCES

Pripomienky ku kvalite výstroja našich vojakov boli v minulosti viackrát medializované a prijali sa viaceré nepopulárne opatrenia. Často sa stávalo, že obstarávanie prebiehalo v skrátených lehotách, a iba s vyná-

ložením mimoriadneho úsilia odborných orgánov Veliteľstva logistiky sa dарило zabezpečiť zvýšené požiadavky pri zabezpečovaní jednotiek v mierových misiách. Od príslušníkov misií prichádzalo najviac pripomienok, čo je logické, pretože používali výstroj v mimoriadnych klimatických a extrémnych podmienkach a dokázali tak odhaliť viaceré nedostatky v kvalite, či konštrukčnom riešení výstroja. V súčasnosti musíme rátať s vysielaním jednotiek Ozbrojených síl SR prakticky do celého sveta. Či už v rámci plnenia úloh v misiách alebo v pozorovateľských štruktúrach. Poveternostné podmienky, ktorým budú vojaci čeliť, sa budú meniť v širokom rozsahu a v nadväznosti na plnenie úloh. Často sa teda budú meniť aj požiadavky na ich výstroj. Predovšetkým poľný, bojový.

Plniť zvýšené nároky v oblasti modernizácie a inovácie nie je v súčasnosti jednoduché. Problémy vyplývajú okrem iného napríklad aj z nedostatočného personálneho obsadenia odborných orgánov Veliteľstva logistiky. Výrazne by pomohlo aj vytvorenie Odboru výskumu a skúšobníctva výstroja podobne ako

v Armáde ČR. Dôležité je aj vytvorenie potrebných dostatočných zásob materiálu na osobné používanie. Ich absenciu môžeme výrazne pocítiť napríklad v prípade neúspešných verejných súťaží na obstaranie tohto materiálu, čo môže mať v konečnom dôsledku aj vplyv na kvalitu výcviku vojsk. Kompetentní funkcionári Generálneho štábu OS SR a SEOPMZ MO SR prijali na racionálne využitie pridelených finančných prostriedkov na inováciu a modernizáciu výstroja na tento a nasledujúce roky účinné opatrenia. Smerujú predovšetkým k lepšiemu vytváraniu nevyhnutných zásob výstroja a zabezpečeniu vystrojenia každého profesionálneho vojaka modernizovanými a inovovanými súčiastkami.

(stav modernizácie výstroja k 25. 8. 2008)

mjr. Ján BONK

náčelník oddelenia zásob MnOP
veliteľstva logistiky

Foto **Vladislav VAVRINEC,**

Mária ZEMANOVIČOVÁ, Peter DOVINA

Meč proti hriechu

V Písme svätom sa neraz stretávame aj s takými výrokmi, ktoré sa nám na prvé počutie zdajú, ako by nezapadali do ducha Biblie. Pri ich čítaní a počúvaní bývame často na pochybách, či sa tieto slová do Biblie nedostali omylom. Nezdá sa nám, že by ich mohol vysloviť niekto o kom sú naše predstavy iné. Medzi takéto výroky patrí aj ten, ktorý povedal Pán Ježiš, keď vysielal apoštolov do sveta. Evanjelista Matúš tento výrok zaznamenal slovami: „Nenazdávajte sa, že som priniesol mier na zem, nepriniesol som mier, ale meč.“ (Mt 10,34)

Keby ľudia boli od prírody dobrí, nevznikali by problémy v rodinách, národe, ani v spoločnosti. To, že k nim dochádza, nie je svedectvom doby, ale sebestva, ktoré je od pádu prvých ľudí zakódované v každom človeku. Keby rodičia svoje deti od malička nevychovali a neformovali, vyrastali by z nich egoisti, ktorí by sa držali len zákonov prírody, kde silnejší nemilosrdne pohlcuje slabšieho. Písmo sväté nám predstavuje pravý obraz o človeku, bez prikrášlenia – takých, akí sme. Len čo sa tí prví v raji dopustili hriechu, už váľali vinu jeden na druhého. Muž na ženu a žena na zvodcu Hada. Kým prvé pokolenie klamalo, druhé sa už dopustilo vraždy (Kain a Ábel). Tie neskoršie, za čias Sodomy žili nemravným a prevráteným životom. K životu, ktorý možno označiť za dobrý, mravný, čestný, slušný a humánný, bolo vždy treba mnoho úsilia, energie a najviac sebazapierania. Apoštol Pavol to nazval „dobrým bojom“. Bojom srdca, ktoré nedovolí, aby sa v ňom rozmohla burina a kúkoľ. Bojom duše, ktorá sa vzpiera falošnosti, klamstvu, nečestnostiam a nemravnostiam. A práve v záujme tohto boja poslal Boh svojho Syna Ježiša Krista na svet, aby nám dal možnosť v tomto boji víťaziť. On nám ukázal cestu. Dal nám do ruky zbraň, aby sme bojovali, ako to napísal P. O. Hviezdoslav: „... za trón pravdy, dobra zdroj, krásy diadém“. Meč, o ktorom hovorí Pán Ježiš, nie je taký meč, aký vytasil Peter v Getsemanskej záhrade na rímskeho vojaka. Nie je to meč, ktorý by spôsoboval rany, cez ktoré by človek vykrvácal a zomrel. Nie je to oceľový meč, ktorý by ľuďom naháňal strach a chcel šíriť násilie. Je to meč slova, ktorý má chrániť človeka proti hriechu. Meč, ktorý by rozťal a oddelil pravdu od klamstva, mravnosť od vulgárnosti a humánnosť od brutality. Pre zápas pravdy, čistoty a mravnosti priniesol a ponechal všetkým ľudským pokoleniam túto zbraň. Dve tisícročia sa pokúšali túto zbraň zlomiť, alebo z rúk Pánových svedkov vyraziť nespočetní Saulovia, Nerónovia, Diokleciani, Apostatovia a iní, ale bezúspešne, márne a zbytočne. Ako kedysi dávno v židovskom synedriu povedal rabin Gamaliel: „Ak je táto vec z Boha, daromné je bojovať proti nej.“

Znova a znova sa naplňa to starodávne príslovie: „Proti Bohu nic nezmohu.“ On neponechal a neponechá v Neho veriacich odkázaných len na seba samých, ale vždy viedol a vedie všetkých svojich verných ku konečnému víťazstvu.

pplk. Jaroslav BALOCKÝ
generálny duchovný

Ústredia ekumenickej pastoračnej služby OS a OZ SR

V Kosove bol hromozvodom

Katolícky vojenský farár Bundeswehru Klaus Peter Lehner s uspokojením, no zároveň neskrývajúc príjemné prekvapenie konštatuje: „Počas svojho pôsobenia v misii KFOR v Kosove som postrehol, že cestu do svätostánku a ku kňazovi nachádzali aj tí vojaci, ktorí boli doma v Nemecku nábožensky vlažní, dokonca ateisti.“

Klaus bol v Kosove minulý rok. Jeho pôsobiskom bol Prizren, na juhu provincie, kde zároveň sídli aj velenie nemeckého sektora (v čase pôsobenia našich ženistov v spoločnom rakúsko-švajčiarsko-slovenskom prápore v Suva Reke v rokoch 1999 – 2002 boli jeho súčasťou aj slovenskí vojaci). Farár Lehner bol zároveň „vedúcim“ všetkých duchovných v celej misii KFOR. Keď sa rozhodoval pre duchovné povolanie, ani vo sne ho nenapadlo, že by raz mohol byť vojenským farárom. Roky pôsobil ako kňaz v rodnom Bavorsku. Potom sa stal kňazom vo väznici a práve tam ho oslovil vojenský biskup, že by potreboval v Bavorsku vojenského kňaza, či by nemal záujem.

„Neváhal som a doslova zo dňa na deň som vymenil väznicu za kasárne. Dodnes toto svoje rozhodnutie neľutujem. Stretol som sa s množstvom zaujímavých ľudí, celými vojenskými rodinami. Pol roka som bol spoločne s našimi vojakmi v Kosove, zoznámil som sa tam s vojakmi mnohých armád a vďaka vojenskej službe som už po druhý raz aj u vás, na Slovensku, na medzinárodnej vojenskej púti v Levoči,“ priznáva Klaus (na fotografii v strede spoločne s poľským a rakúskym vojakom počas púte v Levoči).

Práve pôsobenie v Kosove ho hádam najviac presvedčilo o správnosti rozhodnutia. Podľa neho vojaci v zahraničnej misii, ďaleko od domova a svojich blízkych celkom intuitívne hľadajú niekoho, komu by sa zverili so svojimi problémami. Z mnohých dôvodov to nemôžu byť ich velitelia. Najmä keď ide o osobné problémy. „Stal som sa pre nich akýmsi hromozvodom. Najmä pre tých, ktorí nie celkom dobre vedia zvládať rôzne problémy, ktoré so sebou prináša dlhodobé odlúčenie. V misii som pre nich predstavoval kus domova, určitú istotu. Aj preto prichádzali za mnou vojaci bez rozdielu vierovyznania. Počas tých mesiacov som s radosťou pozoroval, ako cestu k Bohu nachádzali aj tí, ktorí už doma v Nemecku veľmi nechodili do kostola. Odrazu z zahraničí zistili, že práve viera je pre nich niečím, čo im pomáha prekonávať problémy. Dokonca ateisti prichádzali za mnou so svojimi starosťami a trápeniami, niektorí sa dali i pokrstiť...“ priznáva Klaus a zároveň s potešením konštatuje, že práve ďaleko od domova sa aj vojenské kolektívy oveľa viac a rýchlejšie stmelovali ako v domáciach kasárňach.

Klaus Peter Lehner sa podľa vlastných slov veľmi rád znova v prípade potreby stane niekde v zahraničí pre svojich vojakov tým hromozvodom ako minulý rok v Kosove (v súčasnosti pôsobia duchovní Bundeswehru okrem Kosova aj v Afganistane, Libanone, Belgicku a USA).

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Majstrovstvá sveta v parašutizme

Na letisku v Bolkovciach pri Lučenci sa od 26. júla do 2. augusta uskutočnili 30. FAI Majstrovstvá sveta v parašutizme. Slovenskú republiku reprezentovali pretekári z Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica.

Športovci súťažili v presnosti pristátia a individuálnej akrobacii. Súbežne s MS sa konali aj 4. FAI Majstrovstvá sveta juniorov. Na pretekoch sa zúčastnilo stodevädsiadsiad parašutistov z dvadsiatich ôsmich krajín. Tí najlepší pricestovali z Česka, Chorvátska, Kanady, USA, Fínska, Francúzska, Slovinska, Austrálie, Švajčiarska, Ruska, Bieloruska, Veľkej Británie, Ukrajiny, Rakúska, Maďarska, Rumunska, Slovenska, Dánska, Nemecka, Litvy, Srbska, Švédska, Talianska, Kazachstanu a Poľska. Nechýbali ale ani športovci z tých exotických krajín, ako napríklad z Číny, Taiwanu či Brazílie. Slovenskú parašutistickú reprezentáciu tvorili: nrtm. Peter Platko, nrtm. Róbert Juriš, rtn. Karol Adamčík, des. Tomáš Marcinek a „externista“ ppráp. Milan Kocik, príslušník Leteckej základne Prešov.

V disciplíne zoskok na presnosť pristátia parašutisti skákali z výšky tisíc metrov na molitanové doskočisko, ktorého absolútny stred tvoril iba dvojcentimetrový bod. Presnosť doskoku sa merala elektronicou do šestnástich centimetrov od stredu a divák mohol sledovať výsledok zoskoku na veľkom displeji, ktorý okamžite zobrazoval danú hodnotu. „Pri individuálnej akrobacii skákali športovci z výšky 2 200 m. V tejto disciplíne mali pretekári predpísaný komplex akrobatických figúr, ktoré museli zvládnuť,“ informoval riaditeľ súťaže Marián Sluk. „Hodnotila sa rýchlosť a čistota prevedenia. Celý akrobatický zoskok narážali rozhodcovia na videozáznam typu zem – vzduch, pomocou ktorého aj hodnotili. V tejto disciplíne sa padák používa iba na bezpečné pristátie,“ objasnil M. Sluk, ktorý je aj hlavným trénerom vojenských športových parašutistov.

Dlhoročne dosahované výsledky potvrdzujú, že slovenský parašutizmus stále patrí do svetovej desiatky. Aj tento rok sa slovenský tím umiestnil v celkovom hodnotení z 28 krajín na ôsmom mieste. Rovnaké miesto získala Slovenská republika aj v kategórii skupinového zoskoku na presnosť. Z našich športovcov bol najlepší Karol Adamčík, ktorý skončil v hodnotení jednotlivcov na desiatom mieste. V kategórii individuálnej akrobacie obsadil dvanástu priečku. V zoskoku na presnosť bol najlepší Róbert Juriš, ktorý sa umiestnil na jedenástom mieste.

MOHLO BY BYŤ AJ LEPŠIE

Aj keď naši športovci dúfali v lepšie umiestnenia, s dosiahnutými výsledkami počas tohtoročných majstrovstiev sveta je tréner Marián Sluk viac menej spokojný. „Je to však signál na personálne posilnenie vojenského športového oddielu parašutizmu a zlepšenie podmienok,“

zdôraznil po pretekoch. „Podmienky, v ktorých pôsobíme, nie sú vylúčené zlé, ale potrebovali by sme zlepšiť niektoré oblasti. Potrebujeme predovšetkým viac letových hodín na tréning. Chceli by sme, aby naši vrcholoví parašutisti mali 500 až 550 zoskokov za rok. V súčasnosti sa nám ich darí vykonať ročne zhruba tristo päťdesiat. Na porovnanie, napríklad Slováci robia ročne 800 tréningových zoskokov. Chýbajú nám aj finančné prostriedky, za ktoré by sme mohli v rámci tréningu vycestovať do krajín, kde v období, keď sa už u nás nedá skákať, majú lepšie klimatické podmienky. V našej zemepisnej šírke môžeme skákať od apríla do septembra. Potom už počasie nevyhovuje. Aby sme sa ale udržali vo svetovej špičke, potrebujeme trénovať aj v zimných mesiacoch. Rovnako ako pretekári iných vrcholových športov,“ zdôveril sa Marián Sluk.

Na efektívne využitie letového úsilia a potrebných letových hodín pilotov Vzdušných síl OS SR realizuje priebežne parašutistický oddiel spoločné sústreďenia aj spolu s príslušníkmi žilinského 5. pluku špeciálneho určenia. Spoločné zoskoky sú prospešné aj z hľadiska výmeny skúseností.

S PADÁKOM UŽ 29 SEZÓN

Jedným z najlepších slovenských vojenských športových parašutistov je rotný Karol Adamčík. Štyridsaťšesťročný Martinčan si s padákom prvýkrát potykal v roku 1979. Odvtedy má na konte už 10 762 zoskokov. Medzi jeho rozsiahlou

zbierkou umiestnení a triumfov sú aj tituly dvojnásobného majstra sveta, vicemajstra sveta v zoskoku na presnosť či bronzová medaila z kategórie individuálnej akrobacie z Ruska pred dvoch rokov. „Ako všetci účastníci aj my sme prišli do Bolkoviec zvíťaziť,“ prezradil K. Adamčík, ktorý v súčasnosti pôsobí vo VŠC Dukla Banská Bystrica ako inštruktor športu parašutizmu. „Tento šport je pomerne vrtkavý a veľa záleží aj na poveternostných podmienkach. Tohto roku sme sa borili s veľkým teplom, turbulenciami a silnými termickými závanmi,“ dodal K. Adamčík.

Naši vojenský športovci sa už začínajú pripravovať na budúcoročné vojenské majstrovstvá sveta v parašutizme. Konajú sa v Bolkovciach od 13. do 24. augusta. Okrem klasických kategórií by mali športovci súťažiť aj v skupinovej akrobacii. Organizátori predpokladajú zastúpenie štyridsiatich krajín sveta.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Podrobnejšie výsledky MS nájdete na www.letiskolucenec.sk.

	Individuálna akrobacia	Presnosť zoskoku	Hodnotenie jednotlivcov
rtn. Karol Adamčík	12. MIESTO	23. MIESTO	10. MIESTO
nrtm. Róbert Juriš	27. MIESTO	11. MIESTO	12. MIESTO
des. Tomáš Marcinek	49. MIESTO	47. MIESTO	50. MIESTO
nrtm. Peter Platko	59. MIESTO	83. MIESTO	67. MIESTO
ppráp. Milan Kocik	74. MIESTO	65. MIESTO	70. MIESTO

DOMA AJ V ZAHRANIČÍ

Svoje choreografie prezentuje Folklorový súbor Fatran nie len na domácej – turčianskej pôde, ale aj v rámci celého Slovenska. Zúčastňujú sa rôznych podujatí organizovaných ozbrojenými silami, posádkovým klubom a mestom Martin. Vidieť ich môžete na oslavách, svadbách, fašiangoch, folklórnych festivaloch a veľa iných, rôznych podujatiach. Ich tance poznajú aj vo Francúzsku, Poľsku či Čechách. Tento rok sa v máji predstavili v holandskom meste Hogeveen, ktoré je družobným mestom Martina. „Domácejmu publiku sme predviedli Turčiansku svadbu. Aj keď je v predstavení pomerne dosť hovoreného slova a scénok, veľmi sa im program páčil. Pozvali nás hneď aj na budúci rok na miestny folklórny festival,“ skromne prezradila šéfa súboru. Pre svoju tvorbu čerpá Fatran námety z regiónov, ktoré sú pre folklór takpovediac najtypickejšie. Podnety získavajú v rodnom Turci, Podpoľaní, v temperamentnom Zemplíne, Terchovej, či Kysuciach, ale napríklad aj pod Kráľovou hoľou na Horehroni. V blízkej budúcnosti chcú oživiť folklór z okolia Kyjova a tým rozšíriť svoju produkciu typickú pre východné Slovensko. Do choreografie plánujú zaradiť tiež niektorý málo známy regrútsky tanec.

„Našou najväčšou snahou je čo najviac prezentovať choreografiu Ing. Petra Kráľička, ktorý bol choreografom v spomínanom FS Turiec. Sú to veľmi pekné a výrečné prvky a celky. Bola by veľká škoda, keby upadli do zabudnutia,“ zdôraznil F. Benkovský. Úzku spoluprácu pri nácvikoch a vystúpeniach udržiava súbor aj s ľudovými hudbami Gader a Bobovník, Terchovskou muzičkou Hanuliakovcov z Martina a LH Ing. Dušana Tumu, ktorý je spacovateľom väčšiny hudobných čísel súboru. Treba však spomenúť aj inštrumentalistu Jaroslava Slobodu, ktorý hrá na fujaru a píšťalky a Martin Bačiak na heligónku, vedľa predstavenie skvelo oživiť a doplniť.

Počas dvanástich rokov, ktoré Fatran pôsobí na folklórnej scéne, získali jeho členovia viacero ocenení. Medzi tie posledné patrí napríklad Pohár veliteľa posádky, ktorý si vytancovali počas vojenského folklórneho festivalu Folklorný Prešov v júni tohto roka. Podľa slov oboch vedúcich si však cenia všetky, ktoré dostali. Osobitne si vážia tých obyčajných „potľapaní po pleci“ a úprimnej pochvaly, ako dobre zatancovali. Práve takéto milé drobnosti sú motorom pre ich ďalšiu prácu. V plnom prúde sú už totiž prípravy na veľký celovečerný projekt – program s názvom „Poza ploty 2“, v ktorom širokej verejnosti predstavia svoju kompletnú produkciu aj s najnovšími choreografiami.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Na Turčiansku nôtu...

K rozvoju folklórnych zvyklostí, ľudového tanca a spevu pod Martinskými hoľami prispieva aj Folklorový súbor Fatran. Jeho tvorbu poznajú nielen v Turci, ale aj za hranicami republiky...

História súboru sa píše od roku 1996. Vtedy sa na podnet hudobníkov z ľudovej hudby Kečka dalo dokopy niekoľko bývalých tanečníkov folklórneho súboru Turiec z Martina a založili Fatran. „Pravdupovediac, vznikli sme viac menej účelovo,“ prezradil umelecký vedúci František Benkovský, jeden z dvojice lídrov mladých folkloristov. „LH Kečka mala ísť do Francúzska a potrebovali tanečníkov. A keďže sme cítili, že ešte nepatríme do starého železa, založili sme Združenie turčianskych folkloristov, ktoré okrem iných súborov združuje aj Fatran a pôsobíme tak dodnes,“ doplnil F. Benkovský. „Z pôvodných zakladateľov sme ostali už vlastne iba my dvaja,“ spresnila vedúca súboru Soňa Krpelcová. „V súčasnosti máme tridsať tanečníkov. Väčšinou deti a mládež vo veku

od štrnásť do dvadsať rokov. Hovoríme o sebe, že sme taký „mládežnícky“ súbor,“ dodala s úsmevom. To, že má súbor dvoch lídrov je výhoda. Povinnosti, ale aj kompetencie si vedia rozdeliť a navyše sa skvelo dopĺňajú. František napríklad pripravuje choreografiu pre chlapcov, Soňa zasa radí dievčatám. Od roku 2001 je zriaďovateľom súboru Posádkový klub OS SR v Martine.

Aj keď dnešná mládež má vo väčšine prípadov iné záujmy než folklór a tradície, na nedostatok tanečníkov a tanečnic sa vo Fatrane nestážujú. Nemalú zásluhu má na tom aj Detský folklórny súbor Turiec, ktorý rovnako pôsobí pod martinským posádkovým klubom. Práve z neho získavajú nových členov. Otvorení sú však každému, kto má o folklór záujem. „Tanečníci ostávajú v súbore väčšinou počas štúdia na základných a stredných školách. Problémy s ich odchodom nastávajú, až keď sa rozprúchnu na vysoké školy. Vtedy musíme aj dosť improvizovať, aby sme kvalitne zabezpečili vystúpenia,“ povedal F. Benkovský.

5 x odpovedz

- 1) V apríli ktorého roku sa v Aténach konali prvé novodobé olympijské hry?
 - a) 1783
 - b) 1896
 - c) 1903
- 2) Muzikál „My Fair Lady“ vznikol podľa divadelnej hry G. B. Shawa s názvom:
 - a) Dáma s kaméliami
 - b) Tanec v daždi
 - c) Pygmalion
- 3) Na území ktorého dnešného štátu sa nachádza mesto Kartágo?
 - a) Tunisko
 - b) Kolumbia
 - c) Maroko
- 4) Anglické slovo „veille“ znamená v preklade:
 - a) ústup
 - b) rekognoskácia terénu
 - c) vojenský budičiek
- 5) Už 12. Národná púť Ordinariátu Ozbrojených síl a ozbroj. zborov SR v Levoči sa tento rok uskutočnila:
 - a) 28. júna
 - b) 5. júla
 - c) 26. júla

Správne odpovede: 1b), 2c), 3a), 4c), 5b).

História z nemocničnej izby

Nemocnica v mestečku East Grinstead v južnom Sussexe vo Veľkej Británii stojí od roku 1863. Na začiatku mala päť postelí a ubytovanie pre sestry. „Moderná“ hlavná budova (na obrázku) Nemocnice kráľovnej Viktórie vo Veľkej Británii bola otvorená v roku 1936. Odtedy sa jej vizáž nemenila – Briti si svoju históriu chránia nadovšetko.

Cez druhú svetovú vojnu, špeciálne počas bitky o Britániu, bola nemocnica spádovým miestom pre letcov s ťažkými popáleninami. Počas vojny a po nej, niektorí pacienti zobierali peniaze pre nemocnicu, aby tak vyjadrili vďaku za záchranu života chirurgom, sestrám a ostatnému personálu. Preto v nej dnes stojí kanadské a americké krídlo, moderne zariadené a vybavené na špičkovej úrovni, rozľahlé a priestrané. Hoci v nemocnici liečili aj československých letcov, naša krajina tam okrem štyroch

mien na tabuli cti, kde sú vymenovaní členovia Klubu pokusných morčiat (viac o nich v Obrane č. 7), nemá žiadnu zmienku.

Nemocnica stále nesie pečať Kráľovského vojenského letectva. Na chodbách visia obrázky lietadiel, ďakovné tabule. Pred vchodom do kanadského krídla dokonca „vzlieta“ lietadlo – aj keď je iba vystrihané z okrasného krika.

V priestoroch, kde počas druhej svetovej vojny ležali pacienti s popáleninami, je dnes Spitfire kaviareň a históriu slávnej budovy pripomínajú iba fotografie a obrazy stíhačiek a bombardérov R.A.F. na stenách. Centrum popálením a plastické laboratórium sa presťahovalo do modernjších priestorov.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

[FOTOZAUJÍMAVOŠT]

ZASMEJME SA ...

- V tomto internáte, žiaci, bývajú zvlášť dievčatá a na inom oddelení chlapci. Chlapci nemôžu navštevovať dievčence a naopak. Koho prichytíte, toho neminie tisíc korunová pokuta!
- Prepáčte, pán vychovávateľ, čo stojí permanentka?

...
- Pán profesor, v strede dáždnika máte veľkú dieru.
- Správne. Ako by som inak zistil, že prestalo pršať?

...
- Aký je tvoj najobľúbenejší predmet? – pýta sa dedo vnuka, keď sa vráti zo školy.
- Najobľúbenejší predmet? No predsa televízor, - odpovie vnuk.

- Oco, je dnes krásny deň?
- Prosím ťa, prečo sa ma stále na to pýtaš?
- Lebo pani učiteľka povedala, že sa zo mňa jedného krásneho dňa zbláznim.

...
Učiteľka v prvej triede vysvetľuje žiakom:
- Deti, ak z vás bude musieť niekto ísť súrne na záchod, tak nech zodvihne ruku. Dobré?
- Malá Vierka sa spýta: - Pani učiteľka, a naozaj to pomôže?

...
Kaplán sa na hodine náboženstva spytuje žiakov:
- Tak, ako znie siedme božie prikázanie? No, Jožko!
- Nepokradnete!
- Azda nepokradneš, nie?
- Áno, ja viem. Ale nechcel som vám tykať...

To bol ale hlúpy nápad!

Slob. Peter H., príslušník VÚ 3030 Zvolen, čerpal v júli riadnu dovolenku v mieste svojho trvalého bydliska. Bolo pekné leto, dovolenka ubiehala deň za dňom, až nastal čas vrátiť sa k útvaru a vykonávať riadne svoje zamestnanie. Petrovi sa však akosi nechcelo ukončiť takú peknú dovolenku a k útvaru sa v určený deň nevrátil. Asi po týždni, keď sa o neho už začali zaujímať velitelské orgány a videl, že je zle, začal rozmýšľať, ako z tejto šlamastiky vybrádnúť. Jediné, čo ho napadlo, bolo, aby nejakým spôsobom preukázal zdravotné ťažkosti. Keďže inak bol vcelku zdravý a žiadny lekár by mu nevystavil práceneschopnosť, rozhodol sa situáciu riešiť tak, že sa pichol nožom do brucha. Poranením síce získal práceneschopnosť v dĺžke 11 dní, ale na druhej strane s čím určite nepočítal, privodil si aj trestné stíhanie.

Podľa § 402 ods. 1 Tr. zák. kto v úmysle vyhnúť sa výkonu vojenskej služby alebo plneniu vojenských povinností si poškodí zdravie, predstiera chorobu, falšuje listinu, zneužije návykovú látku, alebo použije iný úskok, alebo kto odopiera konať vojenskú službu, alebo plnenie vojenských povinností, potrestá sa odňatím slobody na 6 mesiacov až 5 rokov. Je teda nepochybné, že Peter svojím konaním jednoznačne naplnil jeden zo znakov skutkovej podstaty trestného činu spočívajúceho v tom, že sa poškodil na zdraví, aby sa vyhol plneniu vojenských povinností.

Vojenský obvodový súd v Banskej Bystrici po uznaní viny pre prečin vyhýbania sa služobnému úkonu a výkonu vojenskej služby podľa § 402 ods. 1 Tr. zák. uložil Petrovi trest odňatia slobody na spodnej hranici trestnej sadzby vo výmere 6 mesiacov, ktorý mu vzhľadom na doterajšiu beztrestnosť a dobré hodnotenie podmienčne odložil na skúšobnú lehotu 12 mesiacov.

Peter teda okrem bolestivého poranenia nezískal nič; časom sa vyliečil, no bude mať záznam v registri trestov pre úmyselný trestný čin, čo môže mať negatívne dôsledky na jeho ďalší život.

JUDr. František KOVÁČ

Kráľovstvo za čokoládu

Čo chýba ženám v misiách, keď sa vytrhnúť zo svojich stereotypov premeníme na neštandardnú formu profesionálov v "maskáčoch", no so stálym chromozómovým vybavením XY...? Deti, manželia a priatelia, kolegyně z práce, kino, káva v cukrárni...?

Servis, ktorý v misii máme, doma nepoznáme. Myslíme oprané, ožehlené, navarené... Po službe jednoducho netreba nastúpiť do našej druhej ženskej zmeny. Takže posilňovňa? Nech sa páči! Počítač? Je k dispozícii! Kultúra alebo kontakt s rodinou? Internet to istí. Samozrejme, niekedy je to aj so slzami a smútkom, lebo internet pohladenie nenahradí.

Keď sa v Libanone zhoršila bezpečnostná situácia a kód sa zmenil na červený, zaskočila nás, ženy, na pohľad banálna situácia. Hladina čokolády a cukríkov v našich telách klesla na hrozivé minimum. Napriek výbornej kuchyni sme mali chuť na sladké. Nielen na zdravé ovocie či jogurty, ale aj na klasický kusisko čokolády. Lenže práve pre bezpečnostné pravidlá sme si ju nemali ako kúpiť. No a uznáte, uzavrieť mier pre naše sladkosti by síce bolo skvelé, ale...

Naším jediným spojitím s civilizáciou za bránami tábora v Scorpion v Tibnine bola prekladateľka Marwa a taliansky vojenský zachránár privážajúci pacientov. Začali sme konať. Terapeutická dávka sladkých želatínových cukríkov prinesená našou milou Marwou znamenala útok na ich dvojkilogramové balenie, až kým... No skrátka – až kým sme za pár minút nezjedli našu bežnú týždennú dávku. Vyhľadovanému nerozkážeš, ani keď je zdravotník. Nuž – odpoveď našich žalúdkov bola viac ako jasná...

Poučili sme sa. Keď nám občas logista doniesol zákusky alebo čokoládu z cukrárne so 60-ročnou tradíciou Makluff, už to bolo o vychutnávaní. V každom prípade, milé kolegyně a kolegovia, v misii sme nepribrali, a ak aj vy máte chuť na sladké – dobrú chuť. Veď predsa želatina je dobrá na kvalitu vlasov, nechťov či kľbov a čokoláda je predsa zdroj endorfínov, hormónov radosti.

mjr. MUDr. Katarína BELICOVÁ

Výrok: Benjamína FRANKLINA	strýko	nemecký určitý člen	hoci, po česky	malé lano	prihovor sa menom	základná číslovka	ťažké oleje (skr.)	Pomôcky: OEFA, NLO, Asa, Allov, PALOLO	zvyšky po spilených stromoch	Pomôcky: Vas, Lo, Odo	citoslovce vyjadrujúce obdiv	tkanina na vyšívavanie	súzvuk viacerých tónov	hrady, kaštiele
závažná príhoda								zabráň niečomu, znemožni						
2								voľajaká						
								Mária (dom.)						
plúž			let. kód Kinshasa				bodná zbraň				st. egypt. správna jednotka			
			Olympia (dom.)				rímske číslo 1150				mafisti			
Autor: Vojtech KÚKOL	jedlý morský červ	horské pleso				rímske číslo 1001			obrátenie, upretie zraku	meno Twaina				
		okliesnil, obsekal				meno Rapaičovej				patriaci Relke				
1														
judejský kráľ				ruský režisér (1923-1963)	zn. decilitra			sídlo v Indonézii					česká TV stanica	údiv
					meno Antona			rieka v Kongu						
EČV okresu Levoča			čist. prostriedok				vyhli sa					notársky úrad		
			nem. muž. meno (Oto)				maďarský básnik					čínske žen. meno		
dookola						3								
značka vody po holení						patriaca Alainovi								
plumbum						sadni, po česky						staro-rímska drobná minca		

„Gunship Light“

Pentagon vyčlenil 32 miliónov dolárov na stavbu prototypu nového bojového lietadla pre Veliteľstvo špeciálnych operácií amerického letectva. To doteraz používa na palebnú podporu svojich akcií stroje AC-130H/U Gunship vychádzajúce zo štvormotorových turbopropových C-130 Hercules.

Nové lietadlo má vychádzať z menšieho dvojmotorového C-27J Spartan. Preto ho prezývajú „Gunship Light“. AC-27J má používať bližšie nešpecifikované overené zbraňové

systémy. Pôjde pravdepodobne o rýchlopalné kanóny kalibru 20 mm až 40 mm, aké používa aj väčší AC-130. Výbavu by tiež mali doplniť elektronické a optické senzory, radary, zameriavacie a obranné systémy.

Menšie AC-27 síce budú mať nižšiu palebnú silu, ale budú schopné operovať z menších letísk. Navyše staršie a často používané AC-130 začínajú byť opotrebované, preto Veliteľstvo špeciálnych operácií uvažuje o ich náhrade. Podľa niektorých informácií sa už rozhodlo o nákupe deviatich až šestnástich AC-27J. Prvý z nich by mali dodať v roku 2011.

C-27J, z ktorého nový „Gunship Light“ vychádza, má rozpätie krídel 28,7 m a dĺžku trupu 22,7 m. Lietadlo dosahuje maximálnu rýchlosť 602 km/h a má dolet 4260 km.

Miroslav BARIČ
Foto Rolls-Royce

Plná poľná

Oblíbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Pribežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký. (r)

Armádný magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16,20 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete

VOJENSKÁ HISTÓRIA

Časopis Vojenská história 2/2008 prináša okrem iných zaujímavostí aj štúdiu Mareka Meška o niektorých technických aspektoch obliehania a dobytia Konštantínopola križiakmi v rokoch 1203 – 1204. Jan Štaigl sa podrobnejšie venuje bezpečnostnej situácii v pohraničných oblastiach Oravy a Spiša v rokoch 1945 – 1947. Časopis upozorňuje aj na skutočnosť, že v archíve VHÚ Bratislava sa nachádza súbor dosiaľ nepublikovaných dobových dokumentov. Súvisia s účasťou leteckých jednotiek a protiletadlového delostrelectva slovenskej armády v boji proti Poľsku v septembri 1939. Fanúšikov techniky a výzbroje poteší príspevok o delách, ktorými boli vybavené československé pevnosti po druhej svetovej vojne. Okrem iných zaujímavých materiálov a textov publikácia obsahuje aj technické nákresy a dobové fotografie.

Vladislav VAVRINEC

OSLAVY 15. VÝROČIA OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

20.

SEPTEMBER 2008 OD 12:00

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ NA MINISTERSTVE OBRANY SR • MODERUJE JUNIOR
VOJENSKÁ HUDBA • ČESTNÁ STRÁŽ • KATA SOZBRAŇOVA ÚTOČNÝM NOŽOM
BOJ ZBLÍZKA • ZÁSAH VOJENSKEJ POLÍCIE • VÝCVIK SLUŽOBNÝCH PSOV
ZDENKA PREDNÁ • LAVAGANCE • VESLARI • IMTSMILE

21.

SEPTEMBER 2008 OD 14:30

VOJENSKÁ PREHLIADKA NA VAJANSKÉHO A RÁZUSOVOVNÁ BREŽÍ
15:30 KLADENIE VENCOV • NÁMESTIE ĽŠTÚRA • MODERUJE DUŠAN JAMRICH
16:00 SPRIEVOVNÁ AKCIA • HVIEZDOSLAVOVONÁMESTIE • MODERUJE JUNIOR
KATA SOZBRAŇOVA ÚTOČNÝM NOŽOM • BOJ ZBLÍZKA • ZÁSAH VOJENSKEJ POLÍCIE
ČESTNÁ STRÁŽ • UKÁŽKA VÝCVIKU SLUŽOBNÝCH PSOV • OHŇOSTROJ
MANGO MOLAS • FUNKIEZ • PETER LIPA
TINA • PETER CMORÁK

